ISSN 1303-7337

jungle ve drum'n'bass tarihi

neredeyse müzik dergisi

Lull

68 Sayfa

Ekim 2002
sayı 4
2.500.000TL

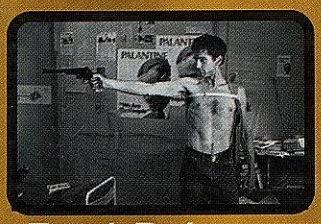

Taxi Driver

Tori Amos

Resident Evil

Dj Shadow
Philip K. Dick
Hooverphonic
Jackass
Céline dosyasi
Wedding Present

radiohead

Elvis Presley: Nasıl rock'n'roll tarihinin ilk seks sembolü oldu

lâl 'de

BİRA FESTİVALİ

1-31 Ekim

* **Tüm Biralarda %10 İndirim**
* **3 İçene 1 Bizden**
* **Süpriz Hediyeler**
* **Yarışmalar**
* **Bira Tadım Geceleri**
* **Dünya Müziği**

lâl Cafe Bar

Caferağa Mah. Kadife sk. No:19
Kadıköy - Tel:(0216) 346 56 25

Asahi

GECELERİ

14-20 EKİM

Japon birası

Türkiyede ilk defa

LAL'de

Japon müziği eşliğinde

SUSHİ

ile deneyin

SÜPRİZ HEDİYELER!

BOŞ YOK

GECELERİ

14-20 EKİM

Ünlü Meksika Birası

Latin Müziği

Eşliğinde

Meksika Dürüm

ile deneyin

Lull

Ekim 2002

Lull:
Alkan Avcıoğlu
Alper Bahçekapılı
Bora Şimşek
Devin Aylin Komar
Yazarlar:
Alper Maral
Cem Bakır
Esin Konuk
Fati
Gül Yaşartürk
Hira Doğrul
Kadir Kıvılcımlı
Kaan Çaydamlı
Mete Avunduk
Nitsa Çukurel
Pınar Tınaz Gürmen
Pınar Üzeltüzenci
Saffet Sözen
Selda Tan Özdemir
Selin Ever
Yiğit Atılgan
Katkıda Bulunanlar:
Barış Aladağ
Burak Şuşut
Devrim Altıkulaç
Enis Batur
Fahri Y. Karaoğlu
Faruk Besleme
Frederic Gulgan
Murat Babalık
Murat "K" Bozkurt
Mustafa Küpüşoğlu
Semih Yüksel
Zafer Bahçekapılı
Zafer Tipigil
Haber Naşirleri:
Gizem Yetim
Hande Demiray
Grafik Tasavvur:
Lull
İmtiyaz Sahibi:
Alper Bahçekapılı
Sorumlu yazı işleri müdürü:
Utku Bahçekapılı
Baskı:
Umut Matbaası (0212 637 09 34)
Konuşarak Komünikasyon:
0 535 227 49 48 Alper Bahçekapılı
Yazışarak Komünikasyon:
Ömer Efendi Sokak Blok Apt.
No: 7/15 Kızıltoprak/İSTANBUL
0216 3308637

AYDA BİR YAYINLANIR

lullmail@yahoo.com

-Ekim Muhteviyatı-

4-Neler Oluyor
10-Philip K. Dick
13-Hooverphonic
14-Cyberpunk
17-Jungle ve Drum'n'bass tarihi
21-Resident Evil
24-Radiohead
30-Aksakıl
31-Bilinesi Gruplar
37-Céline dosyası
41-Peanuts»Rerun
42-Tori Amos
44-Elvis Presley
47-Vinil Düşkünleri»Wedding Present
49-Velvet Screen»Taxi Driver
52-Arıza»Jackass
54-Dj Shadow
56-Sinema Dersleri
59-Vinyl Extrem
61- Billenium
63-Yeni Albümler
66-Idioteque

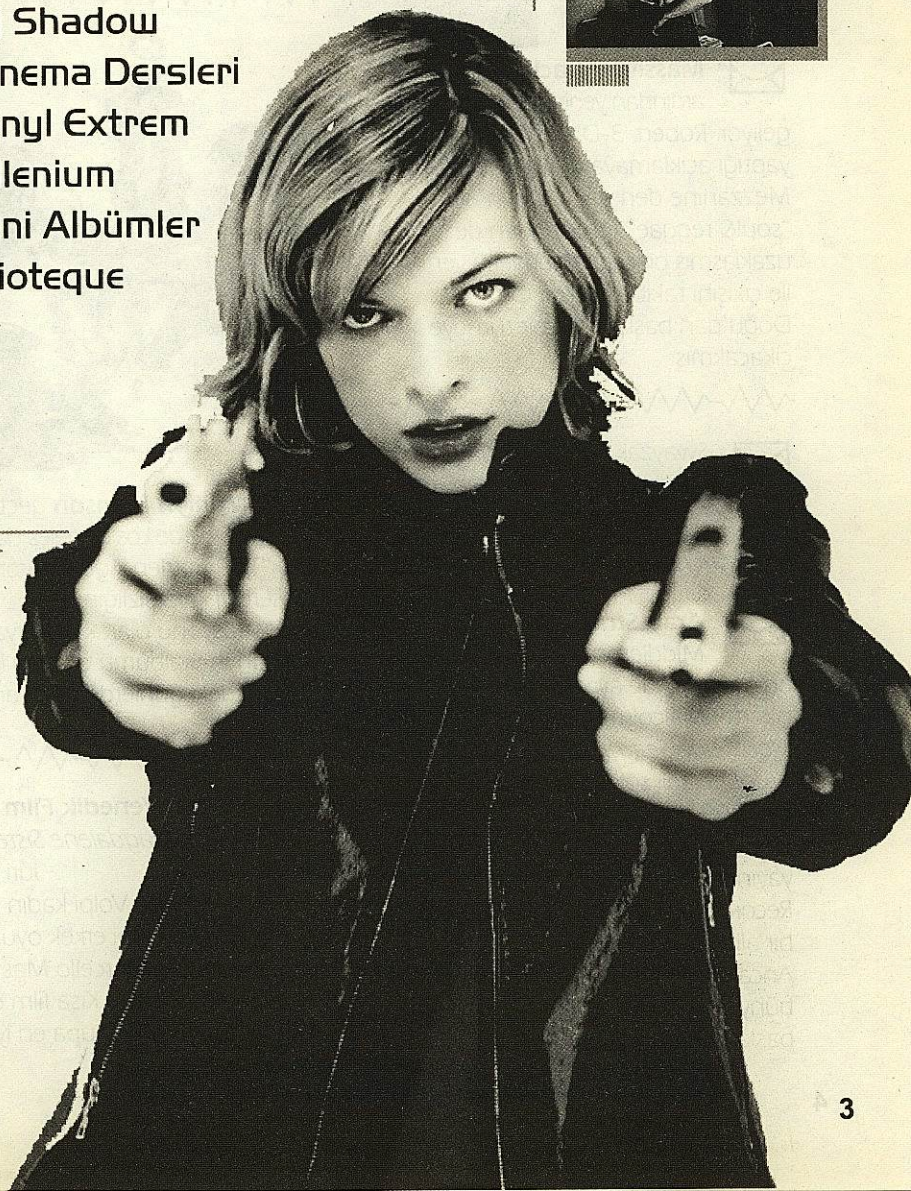

NELER OLUYOR

Pearl Jam'in 7. albümü "Riot Act" 12 Kasım'da yayınlanıyor. 15 parçadan oluşan albümden ilk single "I am Mine".

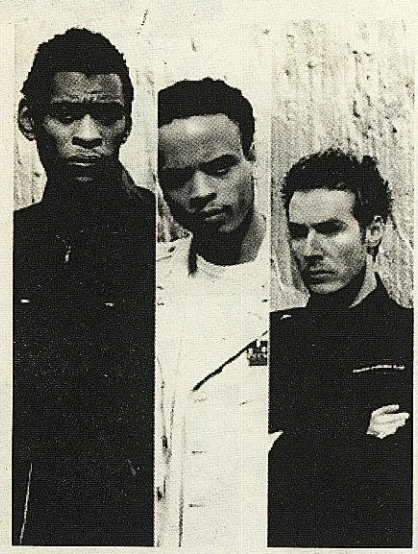

Massive Attack 4 yılın ardından yeni albümleri ile geri geliyor. Robert '3-D' Del Naja'nın yaptığı açıklamaya göre yeni albüm, Mezzanine'den daha "derin" ve "soul& reggae" ritmlerinden de uzaklaşmış olacak. Albümlerin yeni yıl ile çıkışını takiben grup, Orta Doğu'dan başlayacak bir turneye çıkacakmış.

Swayzak "Dirty Dancing" çıktı. 15 parçadan oluşan albüme www.k7.com'dan ulaşabilirsiniz.

Arab Strap üyeleri Malcolm Middleton ve Aidan Moffat bu ay içerisinde ayrı ayrı solo albümler çıkarttı. Malcolm Middleton'ın *5:14 Flouxytine Seagull Alcohol John Nicotine* adlı solo debutu Mogwai'in de plak şirketi olan Chemikal Underground tarafından 23 Eylül'de yayınlandı. Aidan Moffat ise Melodic Records'tan elektronika ağırlıklı yoğun bir albüm yayınladı.
Ancak yıl sonunda grubun Arab Strap bünyesinde yeni albüm çalışmalarına başlaması bekleniyor.

Thom Yorke grubundan bağımsız olarak, **Neil Young** tarafından fiziksel özürlüler için kurulmuş Bridge School için yapılacak yardım konserinde yer alacak. Konserde, Yorke dışında **Foo Fighters** ve **Ryan Adams** da yer alıyor.

Orgy yeni albüm için hazırlıklara başlamış. Albüm ile ilgili olarak sadece 2003'ün ilk aylarında yayınlanacağı açıklandı.

Gavin Rossdale ve Gwen Stefani Londra'da evlendiler.

Marilyn Manson geçtiğimiz günlerde Los Angeles'da bir sergi açtı. "The Golden Age of Grotesque" adlı sergiyi kararsızlığın bir demostrasyonu olarak açıklayan Manson'ın 5.albümü de aynı isimle önümüzdeki günlerde yayınlanacak.

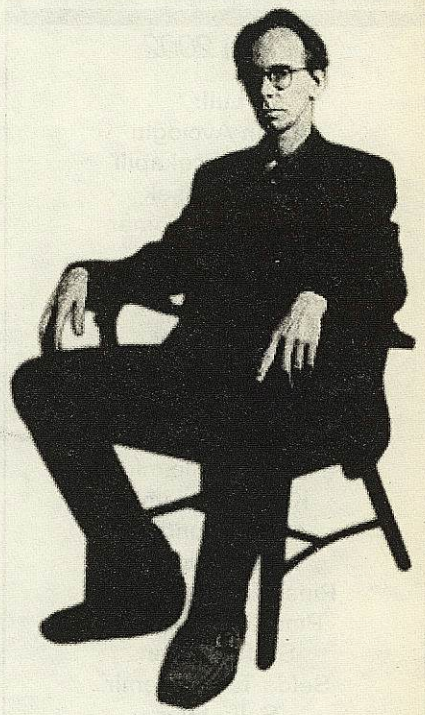

4 Ekim'de Babylon'da **Jimi Tenor BAND** sahne alacak. Caz, funk ve electronica'yı iyi bir şekilde harmanlayan grup onları yakından takip eden bir hayran kitlesi yaratmış durumda. *Bilet fiyatları 22.500.000 TL.*
Ayrıca Ekim ayında Babylon'un çok önemli iki konuğu daha olacak: 10 Ekim'de **Arto Lindsay** ve 25-26 Ekim'de **Mouse on Mars**.

"The Very Best Of The Stone Roses" 4 Kasım'da yayınlanıyor. Albüme katılacak parçaları seçmek üzere, Stone Roses'ın orijinal elamanları olan, **Ian Brown**, **John Squire**, **Reni** ve **Mani** 1995 yılından beri ilk defa biraraya geldiler.

59. Venedik Film Festivali'nde Altın Aslan ödülünü Peter Mullan'ın *The Magdalene Sisters* filmi aldı. Başlıca verilen diğer ödüller ise şöyle:
Jüri özel ödülü: *House of fools* (Andrej Konchalovsky)
Coppa Volpi kadın oyuncu ödülü: *Julianne Moore* (Far from heaven)
Coppa Volpi erkek oyuncu ödülü: *Stefano Accorsi* (A journey called love)
Marcello Mastroianni en genç aktör ödülü: *Moon So-ri* (Oasis)
Kısa film dalında gümüş aslan ödülü: *Clown* (Irina Efteeva)
Avrupa en iyi kısa film ödülü: *Lover of Pirates* (Zsofia Péterffy)

Prefuse73'den ScottHerren, **Amon Tobin**'e Kanada turnesi süresince katılıyor. Warp Records'un sitesine ise Amon Tobin'in yeni albümünün daha karanlık ve karışık, ritmik ve daha içten olduğu açıklandı.

8 Kasım tarihinde **Dream Theater** Avrupa Turnesi kapsamında İstanbul'da konser veriyor. Grubun resmi sitesinde de onaylanan konserin henüz bilet fiyatları belli değil. Grup ayrıca bu turne kapsamında Almanya, İngiltere, Hollanda, Fransa gibi bir çok ülkede konser verecek.

15 eylülde sona eren **27. Toronto Film Festivali**'nde, başrolünü Ralph Fiennes 'ın canlandırdığı, David Cronenberg filmi *Spider*, en iyi Kanada filmi seçildi. *The Fly* ve *The Naked Lunch* gibi filmlerinden tanıdığımız Kanadalı yönetmen, daha önce de ödül aldığını ancak bu festivalde ödül almanın kendisi için çok özel olduğunu söyledi. Yeni Zelanda ve Almanya ortak yapımı *The Whale Rider* seyircinin seçimi ödülünü alırken, Peter Mullan'ın katolik klisesi çevrelerince tepki almaya devam eden *The Magdalene Sisters*'ı, festivalde, keşif ödülüne layık görüldü.

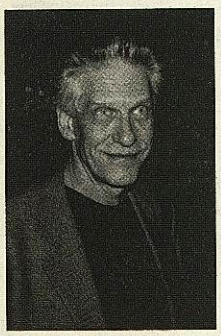

Rage Against the Machine elemanları ve **Chris Cornell,** RATM projesinin iptalinin ardından yepyeni bir grup ile karşımızdalar. **Civlian** adını alan ex-RATM üyeleri ve Cornell albüm için hazırlıklara başladı. Grup, aynı zamanda RATM için kaydedilen parçaları da başka bir albümle yayınlayacak.

Tayfun Pirselimoğlu'nun yönettiği **Hiçbiryerde**, Montreal Film Festivali'nde jüri büyük özel ödülü kazandı.

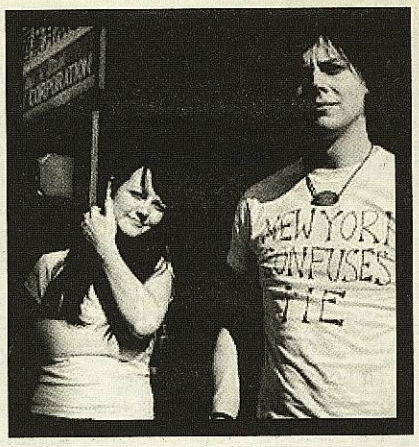

White Stripes kariyerinin en hızlı ve ucuz albüm çalışması içinde. İkili, Londra'da bulunan Toe Rag stüdyosunda birkaç geceden az bir zaman içinde 20ye yakın parça kaydetmiş. Bu parçaların bir kısmı albümde bir kısmı ise b-sidelarda yer alacakmış.

Chris Morris'in kısa filmi Londra Film Festivali'nde galasını yapıyor. Akıllı köpek Rothko ile ona bakan bir adamın öyküsünü anlatan film aynı zamanda Warp Films'in ilk filmi olma özelliğine de sahip.

Daha önce ülkemize gelmesi planlanan fakat daha sonra gelemeyen **John Digweed**, Hip Productions organizasyonu ile 26 Ekim tarihinde İstanbul'a geliyor. John Digweed 2001 senesinde DJ Magazine dergisinin okuyucuları tarafından yapılan en iyi 100 Dj sıralamasında bir numarada yer almıştı.

Irvine Welsh sonunda Trainspotting'in devamı niteliğindeki "Porno" adlı kitabını bitiriyor. Trainspotting'in devamının çekilmesi konusunda ise henüz bir kesinlik yok.

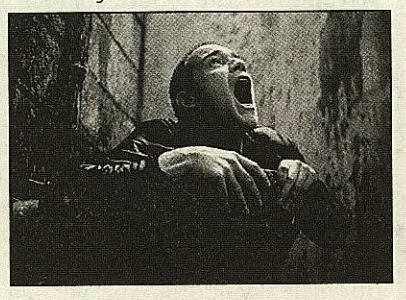

GÖNÜL POSTASI

Hayat Dergisi, 8 temmuz 1960 sayı 28

ZORLA GÜZELLİK OLMAZ

Bir okuyucumuz yazıyor:

«18 yaşındayım. Henüz evlenmiye niyetim yok. Fakat ailem beni evlendirmek istiyor; zorluyorlar. Nihayet razı oldum. Bu sefer benim hiç istemediğim, üstelik benden yaşça büyük bir kızla evlendirmiye kalktılar. Annem zaman zaman yumuşuyor, fakat babam mutlaka bu kızla evlenmemde ısrar ediyor. Ne yapacağım bilmiyorum.»

Yaşınız 18 olduğuna göre babanıza yapmak istediği işin iyi netice vermiyeceğini anlatmalısınız. Yine kabul etmezse, sonunu hayırlı görmediğiniz bir işe girmemeniz doğru olur.

—

ÇARE VE ÜMİT

Bir okuyucumuz yazıyor:

«Ben fakir bir gencim. Ne yazık ki zengin bir kızı seviyorum. Fakirliğim cesaretimi kırıyor. Beni bu halimle ailesi kızlarına muhakkak ki lâyık görmiyecekler. Onun için ailesinden isteniye cesaret edemiyorum. Sizden bir çare, bir ümit istiyorum.»

Fakirlik ayıp bir şey değildir. Bugün fakir olabilirsiniz. Fakat eğer sizde çalışma gücü varsa zengin olmak için bir sermayeniz de var demektir. Kızın ailesine gidip böyle söyleyiniz. Eğer kız da sizi istiyorsa mutlaka razı olacaklardır.

—

HAYAL VE HAKİKAT

Bir hanım okuyucumuz yazıyor:

«Üniversitede okuyan bir gençle tanıştık. Bana karşı yakın bir alâkası var. Fakat çok çekingen. Ağzını açıp bir şey söyliyemiyor. Ben de kendisi hakkında malûmat sahibi değilim. Yalnız üçüncü sınıfta olduğunu biliyorum. Ne yapayım?»

Yapacak hiçbir şey yok zannediyoruz. Bir kere delikanlının size gösterdiği alâka acaba aklınıza gelen cinsten bir alâka mıdır? Belki de böyle bir şey düşünmüyor. Harekete geçerseniz mahcup olabilirsiniz.

—

HAKLI BİR İSTEK

Bir okuyucumuz yazıyor:

«Ben bir kıza âşık oldum. Fakat kız elimde hiçbir sanat olmadığını ileri sürerek benimle evlenmek istemiyor. Ben bir sanat elde etmeden bu kızı nasıl elde edebilirim?»

Kız sizi sevdiği için bir sanat elde etmenizi istemektedir. Bundan iyi talih olur mu? Derhal kendinize bir sanat edinmiye bakınız ki muradınıza nail olasınız.

Portishead vokalisti **Beth Gibbons'ın** solo çalışması "Out of Season" 28 Ekim'de yayınlanıyor. Gibbons, LP'yi, Talk Talk'dan Paul Webb ile kaydetmiş.

Grand Theft Auto serisi yeni bir bölüm ile tekrar karşımızda. Oyunun yeni bölümü "Vice City", 80'lerin gösterişli ve ışıltısında geçiyor. Yeni bölüm "**GTA:Vice City**", oyuna ek olarak 7 cd'den oluşan soundtrack ile birlikte piyasaya çıkıyor. Cdlerin herbiri oyunda dinlenilen 7 ayrı radyo kanalının yayınlarından oluşuyor. Soundtrack'te 80'in üzerinde 80'lere ait parça bulunuyor.

Add N To(X)'in 4. albümü "Loud Like Nature" 13 yeni parçadan oluşuyor. Albümden çıkacak ilk single "Take Me To Your Leader" olarak belirlenmiş. Albüm Ann Shenton, Barry 7 ve Steve Claydon tarafından geçtiğimiz yıl içerisinde dünyanın çeşitli yerlerindeki stüdyolarda kaydedilmiş. Pulp'dan **Richard Hawley** ve **Goldfrapp'dan** Rowan Oliver'ın da konuk olduğu albüm ekim sonunda yayınlanıyor.

14 Aralık'ta **Pulp** tarafından düzenlenecek **"AUTO"** parti, Warp Records'un da katılımıyla gerçekleşiyor. 4 Ayrı sahneden oluşacak AUTO'da Pulp'ın yanısıra, Röyksopp, Lemon Jelly, Four Tet, The Bees, James Yorkston, Trevor Jackson, Eat Your Own Ears, Asleep At The Wheel, Tony Morley, John Peel ve Warp DJlerini de dinleyebilecekler...14 Aralıkta Sheffiled'a gidebilecek olanlar...

The Strokes ve **White Stripes**'ın birlikte hazırlayacakları bir single projesi varmış.

8. Avrupa Filmleri Festivali 11 - 31 Ekim 2002'de gerçekleştirilecek

Ankara Sinema Derneği tarafından T.C. Kültür Bakanlığı, Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği ve Europa Cinemas'ın katkılarıyla gerçekleştirilecek olan 8. Avrupa Filmleri Festivali - Gezici Festival bu yıl 11 - 31 Ekim tarihleri arasında Ankara, Bursa ve İzmir kentlerinde yapılacak. 3 Kasımdaki genel seçimler nedeniyle festival bu yıl, geçen yıllardan farklı olarak üç kente konuk oluyor. Hatırlanacağı gibi festival daha önceleri hep saatlerin saatlere, günlerin günlere bölündüğü sonbahar/kış aylarını renklendiriyordu. Özellikle Bursa gibi son derece sıkıcı bir şehirde bu gezici festival kanımızca senenin en mühim olayı oluyor. Bu sene de gerçekleşmediğini görmemize rağmen Bursa'daki sinefil kitle olarak biz hala bu festivalde bir W. Herzog toplu gösterimi olması için dua ediyoruz.

Ankara'daki gösterimler 11-17 Ekim tarihleri arasında Ankapol Sineması'nda yapılacak. Festival 18-24 Ekim'de Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Bursa Kültür Sanat Vakfı'nın ev sahipliğinde Bursa'ya konuk olacak. Festivalin yerli ve yabancı konukları geçen yıllarda olduğu gibi Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı'nın katkılarıyla Bursa'da buluşacak.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İzmir Sanat'ın ev sahipliği yapacağı İzmir gösterimleri 25 - 31 Ekim'de İzmir Sanat Salonu'nda yapılacak.

Avrupa Filmleri Festivali'nin programında yine otuza yakın uzun metrajlı ve altmış kısa metrajlı Avrupa filmi yer alıyor. **Avrupa Avrupa** bölümünde yine festivallerden eli boş dönmemiş yeni sezon Avrupa filmleri mevcut. Bu bölümde göze çarpan 2 film insanı heyecanlandırıyor: Istvan Szabo'dan **Taking Sides / Taraf Olmak** ve Jean-Luc Godard'dan **Eloge de l'Amour / Aşka Övgü**. Bu bölümdeki diğer filmleri ise şunlar: Eugenie Jansen'den **Tussenland**, György Palfi'den **Hukkle / Hıçkırık**, Vladimir Michalek'den **Autumn Spring / Sonbahar İlkbahar**, Dragan Marinkovic'den **Bumerang**, Ulrich Seidl'dan **Hundstage / Cehennem Sıcağı** ve Fatmir Koçi'den **Tirana Year Zero / Tiran Sıfır Yılı**

Avrupa'nın En İyileri bölümü yine festivalin en mühim filmlerine sahip. Ingmar Bergman'ın **Çığlıklar ve Fısıltılar**, Luis Bunuel'in **Tristana** ve Robert Bresson'un **Bir İdam Mahkumu Kaçtı** festivalin en önemli filmleri olarak gösterilebilir. Bertrand Blier'nin **Öykümüz**, Joseph Losey'in **Arabulucu**, Goran Markovic'in **Tito ve Ben'i** de bu bölümde gösterilecek filmler.

Bu yıl festivalde ilk kez yer alacak **Avrupa'dan Aşk Filmleri** adlı bölümde, aşkı konu alan, sinema tarihine geçmiş filmlerden oluşan bir seçki yer alıyor. Festivalin bu seneki en çekici bölümü olacağa benzeyen Avrupa'dan Aşk Filmlerinde Kieslowski'nin **Aşk Üzerine Kısa Bir Film**, Claude Sautet'nin **Ayazda Bir Yürek**, Roy Andersson'un **Bir İsveç Aşk Öyküsü**, Claude Goretta'nın **Dantelacı Kız**, François Truffaut'nun **Penceredeki Kadın** ve Istvan Szabo'nun **Aşk Filmi** adlı yapıtları gösterilecek. Ayrıca **Yönetmen: Ömer Kavur** başlığı altında Kavur'un **Anayurt Oteli**, **Kırık Bir Aşk Hikayesi**, **Akrebin Yolculuğu** ve **Gizli Yüz** adlı filmleri gösterilecek. Gezici Festival'de bu yıldan itibaren **Kodak**'ın katkılarıyla yeni bir bölüm yer alacak. **Türk Sinema Arşivinden** adlı bu bölümde Mimar Sinan Üniversitesi Sinema - Televizyon Bölümü Arşivi'nden iki filmin yeni kopyaları basılarak festival programına alınacak. Bu yıl Duygu Sağıroğlu'nun **Bitmeyen Yol** ve Atıf Yılmaz'ın **Ah Güzel İstanbul** filmlerinin yeni kopyalarının basılması planlanıyor. İzleyicilerden her sene yoğun ilgi gören **Kısa İyidir** adlı bölümde **Avrupa Panaroması** adı altında 2001 ve 2002 yapımı kısa filmler yer alıyor. **Kısalarla Avrupa 7** adlı bölümde Avrupa Film Festivalleri Koordinasyonu'nun katkılarıyla öğrenci filmlerinden oluşan bir paket izleyiciye sunulacak. Festivalin **Bir Okul** bölümünün bu yılki konuğu 1919'da açılan ve dünyanın en eski film okulu olan **Rus Ulusal Film Okulu VGIK**. Eisenstein, Pudovkin ve Romm gibi sinemacıların ders verdiği bu okuldan Sovyet sinemasının en önemli yönetmenleri mezun oldu. Festivalde sunulacak toplu gösterimde, Elem Klimov, Andreï Mikhalkov-Kontchalovski, Nikita Mikhalkov, Otar Iosselliani, Kira Muratova ve Andrei Tarkovsky'nin öğrencilik dönemi filmleri yer alıyor. Gösterimleri sunmak üzere okulun dekanı Bursa'ya gelecek.

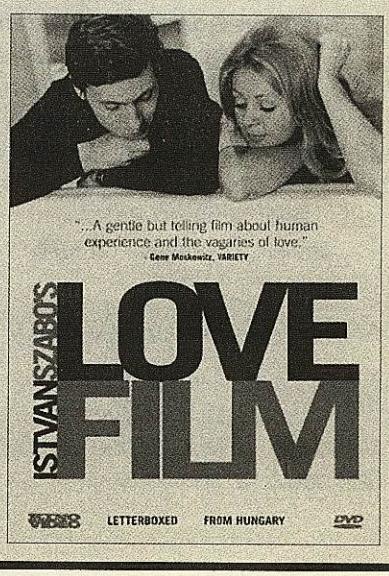

Moby'nin, yeni single'ı "In this World" 28 Ekim'de yayınlanıyor. Single'da bu şarkının yanı sıra, "Piano&Strings" ve "Downhill" adında iki şarkı daha yer alacak

Planet of the Apes, A Streetcar Named Desire (Arzu tramvayı) filmlerinin oscar'lı oyuncusu **Kim Hunter** 79 yaşında öldü. Hunter, en son bir Clint Eastwood draması olan *Midnight in the Garden of Good and Evil*' de rol almıştı.

Türkiye'deki the Cure hayranlarına seslenen www.thecuretr.com sitesinin gördüğü ilgi her gün biraz daha artıyor.

Nightmares On Wax'in 4. albümü "Mind Elevation"dan çıkan ilk single "Mind Eye"ın videosu Warp Records'un sayfasından izlenebilir. Grubun Avusturalya'da ekim ayında başlayan turnesi kasımda Londra'da sona erecek.

Yeni filmi "Karşıdaki Pencere"nin çekimlerine 30 eylülde başlayan Türk yönetmen **Ferzan Özpetek**'in *Cahil perileri*, *The secret life* adıyla ABD'de gösterime girdi.

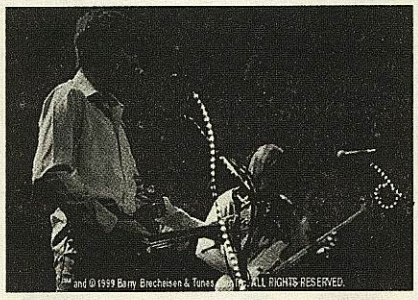

Pavement, grubun 13 videosu, grup ile yapılan röportajlar, 1999'da Seattle ve Manchester'da yapılan konser kayıtları ve grubun 10 senelik geçmişini anlatan, Lance Bangs tarafından çekilmiş, bir saatlik bir belgeselden oluşan 2 disc-DVD set yayınlamaya hazırlanıyor.

«10 Temiz Aile Şarkısı»

1. Iggy Pop - "I wanna be your dog"
2. The Doors - "The end"
3. Mudhoney - "Touch me i'm sick"
4. James Brown- "Get up i'm a sex machine"
5. Velvet Underground - "Heroin"
6. Ian Dury - "Sex&drugs&rock'n'roll"
7. Oasis - "Cigarettes&alcohol"
8. Violent Femmes - "Gimme the car"
9. Madonna - "Justify my love"
10. Korn - "Daddy"

1973 tarihli **The Beatles** albümü "Mind Games" remixlenerek 9 Ekim'de EMI tarafından tekrar yayınlıyor.

Anne Frank "Günümüz İçin Bir Tarih" sergisi, 4 Eylül çarşamba günü Schneidertempel Sanat Galerisi'nde açıldı. Hollanda Amsterdam Anne Frank House'dan getirilen sergi pazartesi günleri dışında, hafta içi 10:30-18:00, Pazar günleri 12:00-17:00 saatleri arasında açık olacak. Sergi 31 ekim tarihine kadar izlenilebilir.

Rear Window'un İnegöl konserinde izdiham yaşandı

dün gece bir albüm hayatımı değiştirdi..

**Cenk Taner

Ondört yaşında falandım. Yatılı okulda haftasonu çıkışlarından birinde, Karaköy altgeçitte Zeynel Abidin Gümbüş'ten bir kaset aldım. Sırf bir Beatles albümü olduğu için almıştım. Üstünde adı falan da yazmıyordu ama ilk dinleyişte "Bir tür kutsal metin"le karşı karşıya olduğum hissine kapıldım. Yirmi metrekarelik bir odada üç gün neredeyse hiç çıkmadan albümü dinledim. Şarkıların o garip sıcaklığını, cesaretini, grubun Sgt. Peppers'dan hemen sonra böyle bir albümü nasıl yapabildiğini, bunların nasıl adamlar olduğunu düşünüyordum ve düşünemiyordum. Kısaca şarkı yazarlığının ve grup olup olmamanın kutsal kitabını okuyordum. Bir süre sonra pikabım olunca, tatil paramın yarısını verip "White Album"ün plak versiyonunu ele geçirdim, posterini de çerçeveletip duvara astım.

Lisedeki grubumuzla "Back In The U.S.S.R" (ki albümün açılış parçasıdır) çalma deneyimimiz "okul yönetimi" tarafından sorgulanmamızla sona erdi. Seksenli yılların ortalarıydı ve "U.S.S.R" sözü alerjikti.

George Harrison'ın jilet keskinliğindeki gitar tonunu nasıl elde ettiğini de hep merak etmişimdir. Sonuçta "White"ı her yerde dinledim. Sevgilimle kavga ettikten sonra ve önce, ayıkken ve sarhoşken, traş olurken. Yalnız bir şarkıyı saygı gereği hep hazırolda dinledim: "Happiness Is A Warm Gun"...

Rüyamda bir adam bana şöyle demişti: "Sanırım kediniz tanrının buzdolabında olduğunu keşfetti." Doğruydu, kapağı her açtığımda oraya giriyordu. Farklı bir şekilde benim de yaptığım gibi.

Yani "White": Asalet ve öngörü birarada artı dozunda bir komediyle. Rock'n'roll da ne ki zaten?

the beatles
white album
(22 Kasım 1968)

David Lynch, Francis Ford Coppola ve Martin Scorsese eylül ayında Kazablanka'da gerçekleşecek Marakeş film festivalinin konuğu olacaklar.

The Beastie Boys müzik kariyerini 2 disc-Dvd set ile toparlıyor. Sette grubun 18 videosunun yanısıra, 40'ın üzerinde remix, fotoğraflar ve dünya galasını yapacak olan, Nathaniel Hornblower'ın "Intergalactic"ve "The Robot vs The Octopus Monster Saga" da bulunuyor.

Jean-jacques Annaud yeni filmi *İki kardeş*' i Avrupa'dan götüreceği 20 kaplanla Kamboçya'da çekicek..

David Bowie, yeni bir "greatest hits" albümü ile kasım ayında karşımızda olacak. Bu seferki süpriz ise "Best Of Bowie" adı ile yayınlanacak albümün 23 farklı versiyonun içerikte olması. Bowie, farklı versiyonları ülkelere göre hazırlamış.

Başrollerini Willem Dafoe, Robert Redford ve Helen Mirren'ın paylaşacağı, yönetmenliğini Pieter Jan Brugge'ın yaptığı *The clearing* filmi 2003'te vizyona girecek. Dafoe'yu ise, 18 ekimde dünya premieri yapılacak olan yeni filmi *Auto focus*'ta izleyebileceğiz.

Son canlı performanslarını 30 yıl önce gerçekleştirmiş olan **The Doors**, Ian Astbury ile tekrar canlandı. Grup eylül ayındaki ilk konserin ardından, 2003 yılı içinde yayınlamak üzere yeni bir albüm üzerinde çalışıyor.

The Fountain filminde oynamaktan vazgeçerek yüklü bir tazminat ödemek zorunda kalan Brad Pitt, Wolfgang Petersen'in çekeceği *Troy* filminde mitolojik bir kahramanı

Sigur Ros Kuzey Amerika turnesine çıkıyor. Dörtlünün henüz adı açıklanmayan albümünün yayınlanışının hemen ardından, Toronto'da 30 Ekim de başlayacak turnesi 27 Kasım'da Vancouver da sona erecek.

Sophie Marceau ilk yönetmenlik denemesinde,26.sı düzenlenen Montreal film festivalinde ödül aldı.

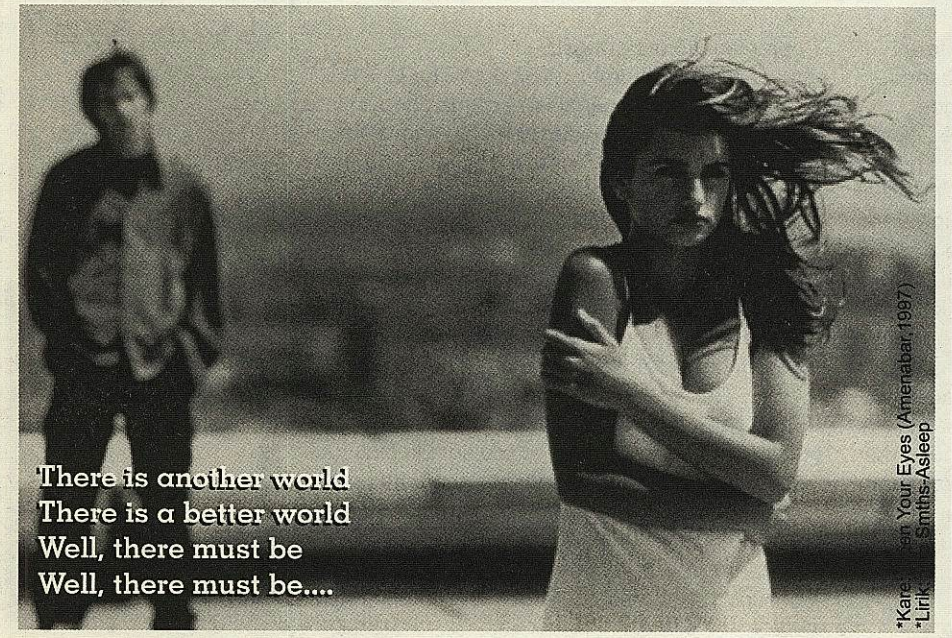

*Kare: Open Your Eyes (Amenabar,1997)
*Lirik: Smiths-Asleep

kitapsız

Kaan Çaydamlı

Yağmurlar geri geldi. Bu iyi...
Salona şömine yaptırmak ya da musonlar gelmeden yaklaşık on dakika önce sel yatağına inmiş yavru bir ustura sırtlının durumuna üzülmek arasında bocalıyor insan. Mevsimin etkisi olsa gerek.
Ekim ayının kitabı çıktığı gibi yüz bin sattığını gazete haberlerinden öğrendiğimiz Ahmet Altan'ın **'Aldatmak'** isimli yeni romanı. Can yayınlarında çıkan kitabın adından anladığımıza göre kitap Aldatmak'la ilgili. Eskiden ev kadınları günlerinde kısır, börek, patetes salatası ve muzlu pasta yaparlardı. Sanırım her şey kadınlar kadar hızla değişiyor. Aşağı yukarı sekiz milyon lira olan bu kitabı almak yerine yapabileceğiniz şeylerin kısa bir listesini bu sayfanın bir yerlerinde bulabilirsiniz.
Bu ay illa da kitap alıcam, gerekirse iki bira az içicem diyorsanız, size önerebileceğimiz iki kitap var, biri film nedeniyle gündeme gelen K. Dick'in **'Ubik'**i, (aşağıda Dick'in Türkçe de yayınlanmış kitaplarının tam listesini bulabilirsiniz.) diğeri ise İmge Yayınlarından çıkan bir Kızılderili kitap **'Maniular, Ojibwaylerin İnanç Dünyaları'** adını taşıyor.
Geçen ayın en önemli olayı, belki de bu yılın, Lois Ferdinand Celine'in efsanevi metni **"Gecenin Sonuna Yolculuk"**un yayınlanmış olması. Bir efsane daha parayla satın alınabilir hale geldi. Derginin bu ayki dosya konularından biri de bu olduğu için daha fazla konuşmaya gerek yok sanırım. Ama ilk baskının tükendiğini bilmenizde fayda var. Sakın bu kitabı ilk baskısı Almanyada, Alamanca **'Bir İntiharın İzinde'** ismiyle yayınlanıp daha sonra Türkçe de **'Yaşamın Ucuna Yolculuk'** adıyla yayınlanan Tezer Özlü metniyle karıştırmayın. Kadınların hezeyanlarından uzak durun.
Bol Şans.....

Philip K. Dick'in Türkçede yayınlanmış kitapları
1-) Gökteki Göz, Metis, 1997
2-) Karanlığı Taramak, Altıkırkbeş, 1998
3-) Vulcan'ın Çekici, Metis, 1998
4-) Yüksek Şatodaki Adam, Metis, 1999
5-) Marsta Zaman Kayması, Altıkırkbeş, 2000
6-) Albemuth Özgür Radyosu, Altıkırkbeş, 2001
7-) Alfa Ayın Kabileleri, Metis, 2002
8-) Ubik, Altıkırkbeş, 2002

Aldatmak'ı almak yerine bu ay yapılabileceklerin listesi:
-Eski sevgilinizi arayın.
-Ondan bir sonrakini arayın..
-Ondan iki sonrakini arayın..
-Ondan üç sonrakini arayın..

Psychedelic Furs

Kimdir? Çekirdeğini Richard (vokaller) ve Tim Butler (bas) kardeşlerin, John Ashton (gitar), Roger Morris(gitar) ve Duncan Kilburn'ün (saksafon) oluşturduğu, punk tarihinde çok önemli bir yeri olan 1977 yazında Londra'da kurulmuş bir grup. Debut albümün çıkış zamanı olan 1980'de davulcu Vince Ely gruba katıldı. 81 tarihli single'ları "Pretty In Pink"in, John Hughes'un 1986 tarihli, pek çok açıdan bir dönüm noktası olan filmine hem adını hem de melodisini vermesi sonucu, daha geniş bir kitlenin dikkatini çektiler.

Ne yaptılar? Punk'ın iki akorlu müziğini, iğneleyici ve alaycı görünümünü korurken bir yandan da türün dar sınırlarına by-pass yaptılar. Grup birçok önemli single çıkardı ama reklama dayalı olmaya başladıkları zaman İngiltere'den çok Amerika'da tutuldular. Yine de pop-bilinçli olsalar bile dünyadan bıkmış ve sistemin parçası olmayan ruhlarını korudular.

Neden hala iyiler? 80'lere geri dönüş olduğunu fark etmediniz mi? En azından elektronik-pop ve "soğuk dalga"ya (Joy Division, ACR, Ultravox'un ilk zamanları) dönüş var ve Furs'ün kaygısız cool tam buraya oturuyor. New York'lu Interpol ve The Rapture bu yeni "soğuk dalga"yla çıkan harikalar, hatta The Rapture'ın debut single'ının B-side'ındaki The Chair That Squeaks, 1981 tarihli Furs single'ı Dumb Waiters'ın cover'ı.

Furs, müziğini Roxy Music, The Velvet Underground ve Berlin-dönemi Bowie'sine Sex Pistols kadar borçluydu.

Ama zaten her zaman cool değiller miydi? The Furs new wave pop'a geçseler bile punk otoriteleri arasında hiçbir zaman cool olmadılar. 1987 tarihli Midnight To Midnight albümüyle de hayranlarının çoğunu kaybettiler.

Hikayeleri nedir? Davulcu Ely'ın katılımına kadar küçük bir yol katedilmişti. Bir John Peel seansı onlara güvenilirlik kazandırdı ve bu da onları Epic'le anlaşmaya götürdü. We Love You ve Sister Europe klasik olan ilk single'larıydı, debut albümleri kötü prodüksiyonun bile üstesinden gelmeyi başardı. Dumb Waiters ve Pretty In Pink (ikisi de ikinci albüm Talk Talk Talk'ta yer alıyor) 45liklerde çalmayı sürdürdü. Grup, Amerika'ya taşındı ve onların sivri tarzını yumuşatan prodüktör Todd Rundgren'le Forever Now albümünü kaydetti. Dördüncü albümden sonra geride sadece Butlers ve Ashton kalmıştı onlar da 84 tarihli hit Mirror Moves'ı çıkardılar. Yeni davulcu Keith Forsey, Don't You(Forget About Me)'yi yazdı ve şarkı John Hughes'un teen-dramı The Breakfast Club için, Simple Minds tarafından kaydedildi (bu da Furs'un yönetmenin dikkatini çekmesini sağladı). 91'de çıkan son eser olan World Outside'a kadar, popülerlikleri ve ilhamları farklı yönlerde gitti. Richard Butler, Love Spit Love'ı oluşturdu. Daha sonra da solo kariyeri

gelişerek onu Ashton ve kardeşi Tim'le 2000'in başında tekrar birleşmeye götürdü. 2001 yazında The Go-Go'sla yaptıkları turne sonrası Beautiful Chaos adlı live albümü çıkardılar.

Müzik? The Furs geleneksel stilde psikedelik değildi, fakat kasvetli özellikleri ve Butler'ın boğuk Johnny Rotten'ımsı sesi psikedelik-öncesi garaj rock'ıyla bağlantılıydı. Daha çok kalın, iç karartıcı ve pes sesli rock soundlarını, gitar ve saksofonun ön planda olması ve soluk romantizm havasıyla, Roxy Music, The Velvet Underground ve Berlin-dönemi Bowie'sine Sex Pistols kadar borçluydu. The Mark II versiyonu synthlere, ritimlere dayanıyordu.

Ne Dinlemeli? Yeniden düzenlenmiş debut LP'leri (yeni eklenen B-sidelarla) en önemli Furs kaydıdır, ama bazıları daha ölçülü olan Talk Talk Talk'ı tercih eder, Forever Now en sevdikleridir. Mark II LP, Should God Forget: A Retrospective (Sony) en iyilerindendir.

Daha Fazla Bilgi? Sony'e bağlı legacyrecordings.com/thepsychedelicfurs.com'da sınırlı bilgi var. Hayran siteleri burneddowndays.com ve talktalktalk.com daha iyi.

çeviren: Esin Konuk
kaynak: Mojo

İLK YARDIM VE SARGI BİLGİSİ

— 121 —

1953

Akrep Sokması

Akrep; zehirini kuyruğunun ucundaki iğnesi vasıtasiyle, soktuğu yere akıtarak zehirlenmeye ve hattâ ölüme sebep olabilir. Akrebin soktuğu yerde şişkinlik, kızarıklık ve iltihap olur ki bu gangrene de çevirebilir.

PHILIP K. DICK,

YAŞAMI VE EVRENLERİ ÜZERİNE

Ece Gamze Atıcı

Modern dünyanın mitolojisi bilimkurgudan ve bilimkurgu yazınında Philip K. Dick'den söz etmek eserleriyle neredeyse birebir örtüşen yaşamını post modern bir ilahi ya da zamanla içine teoloji karışmış bilimkurgu eseri olarak ele almak pek de yanlış olmaz.

Kendini bir PKD romanının kahramanı olarak tanımlayan Philip K. Dick 16 Aralık 1928'de Chicago'da doğmuştur. Doğumundan birkaç hafta sonra trajik bir şekilde kaybettiği ikiz kız kardeşi Jane, PKD'nin hayatında ve eserlerinde önemli bir yer alır; siyah saçlı, iri gözleri olan, zarif bir kadın olarak çıkar karşımıza çoğu kez. 1932' de annesi ile babasının boşanmasıyla annesiyle birlikte Washington' a gider. 1940'larda yine annesiyle birlikte Berkeley'e döner. Bu dönem PKD'nin bilimkurgu okumaya ve yazmaya başladığı döneme denk düşer. O sıralarda, Berkeley yerel gazetesinde *Genç Yazarlar Kulübü* adlı bir köşede bir süre kısa öykülerini yayımlar. O dönem yayımlanan bilimkurgu dergileri sayesinde Heinlein ve Van Vogh't tan etkilenir

Genç yaşlarında astım ve agorafobi başına dert olmuştur bile. Bunlarla ilişkili olarak, yolculuklar pek ona göre değildir çünkü evden her uzaklaştığında fobilerini de beraberinde götürür. Onun için en ideal yolculuk bir evden diğerine yapılandır. Her zaman varolan fobileri sadece okul hayatı ile yolculuklarını etkilemez, tüm

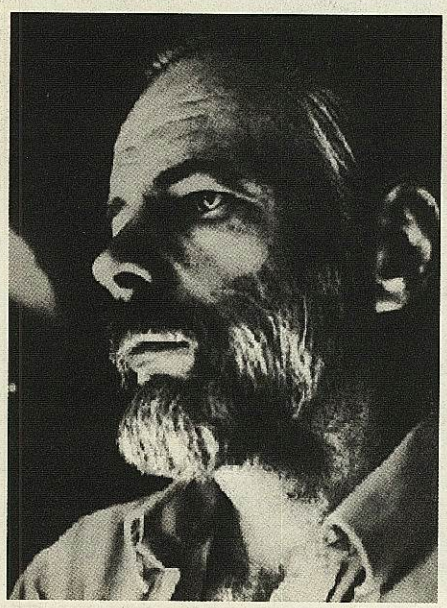

romanlarında gösterir kendini.

Yetişkinliğinde ise fobileri başa çıkılmaz hale geldiğinde psikoterapi seanslarına katılmak zorunda kalır.

On sekiz yaşında liseyi bitirip annesinin yanından ayrıldığı sırada bilimkurgu yazınına duyduğu ilgi azalmaya başlar ve Berkeley'de entelektüel çevrede yaşamayı tercih eder. O sıralar bir plak şirketinde çalışmaktadır. *Özgür Albemuth Radyosu(6.45)* adlı romanında bilimkurgu yazarı olmuş Philip K. Dick ile yirmi beş yıl önce prodüktörlüğü seçmiş hali olan Nicholas Brady'nin öyküsünü anlatır. 1948'de talihsiz evlilikler zinciri de başlar. İlki tam altı ay sürer, ardından Kleo Apostolides ile yaptığı ikinci evliliği daha umut vericidir. Okuma alışkanlığının bilimkurgudan uzaklaştığı 1950'lerde türünün dışında birçok roman yazar ve hemen hemen hepsi geri çevrilir. İlk kayda değer başarısını 1954'de yayımlanan bilimkurgu romanı *Solar Lottery* ile elde eder. 1950'lerin sonunda Point Reyes'e taşımasıyla hayatında birçok şey değişecektir. O zamana dek yolunda olan evliliği, alımlı dul komşuları Anne'nin hayatına girmesiyle sone erer. Kleo'dan boşanıp Anne ile evlenmesi uzun sürmez. *Confessions of a Crab Artist* PKD'nin o dönem yaşadıklarının romanıdır. İlk çocuğu Laura Archer 1960'da doğar. Anne ile ilişkisi aşk ve nefret üzerine kuruludur, PKD'nin yıkıcı, negatif dişi karakterlerinin çoğu kaynağını Anne'den alır. *Confessions of a Crab Artist*'deki Fay, *We Can Build You*'daki Priz, *Now Wait For Last Year*'daki Katley buna örnek gösterilebilir. PKD yavaş yavaş Anne'nin eski kocasını öldürdüğü ve kendisi için de aynı sonu hazırladığı paranoyasıyla yaşamaya başlar. Anne'ye karşı duyduğu kin yazarlık kariyerinin en parlak döneminde yaratıcılık olarak gösteriri kendini. *Mars'ta Zaman Kayması(6.45), 3 Stigmata* ve Hugo Ödülü kazanmasını sağlayan *Yüksek Şatodaki Adam(Metis)* ile yazarlık kariyerinin zirvesine oturur. Evdeki çılgınlığa bir son vermek için tek başına bir kulübeye taşınır ve 1963-1964 yılları arasında on bir roman yazar.

1960'larda birçoğu gibi o da uyuşturucuyu bir yaşam tarzı haline getirir. Evliliklerinin başarısızlıkla sonuçlanmasının arkasında amfetaminlere karşı gittikçe artan bağımlılığı da vardır kuşkusuz. Uyuşturucu bağımlılığı, 1960'larda girdiği depresyonlar gibi, dördüncü karısı Nancy Hackett'ın 1966'da doğan kızları Isa'yı da alarak onu terk etmesiyle sona erer. Bunun, CIA'nın işi olduğunu düşünür yazar.

Hatırı sayılır romanlarından biri olan *Ubik(6.45)* bu dönemin ürünüdür. 1969'da yazıldığını göz önüne alındığında sıradan bir bilimkurgu romanından çok daha fazlasıdır Ubik. O dönemde oluşmakta olan günümüz yaşam tarzının ironik bir eleştirisi; varolanı, garantisi olmayan alternatif gerçeklerle değiştiren bilimkurgu kuramlarının ustaca kullanıldığı bir tür felsefe metnidir. Kontrol etmekte güçlük çektiğimiz "daha fazlasına sahip olma" dürtülerimizin sonunda samimiyetimizi, ideallerimizi, benliğimizi esir edişinin; kendi kendini yok etmeye mahkum tüketim toplumunun Dickvari yaklaşımıdır.

Ardından 1973'e kadar geçen kısır dönemi doğası gereği, başarısız birkaç intihar teşebbüsü izler. Rehabilitasyon merkezinde geçirdiği kısa sürenin ardından Tessa Busby ile yeni bir başlangıç yapmaya karar verir. 1973'de oğulları Christopher dünyaya gelir. Junkie yaşam tarzını kusursuzca anlattığı *A Karanlığı Taramak(6.45)* ile yazma yetisini yeniden kazanır. Üretken bir yazar olmasına rağmen sadece iki kez ödüllendirilmiş olması şaşırtıcıdır. İlki 1962'de, daha önce de adı geçen *The Man in the High Castle* ile gelen Hugo Ödülüdür, diğeri ise 1975'de *Flow My Tears Said the Policeman* ile aldığı John W. Champell ödülüdür.

Uyuşturucu kullanması bir yana, hikayelerinde şekillenen ve tüm yaşamını etkisi altına alan ciddi ve/veya tuhaf deneyimler yaşar. Bunlardan ilki, bir gün evinden dışarı çıkıp gökyüzüne baktığında yarı insan, yarı robot görünümünde, metal çenesi olan bir robot yüzü görmesidir. Bu, *Three Stigmata of Palmer Eldritch* romanındaki *Palmer Eldritch* karakterinin oluşmasına neden olur. En önemli deneyimi ise, zihninin transandantal olarak daha akıllı bir zihin tarafından istila edilmesiyle tüm hayatı boyunca psikozları olan PKD'nin normale dönüşüdür. Tüm bu teorilerini, diğer bir deyişle 2-3-74 (teolojik deneyimlerinin başladığı tarih)

deneyimlerini, *Exegesis*'te (Tefsir'de) toplar. Sözü geçen deneyimler birçok eser vermesine neden olur; VALIS Romanları olarak da adlandırılan üçlemesi: *VALIS, The Divine Invasion, The Transmigrasion of Timothy Archer* ve üçlemeye giriş niteliği taşıyan *Radio Free Albemuth* bu deneyimlerin ürünüdür. Yaşadığı teolojik dene-yimleri kendi bilimkurgu biçemiyle başarılı bir şekilde birleştirmesi PKD'yi sıradan bir yazar statüsünden çıkarıp Blake ve Yeats'in izinden giderek yeni bir mitoloji yaratan müthiş bir yazar, belki de bir tür peygamber olarak anılmasına neden olur. Daha çok VALIS kitaplarında yer alan teolojik yaklaşımlar hakkında şöyle der PKD: *"Gnostisizm yüzyıllardır Musevileri de Hristiyanları da Paganları da içine alan bir din. Gnostik fikirlerim olmasıyla suçladılar beni. Evet, sanırım var. Bir zamanlar bu yüzden yakılabilirdim. Ama bazı fikirleri ilgimi çekiyor. Bir keresinde, Britanica'da Gnostisizmi araştırırken, "Gerçek Olmayan Tanrı ve Onun Varolmayan Evreninin Bölümleri" isimli elyazması eski bir gnostik kitaptan söz edildiğini gördüm. Bu düşünce benim umutsuzca kahkaha atmama neden oldu. Nasıl bir insan varolmadığını bildiği bir şey hakkında yazar ya da varolmayan bir şeyin ne gibi bölümleri olabilir, diye düşündüm. Sonra farkına vardım ki, ben yirmi beş yıldan fazla zamandır bunlar üzerine yazıyordum."*

PKD'nin eserleri genellikle iki temanın etrafında döner; "Gerçeklik" ve "İnsan". Onun felsefesini anlamak, onun gerçek ve insan adına yarattığı kurmacayı ve varolan gerçeklikleri nasıl yıktığını anlamaktan geçer. *"Yazılarımda gerçeğin ne olduğunu soruyorum. Çünkü durmadan, yüksek teknoloji ürünü elektronik makineler kullanan yüksek teknoloji ürünü insanların kurduğu yapay gerçeklerin bombardımanına tutuluyoruz. Onların amaçlarına güvenmiyor değilim, onların gücüne güvenmiyorum."*

Gerçek ve insanın ne olduğuyla ilgilendiği kadar ne olmadığını da sorgular PKD. Tek bir gerçeklikten söz etmenin ne kadar "gerçek" olduğu da sorularından biridir. *"Peki ya bir şizofrenin dünyası? Belki de bizim dünyamız kadar gerçektir. Belki de biz gerçeklik içinde olduğumuzu söyleyemeyiz ya da onun olmadığını; ama aslında söylemeliyiz. Onun gerçekliği bizimkinden farklı ki bize açıklayamıyor ve biz de kendimizinkini ona açıklayamıyoruz. Kısaca sorun şu, eğer öznel dünyalar farklı yaşanıyorsa, bu, iletişimin yok olması anlamına gelir ve işte gerçek hastalık da budur.* 1972'de kendisinden gerçekliği tanımlaması istendiğinde şöyle yanıt verir, *"Gerçeklik, ona inancını yitirdiğinde yok olmayandır."* Gerçek insanın ne olduğu sorusuna ise, *"Gerçek insan, içgüdüsel olarak ne yapmaması gerektiğini bilen ve bundan kaçınandır. Bu, ona ve sevdiklerine dehşet verici sonuçlara yol açacak olsa bile onu yapmayı reddeder. Bu, bence sıradan insanların ne kadar cesur olduğunu gösteren, diğerlerinden onu ayıran özelliğidir. Zorbanın tekine hayır derler ve bu karşı koyuşun ürkütücü sonuçlarını sükunetle karşılarlar."*

PKD'nin biçemi ve eserlerindeki atmosferin Hollywood üzerindeki etkisi kuşkusuz oldukça çarpıcıdır. Ancak yazarın vizyonu ve yaratığı ortamın beyaz perdedeki hatırı sayılır etkisi zaman içinde anlaşılmıştır. İlk akla gelenler ya da en çok akılda kalanlar arasında *We Can Remember It For You Wholesale* adlı öyküsünden uyarlanan *Total Recall* (Gerçeğe Çağrı), *Second Variety*'den uyarlanan 1996 yapımı *Screamers* ve *Do Androids Dream of Electric Sheep* adlı öyküsünden Ridley Scott tarafından 1982'de sinemaya aktarılan *Blade Runner* (Bıçak Sırtı) sayılabilir. 1992 Fransız yapımı *Confessions d'un Barjo* ise yazarın *Confessions of a Crap Artist* adlı eserinden alınmıştır. PKD'nin bakışından perdeye

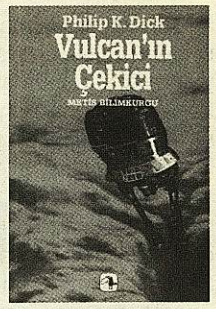

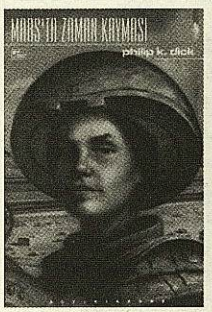

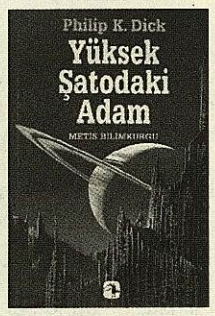

aktarılan kara komedi türündeki *Nervous Breakdown of Philip K. Dick* ise 20 dakikalık kısa film olarak çekilmiştir. 1987 yapımı *The Trouble with Dick* adlı bağımsız sinema örneğinde ise baş kahraman Dick Kendred ile PKD'ye gönderme yapılmıştır. *Imposter,* "İkiyüzlü" adı ile ülkemizde gösterime girmiş olan, PKD'nin aynı adlı öyküsünden uyarlanan film ise yine tipik Dick öğeleri ile türünde göze çarpan örnekler arasında anılabilir. Hikayesinin sahibi yine PKD olan Steven Spielberg'in uzun zamandır beklenen filmi *Minority Report* ise -kuşkusuz muhteviyatındaki Tom Cruise etkisini göz ardı etmemek gerek- daha gösterime girmeden sarsılmaz bir şöhrete sahip olmayı başarmıştır bile. Yazara göre doğru aktarıldığı takdirde sinemada yer alması gereken eserleri ya da başka bir deyişle sinematografik önceliği olan eserleri *Eye in the Sky, Ubik, A Scanner Darkly, Flow My Tears The Policeman Said* ve *Faith of Our Fathers*'tır. Hatta aralarından *Ubik*'in

senaryosunu yazması istenmiştir kendisinden. Diğer yandan PKD etkileri taşıyan yapımlar arasında atmosferi, kurgusu, baş kahramanın içinde düştüğü durum ve sarsıntı halindeki gerçeklik ağı unsurları ile en göze çarpanı 1998 yapımı *Dark City*'dir. Her an yer değiştirebilecek gerçekler, kendini bir arbedenin içinde buluveren baş kahraman gibi noktalarda PKD'ye yakın duran yapımlar arasında *The Thirteenth Floor* (1999), *The Game* (1997), *Abre los Ojos* (1997), *Jacob's Ladder* (1990), *The Matrix* (1999), *Twelve Monkeys* (1995) ve *VALIS*'e benzerliği ile dikkat çeken 1982 Fransız yapımı belgesel *Sans Solei*'den söz edilebilir. Tarihsel açıdan *Blade Runner*, PKD'nin öngördüğü evrenin atmosferinin başarıyla canlandırıldığı -etkisinden çok katkısının olduğu- ilk film olmuştur. Yine tarihsel açıdan yaklaştığımızda ise filmin en büyük talihsizliği, daha sonra bilimkurgu sinemasının kült filmleri içinde yerini alacak olan yapımın gösterime girmesinden bir hafta önce yazarın, ardında bitmemiş bir kitap ve havada asılı kalan düşüncelerle yaşamını yitirmesi olmuştur. Eserlerinde, olayları ters çevirmeyi alışkanlık edinmiş 1928 doğumlu PKD'nin 1982'de aramızdan ayrılması Tanrının ona yaptığı en son şaka olsa gerek.

PKD ve Siberpunk

PKD bilimkurgu yazınının eşsiz figürlerinden biri, peki siberpunk akımı içinde PKD'den ne kadar söz edilebilir? PKD'nin bu tür dışında değerlendirilmesi, kendisinin siberpunk akımı adına yaptığı ilkleri ve birçok temel fikri göz ardı etmek olur. *DADOES* ile başlayarak, okuyucuyu insan/makine ikilemi ile karşı karşıya kalan karakterleriyle buluşturarak, çoğu kez insan ve makinenin farkından yola çıkarak insanı sorgulamasını sağlar.

Siberpunk türünde, insan-makine sınırını "etlerine" daha fazla sibernatik

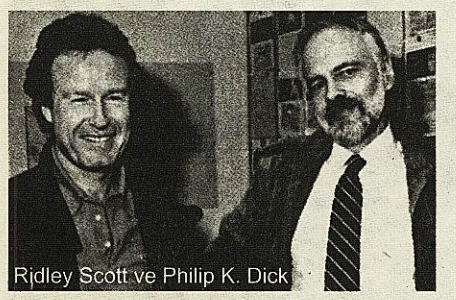
Ridley Scott ve Philip K. Dick

aşılamayla aşmaya çalışırlar; PKD'nin karakterleri ise genellikle daha "insan" olmanın yollarını ararlar. PKD bunu, insanoğlunun ayırt edici özelliğinin merhamet olduğunu öne sürerek yanıtlar. Kahramanlarından Palmer Eldritch, yapay aşılanmalar ya da Prox Sistemindeki zeki bir fungus tarafından sömürüldüğünden yitirmez insanlığını. PKD'nin özellikle vurguladığı Leo Bulero'nun onu alt etmesiyle, merhamet duygusunu yitirmesi ve böylece onun insanlığından söz etmenin ne kadar yersiz olduğudur. PKD, makinelerin de merhamet gibi duygular besleyebileceği olasılığını asla inkar etmez. *DADOES* Adlı öyküsünde Deckard bunun farkına varır. Herhangi bir ırktan her tür varlık PKD'nin evreninde yer alabilir. PKD, merhametin bulunduğu yerde insanlığı keşfedilebileceğini savunur. Makineler ancak yaratıcıları onlara merhamet duygusunu aşılamayı unuttukları zaman yıkıcı olabilirler, tıpkı *Deus Irae*'deki gibi.

Siberpunktaki diğer bir tema da Baudrillard'ın "hipergerçeklik" olarak adlandırdığı kavramdır. Teknoloji insanları sanal dünyalara sürükleyip, ortak sanrılar görmesini sağlayıp gerçekle tüm bağlarını keser. PKD, 1957'de yazdığı *Gökdeki Göz(Metis)* ile sanal gerçeklik düşüncesinin ipuçlarını verir.

Genellikle yüzeydeki imgelerle derin gerçekleri bir araya getirmeye çalışan post modern kuramcıların aksine PKD karakterleri, kendileri içinde buldukları sanal gerçekliği çözmeye çalışmışlardır. Ortak sanrılarda dolanıp durmaktansa, çıkış noktalarının peşinde koşmuşlardır.

PKD uyuşturucuyu sadece araç olarak görür ve kendisini daha üretken kıldığına inanır. Siberpunk romanında sıkça kullanılır uyuşturucu, PKD'nin ele alış biçimi ise karakterlerinin uyuşturucu tarafından tüketilmekte olmalarıdır ki bu da uyuşturucunun siberpunk akımındaki tanımından pek de uzak değildir. Siberpunk akımının öncülerinden olan ve içinde en çok siberpunk çağrışımlar taşıyan romanı kuşkusuz *Radio Free Albemuth*'dur. Elektronik endüstrisi, iletişim ve haberleşme teorisiyle ilgili benzetmeler ve kavramlarla doludur söz konusu romanı ve birçoğunun PKD'nin plak şirketinde çalıştığı sıralarda oradan aldığı bilgilerden oluştuğu söylenebilir. William Gibson'ın 1985 yılında PKD Ödülü aldığı romanı *Neuromancer*'ın sonunda ipuçlarını vermeye başladığı, tüm galaksileri içine alan ve birbirine bağlayan bir haberleşme ağı olan Matrix düşüncesi PKD'nin *Radio Free Albemuth* ile başlayan VALIS kitaplarındaki Kozmik Matrix'e kadar uzanır. Başka bir deyişle Gibson'ın *Count Zero*'da birkaç alt programa bölünmüş Matrix'inin bize PKD'nin Kozmik Martix'ini çağrıştırması gibi.

PKD'nin bilgisayarlara pek yakın durmadığı söylenebilir çünkü PC devrimi onun ölümünün hemen sonrasına denk düşer. Ancak erken-haberleşme ve bilgilenme teorisi olarak karşımıza çıkar. Ubik'teki haber makinesi 60'lı yılların sonundan çıkagelir ve günümüz web sitelerini anımsatır bize.

Her iki yazar da makineler çağında yok olmakta olan ruh üzerine yazarlar. Karakterlerine dolayısıyla okurlarına sundukları dünyalar birbirlerinden çokça ayrışan dünyalar değildir. Çokuluslu ortaklıkların hükümeti kontrol altında tutan ve bilgi akımını savunma programlarıyla yöneten güçler söz konusudur. Gibson'ın karakterleri bu ortamda gelişen, verileri kabul eden, sömürüye açık karakterlerdir. PKD'nin karakterleri ise asla gerçekliği kabullenmezler. Birden kendilerini olaylar örgüsü ve alternatif gerçeklikler içinde buluveren, genellikle yabancılaşmış bireylerdir. Teknolojinin hüküm sürdüğü dünyalarında, kendilerine dayatılan gerçekliği reddedip kendi varlıklarını sürdürmek için mücadele ederler.

Sözün kısası, PKD bilimkurgu yazınının sınırlarının epeyce dışında birçok felsefe metninin yazarıdır. Varlığından şüphe etmemize neden olduğu gerçeklerin alternatiflerini ince bir mizah örgüsüyle sunmuştur her seferinde.

"Romanlarımın temelinde yattığı gibi, benim işim evren yaratmak. Onları öyle yaratmalıyım ki iki gün sonra çökmemeliler. En azından editörlerim öyle umuyor. Yine de size bir sırrımı açıklayacağım: ben yıkılan evrenler yaratmayı seviyorum. Onların ayrıldığını görmek ve romanlarımın içindeki karakterlerin bununla nasıl başa çıktıklarını izlemek hoşuma gidiyor. Kaosa karşı gizli bir düşkünlüğüm var."

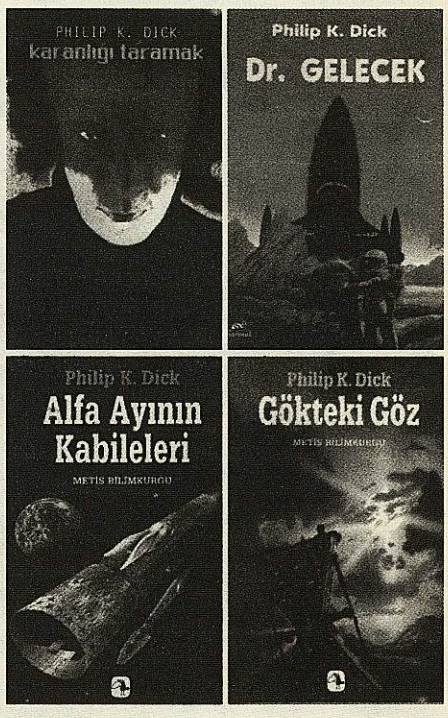

glory box

BELÇIKA'LI ATMOSFERIK POP DÖRTLÜSÜ GERI DÖNDÜ:

HOOVERPHONIC

Devin Aylin Komar

İyi müzik nasıl olur bir düşünün. Orjinallik, vizyon, tutku, ve etkileyici bir vokal; sizi oturduğunuz yerde bırakmayacak bir güç, içinizdeki duyguları etkileyebilecek bir ton. Bu standartları ele aldığımızda karşımıza çıkan isimlerden biri de Hooverphonic.

Küçük ülkelerden pek çok grup var karşımızda ama çok azı gerçek sound'u yakalayabildi. Daha da kötüsü bunlar İngiltere ve Amerika'nın büyük gruplarının kopyası olmaktan ileriye gidemediler. Hatta belki siz de 2. sınıf bir Alman Radiohead kopyası ya da U2'nun Bolivya kopyasıyla karşılaşmışsınızdır. Ama diğer taraftan Belçika küçük bi ülke olmasına rağmen Hooverphonic az önceki grupların tersine trip-hop etkisini kendi isimlerinde gerçekten de iyi duyurdu. Eşsiz, farklı ve egzotik yapısı kafalara kazınmaya yetti.

Hooverphonic ilk çıktığında adı "Hoover"dı fakat daha sonra o isimde başka grupların da olduğunu anlayınca "Hooverphonic" adını seçtiler. Onların kahramanları: soundtrack bestecisi Angelo Badalamenti, ve atmosferik pop gruplarından Portishead ve Massive Attack. Önem ilk gelişmeleri; Alex ve Raymond'un kadın vokallerinin dah etkileyici olduğunu keşfetmeleriyle başlar. "Inhaler" kaydettikleri ilk şarkı olur. Sony ile anlaşarak 97'de debut albümleri **Stereophonic Sound Spectacular'ı** çıkartırlar. Vokalde Liesje Sadonius vardır.

Ardından gelen bir diğer gelişme de; Bernardo Bertollucci'nin yönettiği ve Liv Tyler'ın sonsuz güzelliğini kullandığı "Stealing Beauty"de(Çalınmış Güzellik) "2Wicky"nin filmin soundtrackinde kullanılmasıdır. Fakat haraketli turların yoğunlaşması üzerine Liesje grubu bırakır. Bir sene sonra Hooverphonic Kuzey Amerika'da Fiona Apple ve yeni vokalleri Geike Arnaert ie tekrar turlara başlar.

Hooverphonic ve Sony işbirliği onları Mark Plati (David Bowie ve The Cure gibi isimlerin yapımcılığını üstlenmiş) ile albüm çalışmalarına iter ve ikinci albümleri **Blue Wonder Power Milk**'i çıkarırlar. Bu albüm diğerine göre daha az sample'dan oluşsada başarısından hiç bir şey kaybetmez. BWPM'de grup enstrümanların etkisini genişletmiştir; ut (grup Türkiye'ye geldiklerinde keşvetmiş), keman, hayaletimsi bateri ve borular... Ve 2000 yılında çıkan **The Magnificent Tree**'de de kullanılan enstrümanlar aynı olmakla berbaber başarısı daha büyük olur. Albümün içinde yer alan "Mad About You" ve "Out Of Sight" pek çok listede başarıya imza atar.

Hooverphonic 98'de Roskilde, Paleo ve Werchter festivallerinde de adını duyurmaya devam etti. Ve 98 Aralık'ında Frank Duchene de gruba keyboardu ve gerivokaliyle katıldı.

Alex'in kendi kendisiyle yüzleşmesi sonucunda 80'lerin müziğine yönelmesi (Başta The Smiths, New Order, Cocteau Twins, David Sylvian, The Pixies olmak üzere) grupta gelişmelerin başlamasında büyük etken sağlar.

Geike Arnaert'e gelince. O Hooverphonic'in gizli silahı, aynı Cocteau Twins'deki Liz Fraser ya da Massive Attack'taki Tracey Thorn gibi, Geike'in vokalinin narin ama ateşli olması Hooverphonic'e tam oturtulmuş durumda.

Grubun kurucusu ve gitaristi Raymond Geerts müzikal kariyerine çeşitli cover gruplarında başlamış. Grupta hala varolmasının nedeni Hooverphonic'in gerçek enstrumanlarla çalışmayı seçmesi.

Alex ve Raymond ikilisi birlikte ayrıntılar için çok zaman harcıyorlar. Değişik yollara başvurarak çeşitli samplelar oluşturuyorlar; günlük hayattan çeşitli nefes sesllerini kaydediyorlar, mikrofona tahta vurarak farklı sesler elde etmeye çalışmışlar. Hooverphonic şarkılarının filmlerde yer alması pek de tesadüf değil. Yaptıkları atmosferik şarkılar her tür filmin yapısına uyması onları soundtrack şarkıları yaparak tanınmaya itti. Örneğin; "I Know What You Did Last Summer"da da "2Wicky"nin cinayet sahnesinde kullanılması ve "I Still Know What You Did Last Summer"da "Eden"in albümün diğer sountrack şarkılarından farklı olarak şarkının bütününün filmde kullanılması.Daha sonra bu müziklerin reklam yapımcılarının da dikkatini çeker ve "2Wicky", "Battersea", "Renaissance Affair" ve "Wardrope" şarkıları Jaguar, Volkswagon ve JP Morgan reklamlarında kullanılır.

2 sene sonra Hooverphonic, dördüncü albümleri **Jackie Cane**'i tamamladı ve albüm Eylül 30'da satışa çıktı. 9 Eylül'de çıkan yeni EP'leri "The World Is Mine"ı da içinde bulunduran albüm ne yazık ki beklenen Hooverphonic gelişmesini gösteremiyor. Yıllardır süre gelen sound'un gelişememesi, şarkıları da güçsüz kılıyor. Sürekli neşe içinde geçen albümün ilk şarkısı "Sometimes" klişeleşmiş film müziklerini andıran bir havada ancak kendinden emin olan vokal şarkıyı biraz olsun kurtarıyor. "The World Is Mine" neşeli yapısıyla dinleyeni kucaklıyor. "Jeckie's Delirium" albümün en farklı yapısına sahip şarkısı. Ezan sesine benzeyen ilginç bir sesle karşılayan şarkıda kullanılan samplelar kulağa hitap ediyor.

Umarız Hooverphonic bundan sonra olduğu yerde kalmaz ve bizi şaşırtacak yeni deneyimleriyle karşımıza çıkar...

Hooverphonic logosunun anlamı:
Atomun yapısını simgeliyor. 1958'de Belçika'da düzenlenen bir sergiye gönderme.

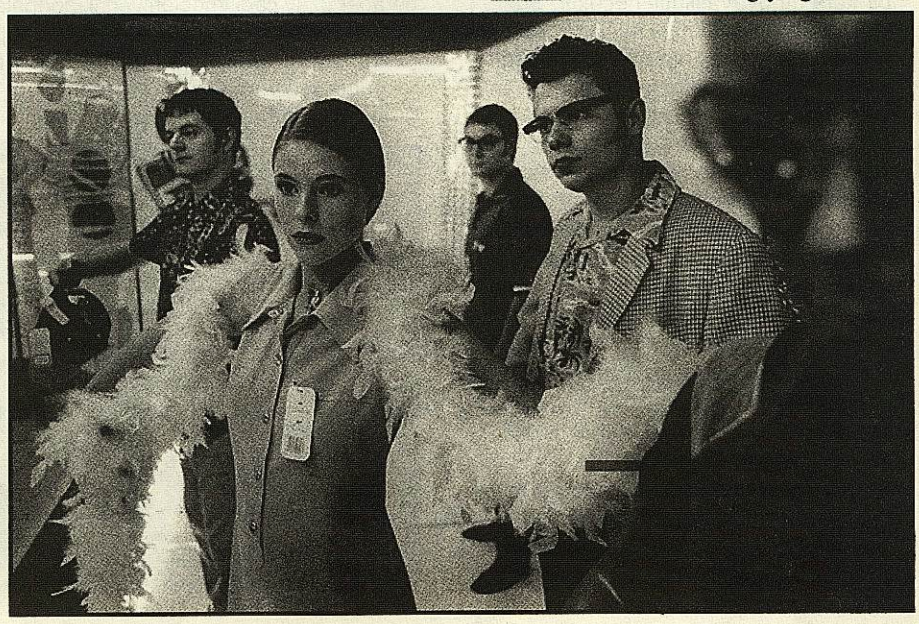

GERÇEĞİN ÇÖLÜNE HOŞGELDİNİZ!

"Sorulması gereken soruyu belki de yalnızca bir ayna sorabilir Gerçek mi görüntünün, görüntü mü gerçeğin bir yansımasıdır?,,
Jean Baudrillard
Simulation&Simulacra

Selda Tan Özdemir

De optimo reipublicae statu, deque nova insula utopia, Thomas Moore'un düşlerinden sayfalara yansıdığında henüz 1500'lerin başlarıdır. Altı düz, yelkenleri papirüs yapraklarından gemilerle, gökleri ve denizleri iyi bilen, rüzgarlara kafa tutan denizcilerle çıkılan yolculuklar sonunda ulaşılan düş ülkesi Utopia, yasaların sayıca az olduğu, zenginliğin eşitçe paylaşıldığı, üzümden, armuttan, elmadan hoş rayihalı şarapların yapıldığı, herkesin bedeninin köleliğinden kurtulmak için düşüncelerini özgürce işlettiği, yetilerini bilim ve sanatla geliştirdiği, asıl mutluluğun düşünce gelişmesi ve keyifli bir hayat sürmek olduğu bir adacıktır.

Moore'un, erdem ve keyif ülkesi Utopia'yı kaleme alışından 20 yıl sonra, parlamentonun "Act of Supermacy"sine itirazı nedeniyle, gözlerini celladın bağlamasına izin vermeden, ölümü iç rahatlığıyla kabul edip "kellesi uçmakla insanın başına felaket gelmez" diyerek, hatta başını kütüğün üstüne koyduğunda sakalını dikkatle yana çekerek "ne de olsa sakalım vatana ihanet etmedi" sözünü sarf edecek denli bir kara mizahla ölüme gidişi, ideal toplum tasarımlı ütopyaların ak düşlerinin daha baştan karanlıkla boğulduğunu da kanıtlamıştır. Bu yüzdendir ki ütopyaların yazgısı hep başka bir kara ütopyaya ilintilenecektir. Bu yüzdendir ki her ütopya eni konu karanlık bir kara geçmişin ya da kara geleceğin içinde aydınlık aramanın ve gündeliğe sırtını dönmenin de adıdır.

"H. G. Wells, yeryüzünün farklı hükümetler tarafından yönetilen farklı ülkelere bölünmesinin tamamen keyfi olduğunu, iyi niyetli insanların sonunda bir anlaşmaya varacaklarını ve şimdiki şekillerinden vazgeçeceklerini, Ulusların ve hükümetlerin devrim olmadan da ortadan kalkabileceğini, çünkü insanların bunların ne derece yapay olduklarını anlayacaklarını savunur."
Jorge Luis Borges Babil Kitaplığı (H. G. Wells için yazdığı önsözden)

Jules Verne'in dünyadan aya, denizlerin dibine yaptığı yolculuk düşleri H.G. Wells'in zamanlararası yolculuklarına ilham olmuşsa da, yine de insanoğlu bir yolculuk düşünden daha ötesini, varolan sosyal düzenin siyasi eleştirisini yapar ve her daim yeni bir ütopist, başını bir cellada teslim etmek pahasına bir ülke ya da ada düşler, içinde yaşadığı dünyanın yansıması az olan... Swift'in akıllı atlar ülkesi "Laputa"sı, Huxley'in düş ülkesi "Pala"sı, Campanella'nın "Güneş Ülkesi", Bacon'un "Yeni Atlantik"i kurmaca gelecek düşlerini dillendirmiştir dilendirmesine ama illa ki birileri o ak sayılan gelecekteki kara dehlizin peşine düşecektir.

"Bilimkurgunun anti-ütopyası, mevcut gerçekliği, hayatın anlamı olarak okuyup, savunmaktan başka bir şey değildir; tasarım ve düşüncelerin, mitlerin, iktidar ilişkilerinin ve sosyal ilişki biçimlerinin örtük uyumlarından oluşmuş gerçekliği, yeni bir toplumun ve yeni bir insanın tarihsel zorunluluğunun dayattığını söyleyen sezgiye karşı bir savunma..."
Bernerd Roloff-George Seeslen
Kino Des Utopischen

Bilimkurgunun kozmik keşfinde her düş yeni bir düşe ilintilenir, her yeni bilimkurgu da diğerinden aldığı ilhamla daha da bilinmez olana doğru, merakla ve düş gücüyle ilerlerken ilk başlardaki özerk, kapalı ve mikro dünyalar, zamanla birer popüler kültür ve tarih alanı şekline dönüşür; pulp magazinlerle ise tür, kitle edebiyatı kimliğine bürünür. 1960'larla beraber uzay çağı imgeleri yerini, dörtnala koşan kapitalizme karşıt kültürlere ve pop (o zamanlar pop, bir kimliksizlik değil bir karşı duruşu vurgular) kültürüne bırakırken, cyberpunk'ın sosyal değişim çağrısı da önce edebiyatta nefeslenir daha sonra da beyazperdede görselliğe dönüşür. Sokak dilinin kullanıldığı, uzay çağı için zorunlu bir değişim yaşayan edebiyatta devrimin gerçekleştiği bu yıllarda, sokak serserileri ve sistem dışı kalanlar beyazperdeye yansır. Bilim kurgu sinemasının o güne dek sunduğu ütopik gelecek yansısını başaşağı edecek antiütopik filmler birbiri ardına kayda düşerken, öncül filmler daha çok teknofobik bir yapı içerir ve William Gibson'un "ortak halüsinasyon" olarak nitelendirdiği cyberpunk'ın temellenmesinde önemli adımlar atılır. Konformizmden, uzun bir uyuyuşa bırakıldıkları taklitsel huzurdan silkinme ve ütopyanın terki çağrısı ilkin cyberpunk edebiyatının daha sonra da filmlerinin temel vurgusu olur.

"Bir yabancı sizin içinizde mi geziniyor? Hiç tanımadığınız birisi bütün yaptıklarınızı biliyor mu? Asla tanımak ya da evinize davet etmek istemeyeceğiniz birisi? Endişelerinize son verin. En yakın sağduyu organizasyonuyla bağlantıya geçin, ilk önce bir izinsiz işgal kurbanı olup olmadığınızı söyleyecek ve ardından sizin talimatınızla bu işgaller uygun bir ücret karşılığında engellenecektir."
Philip K. Dick Ubik

İnsan düşüncesinin manipülasyonu ve denetimi sorunu, Robert Heinlein'ın If his Goes On.. (1940), Alfred Bester'in Yıkıma Giden Adam, 6.45 Philip K. Dick'in Ubik, 6.45 (2002)

Ray Bradbury'nin Fahreneit 451 (1953)'ünde yer alır. Bu dönem soğuk savaşın dünyaya etkilerinin tırmandığı, paranoyaların krallığını sürdüğü bir dönemdir. Ve yeni dalga bilim kurgunun iktidar ve egemenlik sorgusunu alabildiğine işlediği, yeni bir söylem edindiği, politikleşmeye doğru yol aldığı yıllardır.

Jean Luc Godard'ın 1965 tarihli Alphaville- Une Etrange Aventure de Lemmy Caution'u, varoluş için birer Frankestein'a dönüşen makinalara, teknoloji ile kişilik yitimine uğrayan bir topluma karşı duruştur. İnsanların numaralandığı, "aşk","düş" gibi kelimeleri kullananların cezalandırıldığı, hiper teknolojik bir dünyanın kapılarını açan film, kural dışı oynayanların tedaviye (tıpkı Otomatik Portakal'ın Alex'i gibi) ve hatta idama gönderildiği, supercomputer olan Alphaville 60 tarafından izlenen fütüristik dekorlu Paris'i anlatır. Bilimin, zekanın, güvenliğin kentinin emniyeti için sonsuza dek izlenme ve kontrol altında tutulma... Oysa şimdi, birilerinin birilerini gözetlediği programlar içinde aylarca göz hapsine alınmak ve kendilerine verilen kuralları yerine getirerek bir evde göz altında tutulmak için canı gönülden sıraya giren ne çok mahkum adayı var... Belki de bunlar geleceğin kontrol altında yaşama sürecinin yalnızca bir provasıdır, belki de herşey olup bittiğinde yalnızca deja vu demek kalacaktır insanlığa...

Sezar'dan, Hitler'e, Mussolini'ye dek geçmişten gelen ve bir kara gelecek tasarımına ulaşan kitap okumanın yasaklandığı bir toplum, Ray Brudbury'nin romanından Truffaut'nun kamerasına uzanır. Fahrenheit 451 (1966)'de itfaiyeciler, birbiri ardına kitap yangınları çıkarmak üzere ateşler yakarlar, yangınlarda ısrarla aranan, gerçekliğin karşısına hayalleri ile dikilen Don Kişot'tur, Marquise de Sade'nin kitaplarıdır. Kitap tutkunlarının tek çözümü vardır; her biri ayrı bir kitabı ezberleyerek gelecek kuşaklara aktarabilecekler ve birer "gezgin kitap"a, "kitap insan"a dönüşeceklerdir; Dickens, Bradbury, Austen... İletişimin mekanikleştiği bir dünyada, kendi tarihini yitiren insanoğlu, yazılı kültürü belleğine kazıyarak varlığını daim kılmak ister. İtfaiye eri Montag (Oskar Werner), görevini başarıyla sürdürürken bir gün yaktığı kitapları merak etmeye ve bazılarını yakmaktan kurtararak gizli gizli okumaya başlar ve o da bir kitap insan'a dönüşür. Bradbury kitabını yazdıktan 40 yıl sonra yeni baskısı için kaleme aldığı önsöz'de şöyle söyler: "Eğer dünya kitap okumayanlarla, öğrenmeyenlerle, bilgisizlerle dolmaya başlarsa, kitapları yakmak zorunda kalmazsınız değil mi? *"Eğer dünyanın geniş ekranı basketbolla ve futbolla dolar ve MTV içinde boğulursa, gazyağını ateşlemek veya okuyucu avlamak için Beatty'lere gerek kalmaz. Eğer ön bilgiler- okul odalarının çatlakları ve vantilatörleri arasında eriyip yok olursa, bir süre sonra bunları kim bulur ve umursar?"*

Şüphesiz bu iki film, bilim kurgu türünün önemli bir yol ayrımı yaşamaya başladığı antiütopik dönemin irkiltici, uyarıcı, öncü örnekleridir. Gelecek öngörüsü, ulusötesi iletişim ve beraberinde gelen sürü bilinci-bilinçsizliği, makine ve teknoloji tiranlığı olan cyberpunk filmleri, teknoloji ile özünü yitiren toplum, tarihinden benliğinden ve kimliğinden uzaklaşan insanın yansısı olmuştur. Geleceğin dünyasının imge ve görüntüleri, paranoya krallığının hüküm süreceği bir dünyadır. Ultra modern yarının görüntüsü, paranoid androidlerin, uzay otoyollarının ve en önemlisi diktaların egemenliği altındadır.

"Herhangi bir verili anda görüntüler, daha önce görünmüş olan her şeyin enkazından inşa edilen yorumlardır."
John Berger - O Ana Adanmış

İnsan düşüncesinin manipülasyonu bir süre sonra yerini totaliter bir gücün yarattığı endişeye bırakırken, kapitalist sisteme dair eleştirilerin yoğunlaştığı 70'lerin başlarında ütopik edebiyat bir anti ütopyaya, gotik fanteziler ise sibernetik organizmalara dönüşür. Ütopyalar üreten düşsellik yerini modellere, sibernetik oyunlara bırakırken, artık ütopyaların sonuna gelinmiştir. Geleceği yansıtan aynanın yerinde bir halüsinasyon vardır. Sinema da bilimkurgunun fantastizminden güçlendirilmiş gerçekliğe, hipergerçekliğe doğru yol almaktadır. Teknoloji ile hesaplaşan insanoğlu, geleceğin teknolojilerinin yeryüzünü çirkinleştireceği, doğanın yokolacağı, bireyin tahrip olacağı düşüncesinden hareketle geleceğe karşı endişelidir. Artık gelecek tehdit altındadır.

"Gerçek dünyanın renklerinin sadece ekranda böylesine gerçekçi görünmesi ne tuhaf..."
Alex

Başkalarının yaşamlarını kurulmuş bir saat gibi kontrol altında tutmak, mekanikleştirmek çağrışımı yapan clockwork orange'dan adını alan, sinema tarihinin en paranoya ve şiddet dolu filmlerinden biri olan Kubrick'in Otomatik Portakal'ı(1971), ultra şiddete meyilli Alex'in(Malcolm McDowell) hapisten kurtuluşunun tek çaresi olan clokwork orange haline gelmek üzere gördüğü Ludwig tedavisini dokunaklı biçimde anlatır. Şiddet, sadizm, uyuşturucu, tecavüz ve Beethoven müzikleri ile yaşam bulan "droogs"(arkadaş) adlı grubun lideri Alex'in ağzından anlatılan Otomatik Portakal henüz açılış sahnesinde oyuna katılan, kendi oyun olan Alex'i anlatır. Takma kirpikli, bir gözü boyalı Alex, manken figürlü masalardan oluşan Milk Bar'da (Pop art soyutlamalarla alabildiğine kitsch görüntüler dünyası filmin arka planını oluştururken, şiddetin estetiğe

vurgusu da sağlanmış olur) droogs'larıyla uyuşturucu katkılı sütlerini içip, acımasız (acı bir noktadan sonra nasıl vücudu kilitleyip duyarsızlaştırırsa acı vermek de öyledir) şiddetlerinin ardından eve gidip Beethoven'ın 9. Senfonisi'ni dinler. (Aynı parça, filmin ilerleyen sahnelerinde Nazi birliklerinin geçit töreni sırasında da çalar. Rossini'nin La Gazza Ladra'sı ve Singin in the Rain şiddet sahnelerinin fon müzikleridir.)

Yeni bir "sistem insanı yaratma tedavisi" yönteminin ilk kez üzerinde denendiği Alex, sonuçta hiçbir şeye cevap veremeyecek denli tepkisiz olur. Dışarı çıktığında gruptan dostları polis olmuştur ve Alex'e işkence ederler. Alex nihayetinde savunmasız ve zararsızdır toplum için, zira dışarıda gördüğü seks ve şiddet karşısında kusmaya başlar. Dışarıya en ufak bir çözülme olanağı tanımayan toplum seri üretime geçtiğini bir kez daha kanıtlamıştır, kontrol altında yeni bir seri... Anthony Burgess'in muhafazakar öyküsünü revize ederek filme aktaran Kubrick sinemasının temelindeki tüm özneler gibi, Alex de sistem dışıdır ve başkaldırandır, yasasız adamdır ne var ki sistem onu otomatik bir portakal'a dönüştürür, yani varlığını sonlandırır. Artık Alex ne bir oyuncu ne de bir oyundur...

Bugün artık Jules Verne'in düşselliğini, Borges'in aynalarını yerle bir eden göstergeler dünyası hakimdir. Keşfin ve bilinmezin yerini sistemler ve ayrıntılar almıştır. Dünyayı saydamlaştıran bilgi akışı, şaşalı dönemlerinin sonuna gelmektedir. Bilgi aynası ekranlar elektronik bir anarşizme yenilmeye başlamış, reality show'ların mide bulandırıcı görüntülerinin krallığı yaşamı sarmış, tutkularla dolu dünya duyarsızlıkla çölleşen bir yeni geleceğe dönüşmüştür. Artık her şey birbirine yansır, dönüşür ve birbiri içinde yiter duruma gelmiştir. Rastlantısallığın sihiri, bir telefon kablosunun birbirine yakınlaştırdığı kadar ama hep bir ekran kadar uzaklıktadır. Bir tuş uzağındaki bilinmez olan, yanındaki tüm bildiklerinden daha çekicidir. Zaman elektronik virüslerin, sanal hazların, el yazısından yoksun mesajların, oyuna katılan, kendi oyun olan oyuncuların zamanıdır.
Sürecek...

Kaynakça :

Ütopik Sinema, Bernhard Roloff, Georg Seeslen, Alan Yayıncılık, 1995Simulaklar ve Simulasyon, Jean Baudrillard, Çeviren: Oğuz Adanır, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1998

Siberalan ve Kültürün Küreselleştirilmesi*,JON STRATTON, İnternet: Üçüncü Devrim?Sayı 30 - Kış 2002 , YKYı
Entelektüeller, Yeni Kamusal Alanlar ve Tekno-Politika, DOUGLAS KELLNER, Sayı 31 - Bahar 2002, Cogito Özel, YKYı
Alt Katlar'ın Edebiyatı Gerçek Dünyayla Mücadele Eden Bilimkurgu, VALERIO EVANGELISTI, Sayı 31 - Bahar 2002, Cogito Özel, YKY
Bilgi Otobanında Nihilizm- Hubert L. Dreyfus, Sayı 30- Cogito, YKY
Dil ve Şizofreni:Otomatik Portakal, Serhat Günaydın, 25. Kare Sinema Dergisi, Ocak-Mart 1999
Biri Beni De Gözetliyor mu?, Ayşenur Topçuoğlu, Bilim ve Teknik Dergisi, Kasım 2001
Siber-Terörizm, Ayşenur Topçuoğlu, Bilim ve Teknik Dergisi, Ekim 2001
Makine ve Zeka, Levent Aysever, Bilim ve Teknik Dergisi, Haziran 2001
21. Yüzyılın Robotları-Androidler, Çağlar Sunay, Bilim ve Teknik Dergisi, Ağutos 1998

www.e-xit.ws

Web
CD-Rom
Tasarım
Uygulama
Danışmanlık

e-xit

e-xit ekstra internet teknolojileri
Akmazçeşme Sokak, Ünal Han No:19/4 Beşiktaş/İstanbul
Telefon: 0212 227 30 96 + 0212 227 34 85
Faks: 0212 227 31 65

KISA BİR JUNGLE TARİHİ

Breakbeat aslen 1970'lerin sonunda ABD'den gelen bir müzik türüydü. Frankie Bones DJ'lik yaptığı, ilk yıllarda turntable'da iki aynı plağı değişik hızlarda ve geciktirerek üst üste çalmak suretiyle, alışılmışın dışında olan ve topluluğu çılgına çeviren breakbeat müziğini yarattı. "Bones Breaks" adlı parçası o yıllarda halen underground olarak kabul edilen breakbeatin öncüsüydü. 80'lerin sonunda İngiltere'de, özellikle Londra'da house olayı ortaya çıktı. Bu yeni akım geliştikçe gençler arasındaki futbol holiganlığını bastırarak, extacy rave kültürünün ortaya çıkmasını sağladı. Bir taraftan house, öteki taraftan breakbeat bir kombinasyon oluşturarak şimdi drum&bass olarak anılan Jungle'ı ortaya çıkardı.

Jungle dans sahnelerinde kendini göstermeye başladığında 90'lara gelinmişti. Kickin' ve Shut Up gibi plak şirketleri breakbeat, house, hip-hop, reggea, techno ve en önemlisi dub'dan oluşan karışımla, Jungle adını verdikleri türe katkıda bulundular. Jungle adı ilk kez bu karışım deneylerinin çalındığı Londra'daki ünlü bir deneysel club olan "Jungle"dan geliyor. Fakat bu isim underground literatüründe sadece 93 yılına kadar kaldı.

1991'de İngiltere'de hardcore isimli yeni bir stil patlama yaptı. Hardcore kendinden öncekilere benzemeyen tamamen farklı bir tarzdı. Birkaç yıl içinde rave ve hardcore gelişti. Urban Hype'ın "Trip to Trumpton" ve Prodigy'nin "Charly" parçaları listelerde büyük başarı kazandı, fakat hardcore da underground kültürünün izlerinden sıyrıldı.

DJ-Hype Phantasy FM'de house ve hip-hop'ı 45 rpm'de karıştırarak breakbeat hissini yaratır. Daha sonra The Scientist (Bilim Adamı) adı altında "Excorcist", "The Bee" gibi ilk jungle parçaların prodüksiyonunda yer alır. İlk hardcore-jungle clublarından biri olan Telephaty ise kasımda açılır. Mickey Finn, Excorcist'teki fikrin aynısını kullanarak Bionic Man parçasını yaratır. Kısacası 1992 yılı, hardcore'un doruk noktasına ulaştığı yıldır.

Jungle, o zamanlar aşağı yukarı benzer olan hardcore ile karıştırılmaktadır, fakat tekrarlayan ve senkronize olmayan ritimden çok, 4/4 temel ritme daha yakındır. Jungle büyük bir dinleyici kitlesine sahipken, hardcore dans pistine tamamen yabancıdır. Fakat jungle ve hardcore aynı rave akımının içinde çalınmaktalardı, hatta bazen sanatçılar bile kendi yaptıkları parçanın jungle mı hardcore mu olduğunu bilmemektedirler. Stillerin ikisi de aynı çatı altında yer alırlar ve bu sebeple ayrı bir jungle hadisesi yoktur.

Johnny Jungle (şimdi Pascal olarak biliniyor) "Johnny" adlı bir hit piyasaya sürerek yeni bir çağ başlatır. Johnny L, XL Records'dan hardcore formülünde bulunan *break*leri ön plana çıkaran "Hurt You So"yu çıkarır. 4 Hero, LTJ Bukem, Grooverider, DJ Hype ve geleceğin diğer jungle yapımcıları bu yeni yönde ilerlemeye başlarlar. Gerçek jungle yavaş yavaş oluşmaya başlamıştır.

1993 karışıklığın sonu olur. Hardcore ve ikiz kardeşi happy hardcore (Manik-depresif piyanolar ve chipmunk vokallerle beslenmiş hardcore) daha progresif bir ritme doğru kayarken, jungle, breakbeat tarafında kaldı. Yine de 1992'yi anımsatan bir tarzda Wax Doctor gibi sanatçılar daha karanlık bir bas sounduna yöneldi. Bu noktada jungle nihayet kendi benliğine kavuştu, Roast, Roller Express, Telepathy ve Desire gibi jungle'a adanmış clublar her hafta düzenli çalışmaya başladılar. Andy C halen geçerliliğini yitirmeyen jungle hiti "Valley of the Shadows"la büyük çıkış yaptı. Ed Rush darkcore "Bloodclot Attack"i piyasaya sürerken, LTJ Bukem de ambient "Music" yarattı; fakat yıl "Moving Shadow"un yılıydı. Omni Trio sanatçılar "Renegade Snares"le jungle sahnesinde fırtına gibi esti., Foul Play daha iyi remixlerle akıllarda yer etti. Prodüktörler hardcore'dan breakbeat'e kaydıkça, teknik yetenekleri gelişti. Bu da jungle'ı hızlandırılmış komik vokallerle geçilen dalgalardan kurtardı.

1994 jungle'ın en revaçta olduğu zamanlardı. AWOL (A Way Of Life), Jungle Rush, Jungle Fever, Thunder and Joy, Roast ve Trust gibi clublar dolup taşıyordu. Bu yılda jungle, ragga baslarından ve rasta vokallerinden etkilendi. Dream Team'in (Bizzy B ve DJ Pugwash) çıkardığı "Yeah Man" korsan radyolarda 4 ay boyunca çalındı. DJ Hype, DJ Zinc ve Pascal'la beraber Ganja'yı yarattı, bu da daha sonra türünün en önemli markalardan biri oldu. Jungle çalan korsan radyoların sayısı giderek arttı. Kool FM,

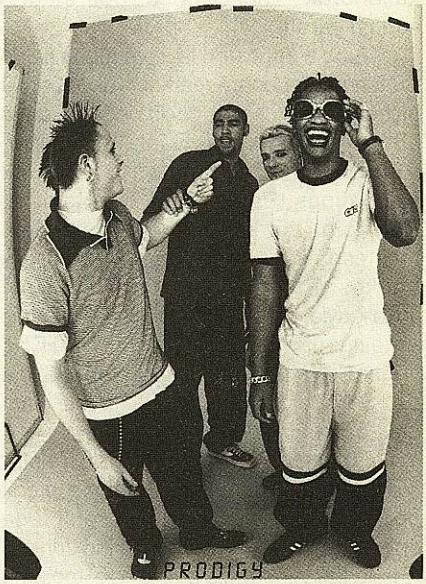
PRODIGY

PHOTEK

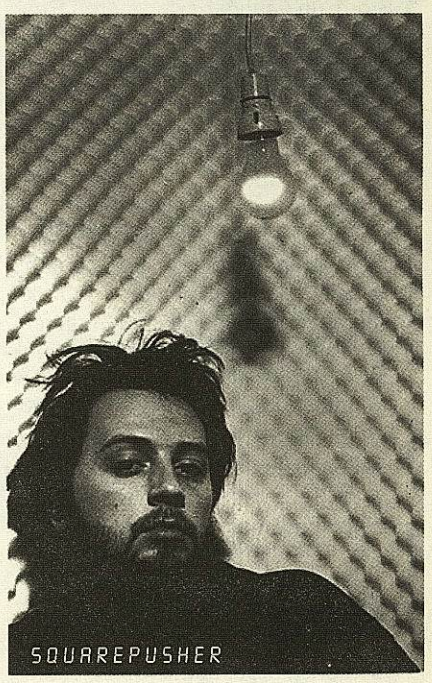
SQUAREPUSHER

dinleyiciler için ana jungle kaynağıydı. Beş kereden fazla polis baskınına uğramasına rağmen gücünü hep korudu. Jungle, rave'in 2 yıl önce kaybettiklerini korumayı başardı. Krome and Mr.Time, dinleyicileri hiper duruma sokan Papa-Levi & Saxon Sound'dan bir sample kullanarak "The Licence" adlı efsane şarkıyı yarattı.

Jungle atmosferi taze ve mutlu kaldı. Bu fenomen Londra merkezliydi ve başka hiçbir yerde bu kadar güçlü değildi. Tearin Vinyl, Rugged Vinyl, Ganja Kru, Joker, Reinforced, Certificate 18, Photek Recordings, Prototype, Liftin Spirit ve Ram gibi markalar jungle müziğinin müstesna kaynaklarıydı. DJ Rap kendi markası Proper Talent'tan Candy'nin vokalleriyle, sembolik raggadan etkilenmiş "Intelligent Woman"ı yaratır. DJ Hype "Tiger Style"ı piyasaya sürerken, Dillinja da "Sovereign Melody" adlı daha hafif olan parçayı yapar.

Bu zamanlarda Fantazia ve Telstar (zamanın ünlü clubları) bile jungle'ın çok popüler olduğunu farketmişlerdi, bu da onları "Fantazia Takes You To the Jungle" (Fantazia) ve "Jungle Mania" gibi toplama albümler yapmaya itmişti. Çılgın jungle-vari bir rave olan "Telephaty" birçok insan için unutulmaz bir deneyim olur. World Dance'in ana dans sahnesine artık jungle hakimdir. Yılın sonunda jungle'a kardeş olan yeni bir stil doğar. Drum&Bass adı altında jungle'ın içerdiklerinin temsilcisidir ve "new school" tekniğini kullanarak ona yaklaşmaya çalışır.

Yaratıcıları arasında olan LTJ Bukem, Fabio, Doc Scott, Grooverider, Photek ve Dillinja gibi DJ'ler daha taze bir sound ve daha iyi akustik efektler yapmaya yönelirler. Bu yeni stilde hızlandırılmış hip-hop ritmi kullanılmaktadır. Başta drum&bass, jungle'la aynı çizgide yer almaktadır, bu da ikisinin hala karıştırılmalarının nedenidir. Hangisinin hangisi olduğu konusunda kaygılanmak yerine, iki akımın birbirinin takipçisi olduğunu kabul etmek daha kolaydır. Drum&bass yavaş fakat emin adımlarla daha değişik bir yöne giderken, jungle underground kültürünü silerek kendi kültürünü oluşturmaya devam etti.

1995'te "Rolling Tune" icat edildi. P-Funk'ın "P-Funk Era"sı bu melodinin en güzel örneğidir. DJ Krust ölümcül parçası "Set Speed"le birlikte "Angels"ı (Melekleri artık göremediğin zaman, başın belada demektir!) piyasaya sürerken, Firefox "Bonanza Kid"le, Urban Shakedown da ragga etkili "The Arsonist"le ortaya çıkar. Daha sert olsa da atmosfer 1994'teki

gibidir.

1995 aynı zamanda reklamın yılıydı. Goldie sadece İngiltere'de 150.000 satan "Timeless"ı piyasaya sürdü. Daha sonra da kendi şirketi Metalheadz'i kurdu. Burada jungle icraatçısı DJ Dextrous, J Majik olarak isim değişikliği yaptı. Goldie drum&bass'i desteklemek için Doc Scott, Dillinja, Photek, Peshay ve Lemon D gibi sanatçıları bir araya getirdi. 4 Hero efsanevi parçaları "Mr Kirk's Nightmare"i remixledi. 1995'in sonlarına doğru jungle atmosferi kaybolmaya başladı. Türün bu düşüşünün nedeninin, önde giden üreticilerinin, reklama dayalı mainstreame ayak uydurmak için değişmeleri olduğu öne sürülür. DJ'ler çok geç olmadan bu yeni reklam arenasında yer edinmek istiyorlardı. Underground konsepti para için ihanete uğruyordu. Gözde reklam ajansları reklam müziklerinde jungle kullanıyor, pop şarkıcıları B-side'larına modaya uygun jungle remixleri koymak için yarışıyorlardı. Bu değişime rağmen jungle yavaş da olsa ilerledi. 1996'nın başında AWOL ve Roast gibi clublar kapandı, Club DLB jungle'ın sönmeye yüz tutan ateşini besleyen az sayıdaki clublardan biriydi.

1996 aynı zamanda drum&bass stilinin bölünme yılıydı. Jungle ve hip-hop'un (daha önce adı roller tune'du) birleşimi olan "hardstep" mainstream tarafından kabul gördü. "Step" daha sert ve daha güçlü bir ritimdi ve 4/4 ritmine breakbeat'ten daha yakındı. Çoğu insan "No U Turn"ün Techstep sayılması gerektiğini düşünür ki bu yanlıştır. Techstep adı, Emotif Records (kapanan S.O.U.R.ın yerine açılan şirket) tarafından çıkartılan "Techsteppin" adlı hem terime hem de müziğe adını veren albümden gelmektedir. No U Turn, "Terrorist"in (Ray Keith'in 94 tarihli klasiği) baslarıyla oynayıp parçayı daha yakın ve analog hale getirerek (bu düzenleme drum&bass'te

focus: Jungle alt türler

Ambient jungle: Uzun girişler, ambient breakler içeren drum&bass parçalarıdır. En popüler örneği LTJ Bukem'in "Horizons"ıdır.

Artcore/Intelligent: Büyük ragga jungle türüne bir tepki olarak doğmuştur. Çoğunlukla, Kemistry + Storm'un yaptığı mixleri içeren React Compilations adlı toplama albümlerdeki parçalar için kullanılır. Good Looking Records (başlarda dans pistlerine uygun müzik yapmadığı için göz ardı edilmiş) için halen favori stildir.

Darkside: Optimist hardcore marşlarına tamamen zıt olan parçalardır. Korku filmlerinden, kalın ve yoğun baslardan ve çığlıklardan samplelar kullanılır. Önemli değişikliklere uğramasına rağmen, halen drum&bass başlığı altında yer almaktadır. Blue Sonics gibi günümüzün prodüktörleri arasında popülerliğini korumaktadır. Fakat artık samplelar eskisi kadar öne çıkmamaktadır, bunun yerine beat ve çeşitli sentezler daha çok hissedilmektedir.

Hardstep: 95'te çıkan Grooverider'ın LP'si "Hardstep Selection"dan gelmektedir. Genelde kalın ve ezici baslardan ve minimal veya basit breakbeatlerden oluşan basit parçalardır.

Happy hardcore: 91 ve 92'de jungle'ın ayrılmasından sonra orijinal hardcore'dan geriye kalandır. Manik piyanolar, çizgi filmlerden alıntılar ve hızlandırılmış vokaller kullanılır. Durgunlaşması ve tekrarların çokluğu nedeniyle İngiltere'de kendi kendini yok etmiştir, fakat diğer ülkelerde halen pek çok takipçisi bulunmaktadır.

Jazzstep: Cazdan etkileri açıkça görünen bir alt türdür. Alex Reece tarafından ortaya çıkarılmıştır, Roni Size & Reprazent ve 4 Hero tarafından devam ettirilmektedir.

Jump-up: Dans pistleri için varolan bir stildir. Güçlü baslar ve büyük, kötü davullar yer alır. Bir kere dinlendiğinde akılda kalan vokaller kullanılır. Clublarda veya ev partilerinde insanları harekete geçirmesi garanti edilir (veya en azından kafa sallatır).

Ragga-Jungle: Jungle'ı yaratanların ürettiği, ragga etkili bir türdür. M-Beat ve General Levy'nin ortak çalışması olan "Incredible" ve Shy FX'in "Original Nuttah"sı türün önemli örneklerindendir. Fakat ragga etkisi Tribal of Issachar'ın "Tribal Natty"si çıkar çıkmaz ölmüştür.

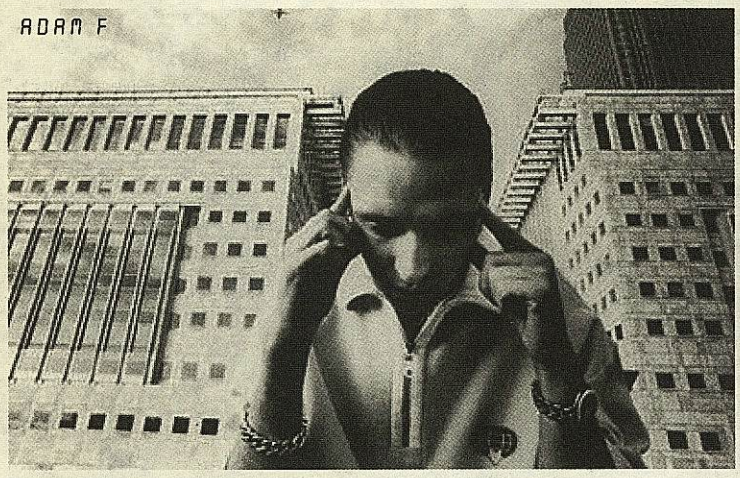

mevcut olan temel elemanları içerir) onu 4/4 techno'msu ritimli techstep'e dönüştürür.

"Intelligent drum&bass" (akıllı drum&bass) adı verilen parçalarda ambient/jazz etkileri görülür. "Dark" veya "Darkstep" drum&bass türü Grooverider tarafından oluşturulmaktaydı. "Deneysel" drum&bass, underground'la hiçbir zaman uyuşmaz, yukarıdaki terimlerle ifade edilemez ve artık jungle'ı geri planda bırakmıştır. Logical Progression uluslar arası üne sahip olurken, Good Looking iflasın eşiğine gelir. Adam F efsanevi parçası "Circles"ı yapar, birçok kişi tarafından "31 Seconds" olarak bilinen "Valley of the Shadows" Ram tarafından tekrar piyasaya sürülür ve yılın jungle marşı haline gelir. 96 ve 97'nin yılbaşı partileri 94 ve 95 yıllarını hatırlatsa da jungle atmosferini neredeyse tamamen kaybetmişlerdir.

1997'de drum&bass DJ'leri house ağırlıklı çalan clublarda çalışmaktadırlar. Ministry of Sound, drum&bass seansları düzenlemektedir. Roni Size Reprazent oluşur ve DJ Die, DJ Suv ve Krust burada bir araya gelirler. Roni Size "Share the Fall" adlı parçayı çıkartır ve hemen Grooverider tarafından "dark" olarak remixlenir.

Değişik drum&bass türleri kendi yönlerinde ilerlemektedir. Roni Size'ın "Brown Paper Bag"i çıkar çıkmaz bir marş haline gelir. Türün Boymerang gibi birçok katılımcısı vardır. LTJ Bukem, Blame'le bir araya gelerek Logical Progression 2'yi sunarlar. Techstep yılın esas stilidir, Johnny L'de geçmişten ortaya çıkarak hardcore "Piper"ı çıkartır.

Jungle'ın breakleri (amen'leri) artık melodilerden çıkmıştır. World Dance son rave partisini Lydd Havaalanında verdi. Londra'ya asılan reklamlarda "Bu Rave tarihinde bir bölüm daha bitmeden önceki son şansınız!" diye yazıyordu. 30 Ağustos'ta 5 Telephaty Rave ve Last Innovation Ever gibi diğer partiler de Camden Palace'ta yapıldılar. Goldie'nin yazın çıkması planlanan albümü ertelendi. Goldie prodüktörlüğünü yapması için Rob Playford'a başvurdu.

Yine de 1997 modasını alt etmeye çalışan şirketler mevcuttu. Juice, Splash, Back 2 Basics ve Second Movement sert ve underground parçalar çıkarmaya devam etti (MTS'nin "Hard Disk"i New Concept'in "14.98"i ve Dom Roland'ın mükemmel çalışması gibi)

1998 janr ayrılmasının sonuydu. Herşey yerli yerindeydi, techstep, hardstep, intelligent, vs. yerine hepsi drum&bass'ti. Bununla beraber amen'ler geri gelmişti. True Playaz, Frontline, Juice, Splash, Timeless ve Dread gibi markalar Slow Down, The Real Vibes albümü ve Dom & Roland'ın unutulmaz Frozen Remix'i piyasaya sürdüler. The Labyrinth neredeyse kapanıyordu fakat Tottenham'daki Pleasure Rooms'a taşındı, burada 10. doğum gününü kutlayacak ve hala en iyi müziği yapacaktı. DJ Ron, Future Dubwise E.P.'siyle en iyi geri dönüşü yaptı.

çeviren: Esin Konuk
kaynak: globaldarkness.com

Tarihin en iyi 30 jungle albümü

1-Spring Heel Jack: **Disappeared** (Thirsty Ear, 2000)
2-Squarepusher: **Hard Normal Daddy** (Warp, 1997)
3-Amon Tobin: **Bricolage** (Ninjatune, 1997)
4-Demolition Squad: **Hit It** (Psychotropic)
5-Goldie: **Timeless** (Ffrr, 1995)
6-We: **As Is** (Asphodel, 1997)
7-Faultline: **Closer Colder** (Leaf, 1999)
8-Andrea Parker: **Kiss My Arp** (Mo Wax, 1999)
9-Chocolate Weasel: **Waveform** (Sour, 1996)
10-Electric Company: **Studio City** (Island, 1997)
11-Roni Size: **New Forms** (Mercury, 1997)
12-Twisted Science: **The Sharpest Tool In The Box** (Lo, 1998)
13-Photek: **Modus Operandi** (Astralwerks, 1997)
14-Third Eye Foundation: **Semtex** (Linda's Strange Vacation, 1995)
15-A Guy Called Gerald: **Black Street Technology** (Juicebox, 1995)
16-Propellerheads: **Decksandrumsandrockandroll** (Wall Of Sound, 1998)
17-Spring Heel Jack: **Busy Curious Thirsty** (Island, 1997)
18-Dylan Group: **It's All About** (Bubble Core, 1997)
19-Squarepusher: **Music Is Rotted One Note** (Nothing, 1998)
20-Witchman: **Explorimenting Beats** (Deviant, 1997)
21-Spring Heel Jack: **68 Million Shades** (Island, 1996)
22-4 Hero: **Parallel Universe** (Reinforced, 1994)
23-Meat Beat Manifesto: **Actual Sounds And Voices** (Nothing, 1998)
24-Adam F: **Colours** (F-Jams, 1997)
25-Source Direct: **Exorcise The Demons** (Astralwerks, 1999)
26-Squarepusher: **Budakhan Mindphone** (Warp, 1999)
27-Plug: **Drums'n'Bass For Papa** (Blue Angel, 1996)
28-Plaid: **Mbuki Mvuki** (BDP, 1991)
29-Boymerang: **Balance Of The Force** (Regal, 1997)
30-Klute: **Casual Bodies** (Certificate, 1998)

JOYCE'tan,
MUSIL'den,
PROUST'tan sonra

Louis-Ferdinand CÉLINE

20. yüzyılın kült romanlarından biri,
ilk kez,
nihayet,
dilimizde:

Gecenin Sonuna Yolculuk

2. baskı

Türkçesi: Yiğit Bener

YKY

Resident Evil

Geçtiğimiz ay sinemalarımızı meşgul eden video-oyunu uyarlaması Resident Evil hakkında P. Anderson ve Milla Jovovich'e sorgu sual...

Resident Evil efsanelerin yaratıldığı film projelerinden biri. Projeden nasıl haberdar oldunuz ve nasıl yer aldınız?
Paul W.S. Anderson : Projede yer aldım çünkü Resident Evil'a aylarımı verdim. İlk üç oyunu oynadım ve oynarken neredeyse başka hiçbir şey yapmadım. Çok uzun sürdü, çünkü yavaş bir oyuncuyumdur. Prodüktör ortağıma bunun filmini çekmeyi düşünmemiz gerektiğini söyledim. Mükemmel bir fikir ve çok büyük bir kaynaktı. Bu fikrin, zaten başka birileri tarafından uygulandığını bilmiyordum ve bu başka birilerinin de birkaç arkadaşım olduğunu öğrendim. **Mortal Combat**'tan sonra bilgisayar oyunu ve çizgi roman uyarlamalarından oluşan benzer iş teklifleri almıştım. Geriye dönüp aynı şeyleri yapmak istemedim. Resident Evil'ı oynayana kadar. Bir filme dönüştürülmeye çok uygun bir oyun.

Film oyuna mı dayanıyor yoksa mitolojik yeni bir şeye mi?
P.A: Resident Evil'la ilgili sevdiğim şey onun devamlı genişleyen bir evren olması. Örneğin ilk oyunu oynadıktan sonra ikinci oyuna geçtiğinizde baş karakterlerin tamamen değişik olduğunu görüyorsunuz. Elbette ki ikinci oyunu oynadığımda ellerimi havaya kaldırım "Kahretsin! Jill Valentine nerde?" demedim, oyunun dünyasının değiştiği fikrini sevdim. Hala Umbrella Corporation'un ve T-virüsünün hikayesi anlatılıyordu ama yeni karakterler ve yeni yerlerle tanıştıkça bu dünya büyüdü. Ben de konuya, film sanki başka bir bilgisayar oyunuymuş gibi yaklaştım. Bu sefer dükkana gidip oyunu satın almak yerine sinemaya gidip izliyorsunuz. Elde ettiğimiz şey ilk oyundan daha önce bir zamanda geçen bir hikayeydi. Yani filmimiz Resident Evil'ın evrenini genişletip malikanenin neden ölü olmayanlarla kuşatıldığını, neden gizli bir yer altı laboratuarı olduğunu ve Umbrella Corporation'un ne yaptığını açıklıyor.

Oyun oyuncularına çok iyi görünümlü canavarlar sunuyor. Hayranlar bu kabusları beyaz perdede görmeye sabırsızlanıyorlardır. The Mummy Returns'daki gibi bilgisayar tarafından yapılmış oldukları bariz olan efektlerin, aksine, bu kaliteli görüntü efektlerini nasıl elde ettiniz?
P.A: Ondan nefret ederim. PG-13 bir aksiyon-macera filmi yapıyorsanız ve çocukların canavarlara inanmamalarını sağlamaya çalışıyorsanız tamam, dijital efektleri kullanabilirsiniz. Ama biz yaratıkların olabildiğince gerçek gözükmesi için çok çabaladık. Bunu yapmak için de **Alien** geleneğine geri döndük. **Ridley Scott**'ın filminin gücü, aslında plastik giysiler giymiş bir adam olan yaratığı, olabildiğince az göstermekten kaynaklanıyordu. Sonuçta 20 yıl sonra izlediğinizde bile sizi korkutabilen bir film ortaya çıkmış. Bazı insanlar etrafta koşan veya dev bir sperm gibi suda yüzen dijital yaratıkları ilgi çekici buluyor. Bence bu onların gizemini azaltıp daha az korkutucu yapıyor. Bizim yaptığımızın arkasındaki fikir ise yaratıkları ne kadar az gösterirsek o kadar korkutucu olacaklarıydı. Size, onlara bakıp incelemeniz ve "Bunu bilgisayarla yapmışlar" diyebilmeniz için yeterli zaman vermiyoruz. Makyajları ve efektleri yapan grup, **Animated Extras** ve **The Computer Film Company,** bir sürü morgu dolaşıp kadavraları incelediler. Eğer biri boğulmuş ve bundan dört saat sonra kalkıp yürümeye başlamışsa aynen bu zombiler gibi görünecektir.

The Fifth Element'tan bu yana Milla Jovovich birkaç aksiyon rolünde daha gözüktü. Bir yönetmen olarak Milla'nın bu tip rollere, özellikle de Resident Evil'daki gibi yetenek gerektirenlere, ne gibi katkılar sağladığını söyleyebilir misiniz?
P.A: Özellikle Resident Evil'dan bahsedecek olursak, avantajlarından biri filmdeki karakterlerden birine çok benzemesiydi. Bir aksiyon filmi yönetmeni olarak, silah kullanabilen, kendi sahnelerini dublörsüz çekebilen, zombilerin kıçına tekmeyi basabilen, güzel olan ve aynı zamanda oyunculuk yeteneği olan birini bulmak çok zordur. Gerçek hayatta çok güzeldir, eğlence için ateş eder ve gerçekten kıçınızı tekmeleyebilir! Bütün aktörler sahneleri dublörsüz çektiklerini söylerler. Bu bir yalandır. Fakat Milla hepsini kendi yapar. Sigorta şirketinin yapmasına izin vermediği bir sahne dışında filmde gördüğünüz hiçbir sahnesinde dublör kullanılmadı, dublör kullandığı için o kadar sinirlendi ki bütün gün morali bozuktu. Eğer erkekseniz dövüş sahnelerinde kollukları ve dizlikleri gizlemek için uzun kollu gömlekler, pantolonlar giyersiniz, fakat filmdeki baş karakter o ve aksiyon sahnelerini küçük kırmızı bir elbiseyle yapıyor. Başta morlukları makyajla yapıyorduk daha sonradan buna gerek kalmadı

Önce Mortal Combat sonra Event Horizon şimdi de Resident Evil"la filmlerinizde hayali dünyaları keşfettiniz. Bu evrenlerin

yönetmeni/tanrısı olarak onları başka bir yönetmenden ayırıp sadece Paul Anderson yapan etkenleri nasıl sağlıyorsunuz?

P.A: Eğer Resident Evil evrenine kattığım bir etki varsa bu da en sevdiğim kitaplar olan **Lewis Caroll'un** yazdığı **Alice's Adventures in Wonderland** ve **Through The Looking Glass'e** yaptığım göndermelerdir. **Caroll**'un romanları ve oyunun yapısı hakkında ilginç benzerlikler buldum. İkisinde de kadın kahraman yeraltına doğru tuhaf bir yolculuğa çıkıyor ve birçok acayip olayla karşı karşıya geliyor. Son oyunda, canavarlardan birinin adı Bandersnatch ve bu **Through the Looking Glass**'te yer alan Jabberwocky şiirinde geçen bir yaratık. Kullandığım başka bir şey de oyunda olan çok sevdiğim bir görüntü. Metalden yapılmış bazı odalar var, labirentlerde ve koridorlardaki duvarlar cilalanmış çelikten. Bu sayede zombiler gelirken seslerini duyuyor ve duvarların üzerinde bulanık yansımalarını görüyorsunuz. Çok ürkütücü.

Sinematik çevrenin önemli bir bölümü de müziklerdir. Kıdemli besteci Marco Beltrami'yi Resident Evil için uygun yapan şey neydi?

P.A: Marco mükemmel bir seçim çünkü insanları korkutmakta çok başarılı. Bütün **Scream** filmlerinde onu tekrar tekrar gördünüz. Bu onun için yeni bir deneyim oldu çünkü yaptığı müzikler **orkestraldır** fakat ben elektronik olmasını istiyordum. **Carpenter** ve **Argento** filmeri gibi 70'lerin korku filmerine göz attık. Marco'ya 70'lerin elektronik müzikleri gibi bir şey istediğimi söyledim ama aynı zamanda 2002'ye uygun olması lazımdı. Marco için ilginç olan başka bir şey de **Marilyn Manson**'la çalışmaktı.

Oyundaki cool şeylerden biri de genelde yaratıkları görmeden önce onların seslerini duymanız.

P.A: Zombi köpeklerde aynı şeyi biz de yaptık. Oyunu oynayan herkes zombi köpeklerden nefret eder. Onları öldürmek çok zordur. Geldiklerini yürürken tırnaklarının yere değerek çıkardığı tıkırdamalardan anlayabilirsiniz. Biz de oyundaki aynı sahneyi ve aynı sesi kullandık.

Bahsettiğiniz gibi Mortal Combat'tan sonra "Resident Evil" ikinci video oyunu uyarlaması. Birçok eleştirmene göre film başarılı bulunmuştu. Sizce başarılı bir uyarlamayı yaratan şeyler nelerdir?

P.A: Mortal Combat'ı yapmamdaki neden Resident Evil'ı yapmamdakiyle aynı, bu oyunları çok seviyorum. Londra'da atari salonlarında **Mortal Combat'**ı hep oynardım ve oyunun filmini çekmeyi düşündüklerini öğrendiğimde projede yer almak için dayanılmaz bir istek duydum.

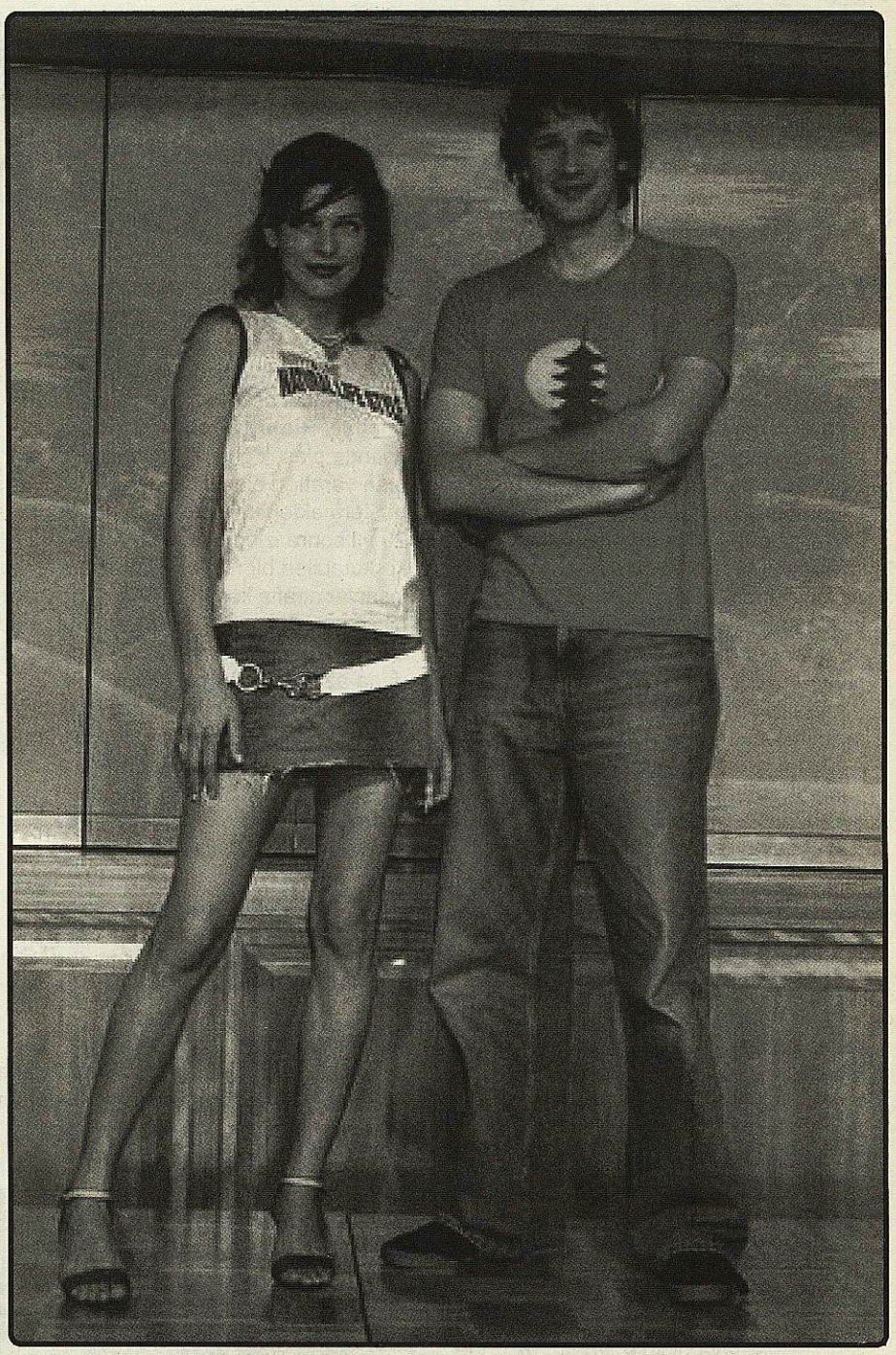

Aynı şey Resident'te de oldu. Oyunu çok sevdiğim için projeyi aktif olarak destekledim. Benim için başarılı bir uyarlamanın anahtar noktası, kaynak materyale olan tutkudur. Oyun filmleri yapan insanların "Ben oyun oynamam." demelerini garip buluyorum. Bir romandan uyarlama yapıp da hiç kitap okumamak gibi bir şey. Milyonlarca insanın bu oyunu neden sevdiğini anlamadan nasıl bunu filme dönüştürebilirsiniz? Birçok uyarlamanın başarısız olduğu nokta bu. **Mortal Combat** hayranları tarafından benimsenmişti ve iyi bir başarı elde etti. Oyunun özünü yakalamıştı.

Mortal Combat'tan farklı olarak Resident Evil'da, oyuncaklar, Pocket Books'tan çıkan oyun hakkındaki kitaplar ve hatta oyunun orijinal senaryoları gibi çok daha fazla kaynak materyal vardı. Bu kaynak zenginliği oyunu ekranlara yansıtmakta kolaylık sağladı mı?

P.A: Materyalin dünyasının ne kadar büyük olduğuna bağlı. Resident Evil'da var olan büyük bir evren. Eğer oyunun hayranıysanız bunu bilirsiniz. Film bu evrene ait olmalı ve hep onun içinde yer almalı. Aksi takdirde oyunun hayranları "Bu Resident Evil değil." derler. Uyarlamaya gibi bir işe girişmeden önce, oyuncakları dahil, oyunun yarattığı evreni tamamen tanımanız gerekir. Benim için kolay oldu çünkü zaten oyuna kalpten bağlı bir hayrandım.

Şimdi de Milla'ya dönelim, En sevdiğiniz korku filmi nedir?
Milla Jovovich: Sanırım Resident Evil. Büyük bir korku filmi hayranı sayılmam. Korku filmi hayranlarından özür dilerim herhalde benden nefret edeceklerdir, ama hiçbir zaman tarzım olmadı. Ama bu oyunu çok seviyorum ve onu güzel ve gerçekten korkutan bir filme dönüştürmeyi çok istedim

Bu sizin ilk korku filminiz. Sette nasıl hissettiniz? Çekimler sırasında bir an bile olsa da korktunuz mu?
MJ: Oh evet, çok korkutucuydu. Aslında, biraz hayal kırıklığına uğradım çünkü daha fazla korkacağımı umuyordum. Benim için L'Oreal reklamına çıkmak Resident Evil'ın setinde olmaktan çok daha korkutucudur, ama zombiler oldukça korkunçtu. "Ay çok korktum!" gibi korkunç değillerdi, sadece onların ellerini sıkmak istemezsiniz, iğrençler. Kirli ve hastalıklı gözüküyorlar, onlardan olabildiğince uzak durmaya çalıştım. Biraz üzücüydü çünkü bizi tanımak istiyorlardı ama, bilirsiniz sağlıklı ve sıhhi gözükmüyorlardı.

Bu role seçildikten sonra oyunu tekrar oynadınız mı ve ne düşündünüz ?
MJ: Bu filmi yapmak istememin tek sebebi oyunu çok sevmemdi. Yani eğer oyunun hayranı değilse, kimsenin böyle bir film yapmak için bir nedeni olmaz. Erkek kardeşim, 13 yaşında, yazın beni ziyarete geldiğinde bir sürü oyun getirir, oyun manyağıdır. Tamamen bir bilgisayar oyunu fanatiğidir. Oturup beraber oyun oynarız, çünkü onu bu dünyada yalnız bırakmak istemiyorum, bu çocukların tuhaf fikirler edinmelerini istemiyorum. Yine böyle bir günde, içinde mini etekli bir fıstık olan bir oyun oynamaya başladı, ben de birden kim--bu nedir oldum. Gerçekten çok cool bu ne? Resident Evil, merhaba, en cool oyunlardan biridir dedi. Resident Evil gerçekten çok cool ve harika çünkü kontrolün onda olmasına rağmen, ona ne

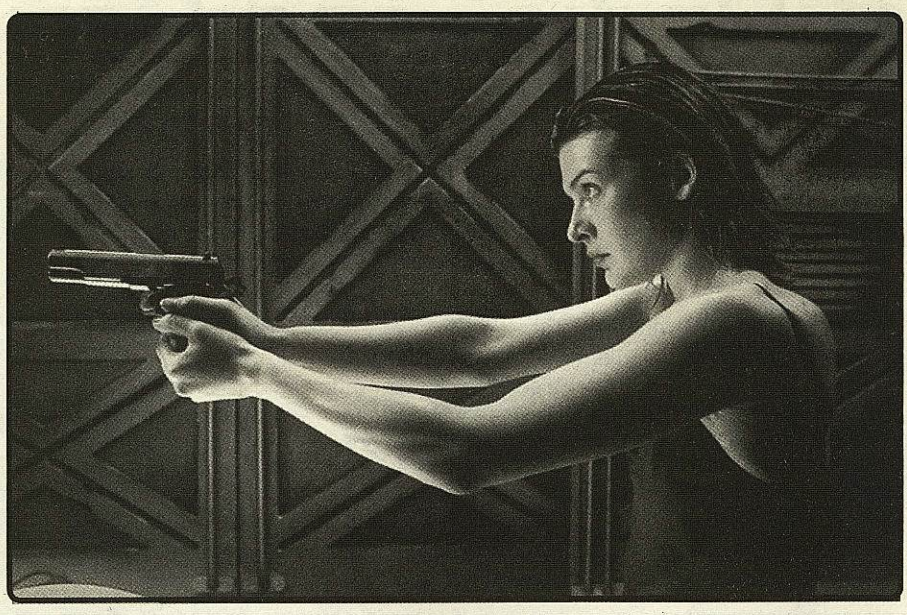

yapacağını söyleyebiliyordum. Akşama doğru dört arkadaşım daha geldi, ekrana doğru hayır oraya gitme buraya git diye bağıran yetişkinlerle kuşatılmıştı, çıldıracaktı. Bizim dünyanın en büyük salakları olduğumuzu düşündü, oyunun filmini yapacaklarını öğrendiğimde kendi kendime dedim ki bu kızı oynamam lazım çünkü eğer rolü alırsam kardeşim benim bir tanrı olduğumu düşünecek. Yani onu ve arkadaşlarını etkilemek için bu rolü almak için çok çalıştım.

Filmin oyuna ne kadar sadık kaldığını biliyor musunuz?
MJ: Filmin herkese hitap etmesi için çalıştık, sadece oyunun hayranlarına yönelik olması için değil, ama biz de oyuna hayranız yani demek istiyorum ki yönetmenin oyunun ruhuna aykırı bir şey yapmasına izin vermezdik. Paul senaryoyu yazarken çok akıllıca davrandı ve biz de tek bir hikayeye bağlı kalmak istemedik, bunun için yeni karakterler yarattık, oyundan en uzaklaştığımız nokta bu. Resident Evil 1,2 ve 3'ten doğrudan doğruya alınmış sahneler var. Mesela Dobermanların camın içinden geçtiği sahne. Licker'ın tavandan aşağı düşmesi. Bence harika. Eğer oyunu seviyorsanız, filmi de seveceksiniz çünkü R'yle[1] yani bir numarayla derecelendirildi. R için bütün sınırları zorluyorduk ki bunu destekliyordum çünkü bunu daha önce hiç yapmamıştım ve R dereceli bir oyun için PG-13[2] dereceli Resident Evil filmini yapmak istemiyorduk, yoksa hayranlar bizi linç ederdi. Bir bakımdan bu oyun hayranlar için hayranlar tarafından yapıldı ve oyunu bilmeyen insanlar da filmi çok sevecekler.

Muchos gracias bella Milla. (Çok teşekkürler güzel Milla)

1) R: 17 yaşından küçükler yanlarında bir yetişkin olmadan seyredemez.
2) PG-13: 13 yaşından küçük çocuklar için sakıncalı olabilir.

Çeviren : Esin Konuk

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Türk Halk ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

* Ses Eğitimi (şan) *Keman (Türk-Batı) *Viyolonsel - Viyola *Ud *Piyano - Klavye (org) *Klasik Gitar *Flamenko * Akustik Gitar *Elektro Gitar *Bas Gitar *Jazz Gitar *Davul *Perküsyon *Bağlama *Tambur *Kanun *Kemençe *Kemane *Flüt *Ney *Saksafon *Ney-Kaval *Trompet

Merkez :
İstiklal Caddesi. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı
Galatasaray - Tel : 0 212 245 02 21

Dershane :
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Gişiri
Kat. 5 - Tel : 0 212 245 32 94

Web:
www.ramisekinci.com
www.muzikatolyesi.com

Email :
bilgi@ramisekinci.com
bilgi@muzikatolyesi.com

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman Alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarınıalana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrüman Değiştirene
Değişen veya değiştrilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo Çalışmaları
Stüdyo çalışma süresine bağlı olarak %10'dan %40'a varan indirimler

Estrümanını Getirene
1 ay ücretsizders imkanı

Burslu Sistem
4,6 ve 8 aylık dönemlerde %40 ^ dan %60'a varan burs imkanı

6,8 ve 12 Aylık Dönem İndirimi
%10'dan %30'a varan indirim

Radiohead Geri Döndü!!!

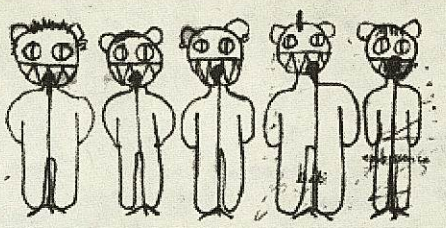

Radiohead, son olarak 6. albümleri için hazırlanmış güçlü ve yeni şarkılarını gün ışığına çıkarttıkları İspanya ve Portekiz'de 2 hafta geçirdi. Elektronik denemelerini takip eden bu albümde Radiohead'in "rock'a dönüş"ünün fısıltıları var. Ama kendilerini asla tekrar etmeyen bir grup olarak ünlendikleri halde nasıl herhangi bir şeye "geri dönerler"? Yeni materyalin yapmacıksız dinamizmi bu soruyu cevaplamakta yeterli oluyor.

Grup 22 temmuzda Lizbon'un, güzel Coliseu dos Recreios'unda başlayan turnelerini ilk bölümü sadece, gitar ve piyano ağırlıklı 8 yayınlanmamış kayıttan oluşan iki buçuk saatlik setle açtı. Açılışta Jonny Greenwood ve Ed O'Brien iki büyük vurmalı çalgıyla geldiler ve Thom Yorke yarı-akustik gitarla psych-rock riffi yaparken, sahnenin iki ucunda tam-tamlarla There There'in kabile tarzı ritmini çaldılar.

Sonraki parçalarsa, Bob Dylan'ımsı laf kalabalığı olan ve Thom Yorke'un "ilişkiye girdiğinizi hayal edebileceğiniz müzik" diye tanımladığı (Kid A için nadiren yapılan yorum) sürreal soul balladlarıydı. Bu çevik müzik, OK Computer'ın anıtsal marşlarını yeniden canlandırmaktan öte, Optimistic, Knives Out gibi gitar ağırlıklı parçalaradan daha duygusal groove-temelli bir dizi yaratıyor. Yorke'un vokalleri güçlü ve açıkça sevimli.

Kısa bir aradan sonra seyirciler gece yarısına kadar eski materyallerden seçme bir maratonla karşı karşıya kalıyor. Sonraki gece, ilk setin çok uzun olduğuna karar veren grup yeni materyallerin olduğu kısmı tekrarlıyor. İkinci biste seyircilerin çığlıkları, Yorke'u elleriyle kulaklarını tıkamak zorunda bırakıyor.

Konserdeki bir duraksamada "Gidin ve sadece biriyle takılın" diyor, cevap olarak gelen çığlıkları da "Korkarım ben meşgulüm" diye yanıtlıyor.

Otellerine dönünce,Yorke konserin yorgunluğunu atarken, büyük beyaz bir piyanoda gelişigüzel melodiler çalıyor. "İki buçuk saat artı iki saat soundcheck. Sahnede toplam dört saat!" diyor "Yarın boğazım ağrıyor olacak."

Yeni parçalar dokuz haftalık provadan sonra 16 şarkının arasından seçildiğini açıklıyor. Kid A ve Amnesiac'ta kullanılan doğaçlama tekniklerin aksine, Yorke daha önceden hazırladığı bazı fikirlerini grup üyelerine yollamış. Konserler için belirli kurallar yoktu ama, "Aklımızda bu fikir vardı ve bilgisayarları kullanmak istemedik." diyor.

Geçen yılın live mini-albümü I Might Be Wrong, şimdiki Radiohead materyalini değişik bir ışıkta sunuyordu ve bu 14 İberyalı konserde de, aynı deneysel ruhla doğan şarkıları topluma sunmak amaçlanmıştı. Yine de, grup stüdyoya girmemiş olsa da şarkılar oldukça gelişmiş. "Hala yarım olabilirler, şimdilik bilmiyoruz." diyor Ed O'Brien "Bu yüzden onları seyirciye dinletmek çok önemli. Kid A dışında, her zaman böyle yapıyorduk. Paranoid Android'in 14 dakikada iyi olmadığını anlıyorsunuz. Sondaki 4 dakikalık org solosu işe yaramıyor. Rahatlamış halde olan grubu bu Radiohead-sakin-albüm-konserleri şaşırtmış mıydı? "Dokuz haftalık provalar hiç de kolay değildi." diyor Yorke.

Onbeş gün sürmesi planlanan kayıtlar eylülde, Los Angeles'ta başlıyor. Parlophone patronu Keith Wozencroft'a göre prodüktör Nigel Godrich kaydı planlanan zamanda bitirmeyi umuyor. Yorke ise daha temkinli davranıyor, stüdyoda birçok şey değişebilir, özellikle şimdiki müzik zevki glitch tekno ve Bob Marley arasında değişirken. Hatta Jamaika danslarına katılma isteğini bile belirtiyor "Bunu yapmayı çok isterdim, reggae dansı yapmak hoşuma giderdi" diyor, ragga'ya kadehini kaldırmadan önce. Bu da şarkıcının ve grubun formunun iyi olduğuna bir gösterge.

"ilişkiye girdiğinizi hayal edebileceğiniz müzik"
Thom Yorke

Tüm Yeni Şarkılar :

There There
Vurmalılarda Jonny Greenwood ve Ed O'Brien olan, Joy Division veya Siouxsie & The Banshees'i hatırlatan kabile tarzı gotik ritimlere sahip bu gizemli rock şarkısı kesinlikle çok iyi bir konser açılış şarkısı. Greenwood mükemmel bir zirve için daha sonradan gitara geçiyor.

Scatterbrain
Aşamalı gitar dokusuna ve dalgın bir melodiye dayanan, bu yoğun ve ustaca yapılmış ballad akıllara Tim Buckley'i ve R.E.M.'in Perfect Circle'ını getiriyor.

Up On The Ladder
Stone Roses-stili blues'a hırıltılı bir yaklaşım. Yorke'un – acayip Ian Curtis dans moduyla- "You let the people down" tekrarları zirveyi oluşturuyor.

We Suck Young Blood
Dumanlı ve kasvetli piyano akorları. Şarkının ortasındaki "caz" bölümü. Genç prodüktörlerle çalışan eski ve yerleşmiş sanatçılardan etkilenilmiş.

I Will
Ed O'Brien'ın harmonileriyle süslenmiş spektral ninni. Tedirgin edici, özellikle nakarattaki "little baby's eyes" kısmında.

Sail To The Moon
Nazik gitar dönüşleri ve transandantal falsetto (tiz erkek sesi) içeren, gösterişli bir klasik adayı. Pink Floyd ve Marvin Gaye arasında alışılmamış bir köprü.

Myxomatosis
"Bu yaramaz ve terbiyesiz olan." Yorke, Kid A'den arta kalan şarkı sözlerini içeren bu yırtıcı parçayı açıklarken böyle diyor. Progresif- punk- polka sayılabilecek, çalkantılı bir notalar zinciri içeriyor.

A Punch Up At The Wedding
Bu duygulu piyano groove'u hakında "Onunla ilişkiye girdiğinizi düşünebilirsiniz." diyor York. "Yavaş seksi seviyorsanız...80 bpm seks." Talk Talk ve Isaac Hayes arasında bir yerde.

Wolf From The Door
İlk kez ikinci gece çalındı, kadersiz gitar arpejleri Abbey Road-dönemi Beatles'ı anımsatıyor. York'un kaba, bayağı ve alaycı gülüşüyle gelen vokalleri ise 60'ların ortalarındaki Dylan'ı hatırlatıyor.

Sit Down, Stand Up
Keyboard'da Colin Greenwood'u ve O'Brien'ın vokallerini içeriyor. Öfkeyle tekrarlanan "raindrops" (yağmur damlaları) kelimesini merkez alarak sinirli bir **moster'a** dönüşüyor.

Go To Sleep
İkinci gecenin bisine kadar çalınmadı. Dönüp duran iç-gözlemden, tuhaf ama canlandırıcı bir şekilde Guns N'Roses'a göndermeler yapan, çığlık atan notalara geçişler var.

Where I End And You Begin
Üçüncü Lizbon performansına saklanmış. Buz gibi ve **synth yüklü,** Echo & The Bunnymen'in ve tekrardan Joy Division'un post-punk rock'ını hatırlatıyor.

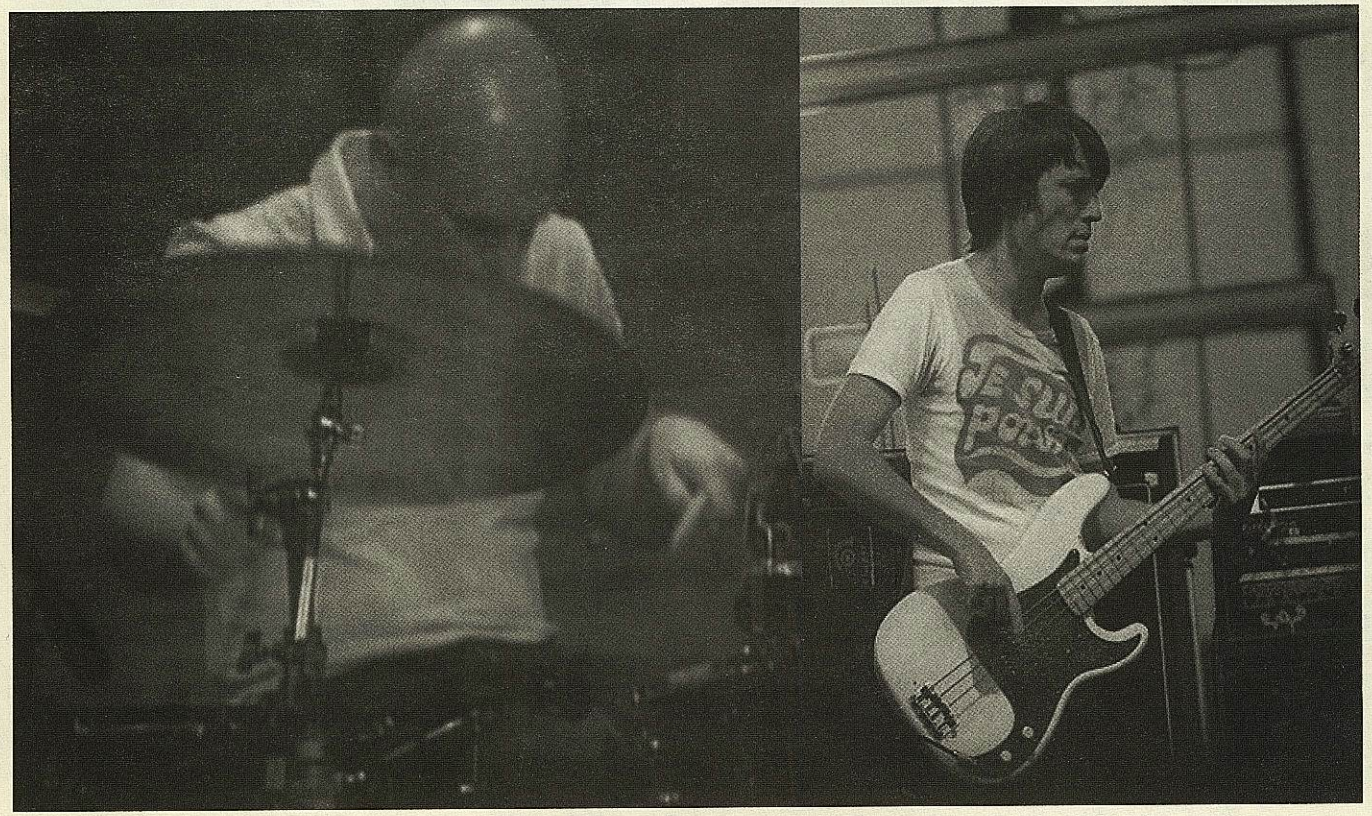

Büyük Birşeylerin Başlangıcı

90'ların başında Radiohead, salaş gece klübü camiasının sadık üyeleri olan ve tanınmak İsrail ordusu radyosuna (ve Gary Davies'e) muhtaç birkaç çömezden fazlası değildi. İntikam şarabının tadına ancak Creep'ten sonra bakabileceklerdi.

8 Ağustos 1991, Cuma
Jericho Tavern'de şu anki kadroyla verilen ilk konser
Mac (Jericho'nun grup avcısı): Ed O'Brien benimle görüşmek için Jericho'ya gelmişti. O zamanlar Brown'ın müthiş popüler ve pahalı lokantasında garsonluk yapıyordu. Oradaki dişi garsonlar da güzellikleriyle ün salmışlardır. Grubunu sahneye çıkarırsam o kızları da yanında getireceğinden bahsetti. Zaten Stop Whispering'li demolarını dinlemiştim, kapak diye bir Silk Cut reklamını kullanmışlardı. Epey iyi bir şeydi. Tipik Kingmaker indie-rock'ı yapıyorlardı. O zamanlar iyi müzik deyince insanların aklına en fazla The Stone Roses geliyordu.

Yaptıkları şeye inanıyor gibi görünüyorlardı, kendi dünyaları vardı. Garsonların çoğu geldi, klüp bir anda birinci sınıf kızlarla doldu taştı, tabii biz de başka bir konser için imzayı çakıverdik. Bu arada grup da iyidi. Çok sıkı şarkıları vardı. Yakın bir zamanda bir albüm anlaşması yapacakları belliydi.
Ronan Munro (yerel gazeteci): Her şey bir Robert Palmer videosu gibiydi. Onları Curfew diye yerel bir fanzin için izliyordum. Hafif Manchester indie-dans, hafif de REMimsi bir havaları vardı. Şimdi bunlar bir grup için neredeyse olmazsa olmaz özellikler, ama o zamanlar için pek alışılagelmiş bir tarz değildi. Beni asıl etkileyen Thom'un sesi olmuştu, grubun geri kalanıyla pek uyuşmuyordu. Çok büyük olacaklarını düşündüğümü hatırlıyorum. Böylece en azından bir tahminim doğru çıkmış oldu.

Ekim 1991
Oxford Poly'de Freak! ve Death By Crimpers'la birlikte bir cuma gecesi
Ronan Munro: O gece her şey çok kötü gitti, ses düzeni berbattı. Thom sahnede sinir krizi geçirmek üzereydi, ama neyse ki iyi çalmayı başardılar. Bu sefer grubun geri kalanına da dikkat ettim. Phil'in o sıralar saçı uzundu. Johnny'nin de saçları okul çocuğu gibiydi ve çökmüş görünüyordu. Herkes onlar için Oxford'un en zayıf grubu diyordu, ben en azından Ride kadar büyük olabileceklerini düşünmüştüm.

28 Nisan 1992
Radiohead Sultans Of Ping'in alt grubu olarak çalıyor
Thom Yorke: Parlophone'la anlaşmayı imzaladığımızda ne yapacağımız hakkında en ufak bir fikrimiz bile yoktu. Biz de kendimizi yola vurduk, ben saçlarımı kazıdım, her gece sarhoş oluyordum, çok içiyordum. Bir sürü konseri iptal etmek zorunda kalmıştık. Kendimi yok etme düğmesine çok erken basmışım.
Niall O'Flaherty (Sultans Of Ping vokalisti): İlk büyük turnemizdi. İki grup da hiç tanınmamıştı, biz belki biraz daha ünlüydük. Bizim seyirciler onlara tükürüp duruyorlardı. O zamanlar gruptakiler çok utangaçtı ve bizim altımızda çalan bazı salaklara göre daha düzgün çocuklardı. Ama biz onlarla pek muhattap olmuyorduk tabii. Sürekli alt grubu ezme modundaydık.
Morty McCarty (Sultans Of Ping davulcusu): Middlesbourgh'daki o ilk geceyi hiç unutmuyorum. Bir sürü ekipmanla gelmişlerdi, hepsinin üstünde de "Radiohead" damgaları vardı. Niye bizim altımızda çaldıklarını hiç anlayamamıştım.

Kid A ve Amnesiac'ın hazırlanış dönemlerinde Radiohead'in en çok etkilendiği 10 albüm :

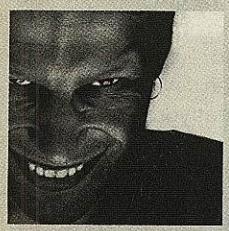

Aphex Twin: Richard D. James, Warp,1996

Bu başına buyruk Kelt elektronik dehası, Thom Yorke'un dikkatini ilk kez 1992 yılındaki debutuyla çekti. Fakat Yorke'a OK-Computer sonrası gereken ilhamı veren ve ona kattıklarının daha sonra Kid A ve Amnesiac'a süzülmesine yol açan asıl şey, James'in dördüncü albümünün klostrofobisi ve kötü niyetli nükteleri. Kafaya takılan melodiler, hışırtılı vuruşlar üzerinde doğranmış ve kesilmiş çocuk bahçesi vokalleri, şiddet-seslerinin düzenli patlamaları tanıdık geliyor mu?
Nerede hissedilir?: Pull/Pulk Revolving Doors

Miles Davis: Bitches Brew, CBS, 1969

Genel kanıya göre bu yenilikçi ve köklü albüm, OK Computer üzerindeki (özellikle Subterranean Homesick Alien'da) esas etkilerdendir. Bu etki kendini tekrar Amnesiac'ın Dollars and Cents'in yorucu dinamiğinde gösteriyor. Caz etkili rock veya tersini yapan kimse cazdaki bu dönüm noktasının gölgesinden kaçamaz. Davis'in soyut doğaçlaması ve kuvvetli rock ritimlerinin kombinasyonu ve prodüktör Teo Macero'nun kullandığı tekrarlar ve ses efektleri gibi kendi zamanının ok ötesindeki teknikler sayesinde her iki tür de (caz ve rock) devrimler yarattı. Tıpkı atomu bölmek gibi iyi bir fikir korkutucu şekillerde kullanıldı.
Nerede hissedilir?: Dollars and Cents

Boards of Canada: Music Has The Right To Children, Warp, 1998

Bu hayatın, baş ağrısına yol açan soyut teknoyu seviyormuş gibi yapmak için çok kısa olduğunu hissedenler için, kolay bulunabilir yeni başlayanlar versiyonu. Scots ikilisi Mike Sandison ve Marcus Eoin'in önemli debutu, Kuzey İskoçya'nda bir sığınakta kaydedilmiş. Saf pastoral melodilerle, uzaktan gelen oyun oynayan çocukların sesleri ve bir şeylerin yanlış olduğunun belirsiz hissi; bunların hepsi zar zor hatırlanan çocukluk anılarını anımsatıyor. Roygbiv gibi parçalarda Radiohead tarzı olmayan bir neşe var, ama huzursuz edici güzelliğin bitmez tükenmez hissi, Kid A'in yavaş anlarıyla bağlantılı.
Nerede hissedilir?: Everything in It's Right Place

Sigur Ros: Agaetis Byrjun, Fat Cat, 2000

On yıl önce olsaydı bu izlandalı dörtlüye shoegazers denirdi, fakat bu şarkıların uçsuz bucaksız ve soğuk güzelliği tamamen başka bir şey. Solist Jon Thor Birgisson'un tiz ve deşifre edilemeyen vokalleri ve yarattıkları hayali belirsizlik Radiohead'in daha narkoleptik anlarını çağrıştırıyor. Sürpriz olmayan bir şekilde Kid A turnesi kapsamında bazı konserler için alt grup olarak seçilmişlerdi, bunun nedenini de Yorke "çünkü ben o kadar tiz ses çıkartamam. Sanki...dondurucu soğukta, ısıtıcı çalışırken bir Land Rover'ın içinde oturmak gibi." olarak açıklıyor.
[illegible] Disappear Completely

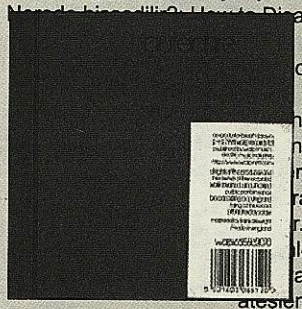

[illegible]chre: LP5, Warp, 1998

[illegible]nester'lı ve dinlenmesi zor müziğin [illegible]nları Sean Booth ve Rob Brown [illegible]rlerinin zirvesindeler, eğer huysuz ve [illegible]ral elektronika tarzınızsa sizin için ideal [illegible]r. Acroyear 2 ve Caliper Remote gibi [illegible]ler onların Phats and Small gibi [illegible]acaklarının bir göstergesiydi, ama vahşeti [illegible]endirecek kadar çok melodileri var. Spin dergisi tarafından 2000 yılının en iyi albümleri sorulduğunda York "çünkü bu yıl, bütün dünyada hiç kimse bu albüme yaklaşabilen başka bir albüm yapamadı. Tıpkı beynimdeki günlük kaos gibi." diyor.
Nerede hissedilir?: Idioteque

"Herkes onlar için Oxford'un en zayıf grubu diyordu, ben en azından Ride kadar büyük olabileceklerini düşünmüştüm." Ronan Munro

Thom sinirli bir şekilde Mayıs 1992'deki ilk Ep'lerinin satış rakamını gösteriyor.

Nial o'Flaherty: Bizim roadie Newcastle'da bana kendisini histeriye sürükleyen bir şarkı dinletti. Belki de yetenek avcısı olmalı o çocuk. Şarkının adı Creep'ti.
Morty McCarty: Single'ları iyi iş yapmadığı için onlar adına üzülmüştüm. Onları sevindirmek için gidip kendime bir kopyasını bile satın aldım. Birkaç yıl sonra Garage'da Shed Seven izlemeye gitmiştim. Colin yanıma yaklaşıp kendisini hatırlayıp hatırlamadığımı sordu. Kendisine biz hala salaş yerlerde çalarken milyonlar kazanmaya başlayan adamları asla unutmayacağımı söyledim.

5 Mayıs 1992
Yeni Radiohead EP'si Drill Radio 1 DJ'I Gary Davies tarafından çalınıyor
Gary Davies: Bu gruba bayılıyorum. Her zaman yeni çıkan albümleri takip ederim ve gerçekten farklı olan şarkıları keşfetmeye çalışırım. Yıllar boyunca Duran Duran, U2 ve Chris Rea'yı ilk kez çalan kişi ben oldum . İlk Radiohead albümünü dinlediğimde bana çok sıradışı gelmişti. Grup hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Yıllar sonra gruptan biriyle karşılaştım, hangisi olduğunu hatırlamıyorum. Albümü çalan ilk kişinin ben olduğumu söyledi, John Peel değil. Bunu bilmiyordum. Hatırlıyor olması çok hoşuma gitti.
Ed O'Brien: Çok heyecanlanmıştık. Ulusal radyo kanalında mainstream çalan bir DJ'di. Oxford'daki bazı arkadaşlar bizi arayıp sabah sekizde radyoda çıktığımızı ve pazar günü programın tekrarının yayınlanacağını söyledi. Hepimiz oturup dinledik. Harikaydı.
Keith Wozencroft (Parlaphone): İlk başta inanamadık. O zamanlar evimde radyo yoktu, sabahın sekizinde arabaya gidip programı orada dinlemiştim. Harika bir andı.
Colin Greenwood(Drill EP'sini almaya çalışmalarını anlatıyor): Hep birlikte Nottingham'daki bir plakçıya gittik. Kasadaki adam "Merak etmeyin, size bedava veririz" dedi."Satın almak istiyoruz" diye direttik. Plak şirketinin onlara 20 kopya verdiğini ama 99 cent'e bile satamadıklarını ve bedava dağıttıklarını söyledi. Yıkıldık.

21 Ağustos 1992
Radiohead Jericho Tavern'de

Mac: Yılda bir kez cover gecesi gibi bir şey düzenleriz. O gece o zamanlar The Jennifers diye bilinen Supergrass bir Kenny Rogers şarkısı çalmıştı. Radiohead Glen Campbell'ın Rhinestone Cowboy'unuve Barrett Strong'un Money ve Hooked On Classics'ini gitar ve beatbox'la çalmıştı. Oxford bazlı trance-funk grubu The Egg, Creep'in "I'm A Chicken" diye kendilerince techno-trance bir coverını yapmışlardı. Komik olduğunu falan sanıyorlardı herhalde. Eminim içten içe çok

Brian Eno: Ambient 4, EG Records, 1982

Potansiyel Kid A-etkili mini-tartışmalardan biri de Treefingers: albüm ortası nefes alma alanı, veya sadece hiç bir şey? Eğer ikinci şıkka doğru eğilirseniz Eno'nun Music For Airports'la başladığı ambiyans serilerinin dördüncüsüne yönelmeniz lazım. Nefes alma alanı teorisini destekleyenler bu öneriyi incelemeli, 80'lerin başında New York yaşamının stresini uzaklaştırmak için yazılmış Autechre ve serbest jazzı yeterince dinlediyseniz sizin için eşit derecede yararlı olabilir.
Nerede hissedilir?: Treefingers

Art Ensemble Of Chicago: Les Stances a Sophie, EMI 1970

Dörtlü "Koca kıçlı parti heyecanları için başka kapıya gidin" diyor ama Jonny Greenwood bu çabayı doğruluyor ve onu serbest cazın ve soul-funk'ın mükemmel karışımı olarak tanımlıyor, yani kornalar çalabilir ama kalçalarınız da sallanabilir. Paris'te yaşayan dörtlü bu kaydı new wave yönetmeni Moshe Mirashi için yapmış. Hiç kullanılmamasına karşın, Fontella Bass'ın (Rescue Me Fame) vokallerini içeren parça avant-garde caz'ı tarif eden eserlerden biri olmuş. Tema ise De Yoyo caz-funk (bu kelimelerin Jamiroquai'ın şapkalarını hatırlatmadığı zamanlarda) için bir dönüm noktası olmuş.
Nerede hissedilir?: The National Anthem

OHM: The Early Gurus Of Electronic Music, Ellipsis Arts, 2000

Başka bir adla Jonny Greenwood'un bütün albüm kolleksiyonunun 3 CD'lik pakette toplanmışı. Bu toplama albüm, içinde Brian Eno, John Cage, Steve Reich ve Karlheinz Stockhausen gibi önemli isimleri barındıran 42 parçayla 60 yıllık bir zaman zarfında tekno öncesi elektronikanın gelişimini izliyor. Açılış parçası Messaien's Oraison, Greenwood tarafından Kid A'da çalınan ilkel elektronik bir enstrüman olan Ondes Musicales'i içeriyor. Paul Lansky'nin "Six Fantasies On A Poem"in sample'larını ise Idioteque'te görüyoruz. Greenwood'un haklı yorumu da "Elektronik müziğin başladığı zaman." olduğu yönünde.
Nerede hissedilir?: (şarkı olan) Kid A

Charles Mingus: Epitaph, Columbia, 1990

Mingus uzmanları Epitaph'ın onun en iyi albümü olmadığını söyleyeceklerdir ve bir konuda da haklılar: bu albüm kaydedildiğinde (bazı eski ortakları dahil birçok kişi tarafından) 10 yılı aşkın bir süredir hayatta değildi. Yine de Pyramid Song ve biraz da Everything In It's Right Place için ilham kaynağı olan Freedom'ı içeriyor. "Gerçekte o şarkıyı kopyalamaya çalışıyordum" diye itiraf ediyor Yorke "Pyramid Song'un ilk versiyonunda Freedom'da duyabileceğiniz el çırpması sesleri bile var.".
Nerede hissedilir?: Pyramid Song

Can: Tago Mago, Spoon, 1971

Onları sevmeyenler yani çoğumuz için bir progresif-rock albümü. Neden modern rock'ın, Toploader'ın(?) uzun saçlı Almanlara borçlu olduğunu konusunda zorlayıcı bir tartışma, arzulu bir yenilikçi için bir şart.... Grubun üçüncü albümü The Cologne korkutucu minimalizmden gezegen büyüklüğünde groove'lara kadar hepsini içeriyor. Uzun zamanlı bir Radiohead favorisiydi, Damo Suziki'nin belirsiz vokalleri ve basçı Holger Czukay'ın trance benzeri tekrarları beyaz funk'ını yaratıyor. Bunların etkileri de belirgin bir şekilde The National Anthem'de görülüyor.
Nerede hissedilir?: The National Anthem

kıskanmışlardır.
Ronan Munroe: Mac'te hiç kimseye ödünç vermediği bir video var. Şimdi onu izlemek çok komik oluyor. O zamanlar Radiohead'in şimdiki havasından eser yoktu. Tam bir mahalle grubuydu.

29 Ağustos – 17 Ekim 1992
Radiohead The Frank and Walters'ın alt grubu olarak çalıyor
Colin Greenwood: The Frank and Walters gerçekten imdadımıza yetişti. O turne kariyerimiz için mükemmel bir fırsat oldu. O sıralar çok ünlüydüler ve Radiohead'den hiç kimse onların bizim için yaptıklarını unutamaz. Bizden hiç para almadılar. Bugüne kadar Radiohead de altında çalan hiçbir gruptan para istememiştir.
Ashley Keating (The Frank and Walters davulcusu): Onlar gibi başka bir gruba daha rastlamadım. İçki içmezlerdi, kadınların peşinde koşmazlardı, erkenden otele dönerlerdi. Erken kalkıp kahvaltı ederlerdi. Basçıları ve davulcuları dünyadaki en modası geçmiş insanlardı. O zamanlar olgun olduklarını düşünmüştük. Ve sıkıcı. Neredeyse bir izci kampı gibiydi. Müzikten başka bir şey düşündükleri yoktu, yapacakları her şeyi planlıyorlardı. İleride başarılı olacakları müziklerinden değil ama tavırlarından anlaşılıyordu. Geleceği gördükleri belliydi.

21 Eylül 1992
Creep ilk defa yayınlanıyor. İki kere çalındıktan sonra Radio 1 listelerinde 78. Sıradan hızla aşağı düşüyor.
Keith Wozencroft: Bence bu olay Radio 1 açısından kaçırılmış çok büyük bir fırsattı. Medya grubu pek gürültüyle karşılamadı, grup da pek cool değildi diye yelkenleri suya indiriverdiler. Kim bilir playlist' i neye göre hazırlıyorlar. Herhalde grubun geleceğinde saklı hikayeyi göremediler. O zaman buna çok sinirlenmiştim. Şimdi biraz rahatladım.
Thom Yorke (o günlerde): 10 yıl içinde herkes Creep'in bir klasik olduğunu anlayacak.

21 Ekim- 23 Aralık 1992
Radiohead Kinmaker'ın alt grubu.
Loz Hardy (Kingmaker solisti): Radiohead'I Creep'ten önce bile severdik çünkü hem bizim gibi dolaysız rock yapıyorlardı, hem de bizim gibi ihtişam yoksunuydular. Müzikal açıdan pek deneysel olmasalar da tutkulu çalıyorlardı. Bütün turne boyunca tepelerinde bir melankoli bulutuyla gezdiler, çünkü anlaşmalarının iptal edileceğini sanıyorlardı. Thom barda otururdu. Bazen ağladığını görürdüm. Bütün yük onun sırtındaydı. Uzun içki seanslarımız boyunca onları teselli etmeye çalışırdım. Elinde çek defteri tutan birinin tek hareketiyle bütün kaderleriyle oynayabileceğini anlamak onları yıktı. Bu deneyim onların müziğe bugünkü yaklaşımlarında çok etkili oldu bence. O dönem sahneye çıktıklarında öfkeleri yüzlerinden okunuyordu. Vahşiydiler.

19 Aralık 1992
Radiohead NME'de "Çirkin Adam" başlığıyla çarmıha geriliyor. Thom ,

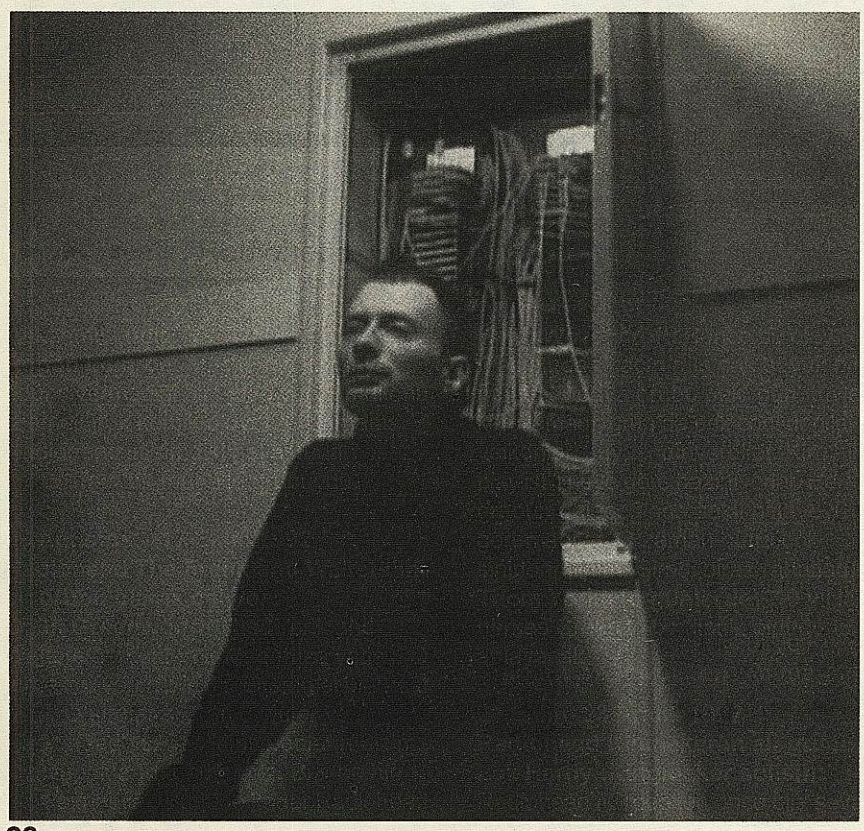

Keith Cameron tarafından "çirkin bir biçimde karizmatik" olarak nitelendiriliyor. Yazı şöyle devam ediyor: "Plak şirketlerinin yerinde olsaydım şarkıcıyla bir solo anlaşma imzalar grubun gerisinden kurtulurdum."
Keith Cameron: Pek talihli bir tahmin olmamış, ama yorumlarımın bir kısmının arkasıda bugün bile durabilirim. O günlerde ortada bugünkü hallerinden hiçbir eser yoktu . Thom'daki liderlik potansiyeli hemen göze çarpıyordu, ama benim anlayamadığım üç tane gitarları olduğu halde silik bir soundları vardı. Grunge pop yapmaya çalışıyorlardı, ama ellerine yüzlerine bulaştırıyorlardı. Yine de başlıklar biraz sert olmuş gerçekten. O zaman grubu karanlık bir geçitte falan görsem üstüme saldıracaklarını düşünmüştüm. Oysa 95'te Colin'le tanıştığımda bana çok iyi davrandı. "Sen o iğrenç eleştiriyi yazan adam değil misin? Doğru bir noktaya temas etmişsin. İğrençtik."

Aralık 1992- Mart 1993
Creep, İsrail'de patlıyor
Johnny Greenwood: Creep'in İsrail'deki başarısını duymadan önce moralimiz yerlerde sürünüyordu. Kendimizi oraya zor attık.
Carol Baxter (Parlophone): Her şey çok çabuk gelişti. İsrail ve Yunanistan gibi ülkeler garip bir şekilde İngiliz müziğindeki yoğunluğa her zaman daha erken tepki veriyor. Belki bunun İsrail'de süregelen belirsizlik havasıyla bir ilgisi vardır, bilemiyorum. Grup orada büyük olmaktan utanıyor muydu? Hayır, çok hoşlarına gitmişti. Şu an bile örneğin Norveç gibi bir ülkede listelere girdiğini duyunca seviniyorlar. İsrail onların ilk göz ağrısı. Bir de Johnny şu anki eşiyle orda tanışmıştı. Birdenbire süperstar oldular. Bir keresinde Thom'u Creep'in birazını söyleyene kadar hava alanındaki kapıdan geçirmemişlerdi.
Uzi Preuss (İsrail EMI Yöneticisi): Ordu radyosunda DJ'lik yapan bir arkadaşıma Creep'I göndermiştim ve şarkıyı deli gibi çalmaya başladı. O andan itibaren Creep bir radyo hiti oldu. Onları dinleyen tek ülke olduğumuz için, onlar da üç konser vermek içim 93 Mart'ında buraya geldiler. İlk TV programlarını da o zaman yapmış oldular. Radiohead'i Creep'e playback yaparken düşünebiliyor musunuz? Ama o sıralar bundan pek şikayetçiymiş gibi görünmüyorlardı, birisi sonunda onları dinliyor diye mutlulardı. İnsanlar sokakta onları tanıyordu. Thom konserlerden sonra saatlerce oturup imza dağıtıyordu. Şimdi hepsi çok garip geliyor. Zaten çok geçmeden diğer ülkeler de onları fark etti.

10 Mayıs 1993

Radiohead'in dördüncü single'ı Pop Is Dead 42 numaraya ulaşıyor.
Thom Yorke: 1992'nin mezar taşı yazısı bize kısmet oldu.
Ed O'Brien: Berbat bir şeydi.
Keith Wozencroft: O şarkıda iyi olan hiçbir taraf yoktu. Canlı çalınınca iyi olmuyordu, videosu iyi olmadı. Şarkı hakkında o zaman da şüphelerim vardı, ama kimse onları bir şeye zorlamadı. Herkesin ortak kararıyla yayınlandı. Utanılası bir şey değil, sadece zamanlaması yanlıştı. Olaylara ileriden tekrar bakabilmek harika bir şey.

29 Haziran- 24 Temmuz 1993
Creep alternatif radyolarda patlayınca grup reklam için Amerika'ya gidiyor. MTV Beach Party, Thom'un Iceberg jeanleri için yer aldığı reklam, Creep'ten sonra salonu terk eden seyirciler...
Carol Baxter: Sabah sekiz'de yönetim kuruluyla kahvaltı. Gazetecilerle yenen öğle yemekleri, canlı radyo programları, röportajlar...Aralıksız böyle devam ediyordu. Ben bitmiş tükenmiştim, ama onlar durumu iyi götürüyorlardı.
Jonny Greenwood: Bir faks geldi, şöle diyordu: "Merhaba, lütfen şu mesajı kaydedin. 'Merhaba, ben Radiohead'den Jonny. Radyoda şu çılgınları dinliyorsunuz, ve hey, hepimiz creep'iz. " Sonra Los Angeles'ta KROQ aşk hatlarına çıkmamız için zorlandık. Orada gruplara bu tip şeyler yaptırıyorlar. Utanç verici. Bize programın insanların uydurma hikayelerini anlatacakları eğlenceli bir şey olacağını söylemişlerdi. Oysa kızlar arayıp erkek arkadaşlarının onları dövdüğünü anlatıyor, bizden tavsiye istiyorlardı. Hiçbir şey söylemeden öylece oturduk. Rezaletti.

2 Temmuz 1993

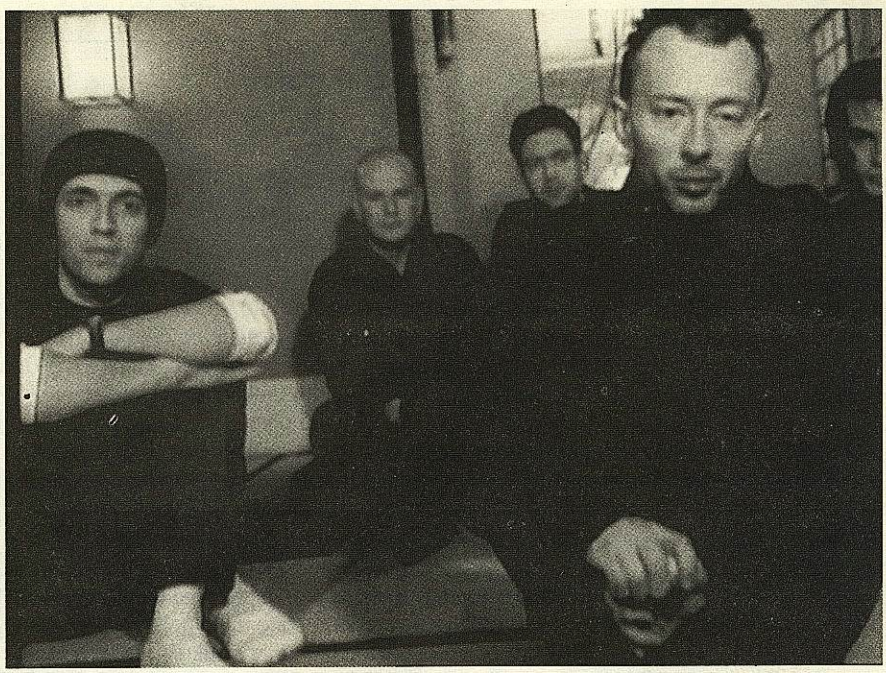

Jonn Penney (Ned'in şarkıcısı): Bir sürü kişi bir İngiliz istilasından bahsediyordu ve Radiohead hem sanatsal hem de fikri taraflarıyla İngilizsever piyasaya cuk oturuyordu. Onlara kuliste rastlamıştım ve havada bir rekabet kokusu duyar gibi oldum. Konuşmaya çalıştım, ama beni pek iplemediler sanırım. Aldırış etmedim, bana bulaşmadıkça istedikleri gibi davranabilirler. Hızlanıp yavaşlayan döner bir sahnede çalıyorduk. "Kahretsin, bu çocuklar çok iyi. Bizi gölgede bırakacaklar" diye düşünmüştüm.

25 Ekim 1993
Plak şirketlerinin ısrarı üzerine Radiohead Las Vegas'ta Tears For Fears ve Oingo Boingo'nun alt grubu olarak sahne alıyor. Roland Orzabal Creep'I çalıyor.
arkasından izledim. Umut verici olduklarını düşünmüştüm. Thom soundcheck yapamadıkları için biraz huysuzlanmış. Bana bakmayın, Oingo Boingo'nun suçuydu.
Thom Yorke: Işıklar sahnenin tam önündeydi, tam tekmelenesiydi. Biz de öyle yaptık. Hepsini paramparça ettik. Harikaydı.
Roland Orzabal: Las Vegas'ta çalmak ilginç bir deneyim.Tek varoluş amacı Los Angeles'ın daha aklı başında görünmesini sağlamak olan bir yer. Ortalıkta felaketten çıkmış gibi yürüyen tipler var, herkesin gözünden delilik fışkırıyor. Bizim konser sırasında sahneyi işgal ettiler. O kadar sinirlendim ki içimden Creep'i doğaçlama çalmak geldi. Sanırım kimse bizden bunu beklemiyordu.
Colin Greenwood: Şarkının sözlerini "Ben çok özelim" olarak değiştirdi. Ses

Çeviren : Esin Konuk, Selin Ever

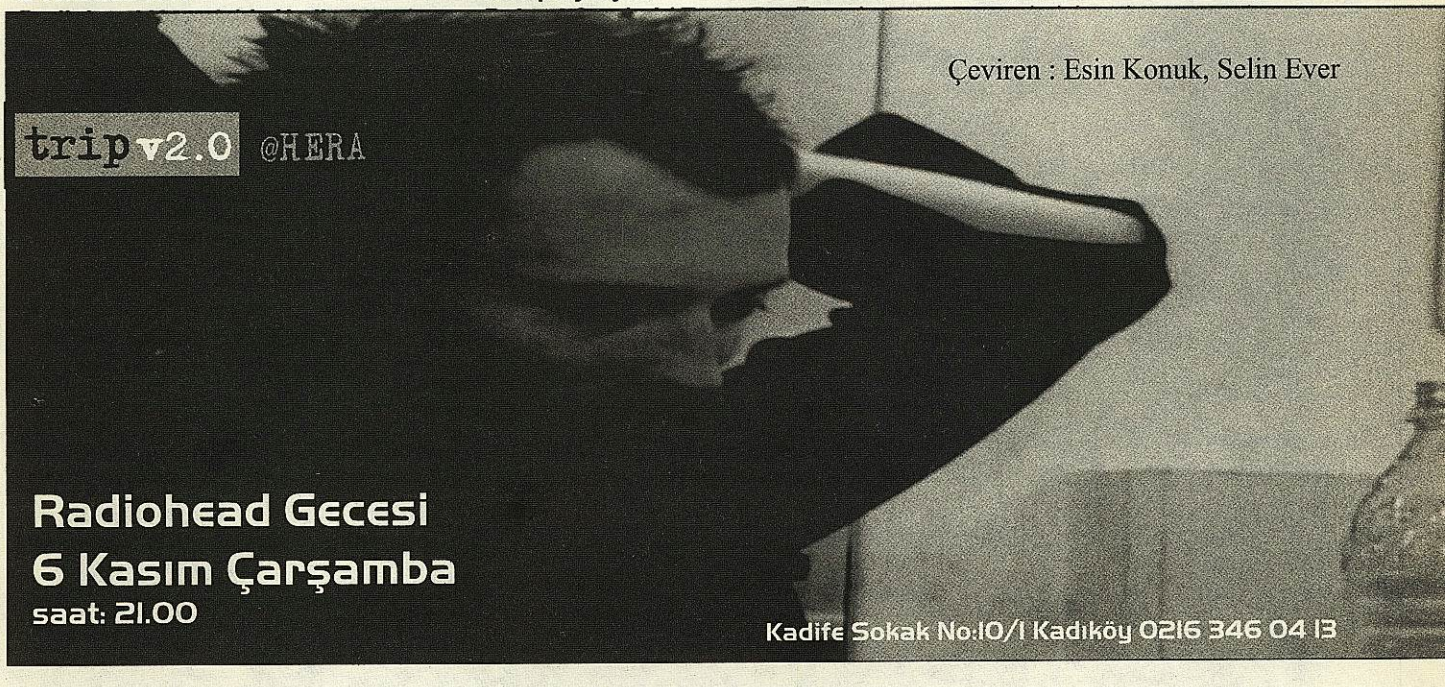

cem bakır

a1

Mekansal olan kuşkusuz Freudsal olandır. Temel hücrenin ana rahmine düşüşüyle birlikte mekansal olan kaçınılmaz olarak devrededir. Ancak bir ucu açık olan bu devre, birinci ölüm sonunda kısa devre yapar. Okyanus bilincinin etkisindeki kısa devrenin adı doğumdur ve bilincin öncel aşamasının kesintisine tekabül eder. Koparılan mekana dönme güdüsü, ardıl ve dış olanın kaotik karmaşasından sapmayı gerektirir.

Canetti, geniş oylumlu yapıtı "Kitle ve İktidar"a bilinmeyene dokunma ve onun tarafından dokunulma problemiyle girer. Ana rahmi dışındaki her ortam yabancı ve dokunulma tehlikesine açık saldırganlardan oluşur. Savunmaya geçilmeli, fanus oluşturulmalıdır.

İlkelden moderne, barınma gereksinimlerinin temel mantığı dış tehlikeden korunma üzerine kurulurken, lob bağlantıları kesintiye uğramış yaralı bilinç, eşzamanlı sapkınlığını içine ve mekanına akıtır. Metafor açıktır, korunmanın birincil mekanı ana rahmidir ve ikame seçenekleri bireyin önünde sıralanır.

Kişinin yaşamayı seçtiği mekan ve mekanın içine yığdığı nesneler gönderilerini kişinin topluyaşamsal ve zihinsel evrenine yapar. Bu çerçeve, psikanalitik olduğu kadar antropolojik bir vurgulamadır da. Renk, biçim, figür ve mekanın fiziksel yapısını oluşturan her bir unsur yaşamsal gerçekliğin

a2

kendisinden daha fazla diyalektik maketine tekabül eder. Dış tehlike, güvenlik dürtüsü ve kapalılık gereksinimi bireyin toplumsaldan kopmasını evle gerçeklemesinin yolunu açar. Toplumsal iletişimin kopması, avcının yerleşikliğinin başladığı noktada biçim değiştirir. Ataerkil yapının kültürel kanıksanımı ve üretim ilişkileri düzeneğinin netleşmesi sonucunda, evin ailesel yapıyı kemikleştirmesi mekanın iç dinamiklerini toplumsal baskılama sistemlerinin lokal uygulama alanına çevirir. İş, eğitim, hukuk gibi yönetsel erkin iktidar argümanları, izdüşümlerini babanın otoritesi eliyle evin içerisine iletir.

Liberal kentsel kurgunun, özellikle sanayi devrimi sonrasında bireysel konumlanış olanaklarının spektrumunu genişletmesiyle, tedavüle yeni yaşama biçimleri de girer. Geleneksel ev konumlanışının kırılmasına koşut olarak ekonomik yapılanmanın süreğeni, sisteme temelde karşı duramayan yeni ahlaksal algılayışlar yaygınlaşır. Marjda konumlanma sinyali gönderirken, liberal antibiyotikler olarak sistemsel travmanın sağaltımına katkıda bulunur bu marj görünümleri.

Mekan sorunu yeni zamanların konusu değil yalnızca, topraktan ve mekandan kopma miti antik mitolojinin de başat temalarından biriydi. Kültürel dizgenin ileri metrajlarında tek tanrılı dinlerdeki

a3

toplumsal baskılama araçları da ceza yöntemlerinde sürgün seçeneğini sıkça kullandılar. Topluyaşamdan dışlanılma bireyin bilinçaltı katmanlarında uzantılarını bulan temel travmaya kesin bir imlemeyi gösteriyordu.

Bir kez daha mitoloji ve Freud'a dönerek, sözcüğün kökeninden ivmelenirsek, Laios, aksakların soyundan gelmedir, kehanetin laneti üzerine düştüğünde ülkesinden kopmak zorunda kalır. Eşcinsel eğilim, vurguyu hem topraktan hem de oğul katlinden uzaklaşmaya yapar. Babanın laneti şüphesiz oğul üstüne de olacaktır. Sürekli mekandan uzaklaşma, yola ve mekan dışına çıkma, geleneksel kültürel baskılama mentalitesinin çizgi dışındaki bireye uyguladığı cezalandırmayı Oidipus'un ayağındaki aksamayla somutlar. Bedeninde lanetin izini taşır, yolda olmak ve uzaklaşmak zorunluluğu baskı altında tutar benliğini bireyin ama yazgı ilksel mekana dönmeyi de kaçınılmaz kılar. Bilgelik ve zeka kutsal iktidarla ödüllendirilir, ama lanetlenmişlik ve ahlaksal dizgeden sapma, travmayla sarmalar bireyi.

Mekan eksenli bir düşünce kümesi söz konusuysa Freud'dan uzak durabilmek olası değildi. Ancak mekansal gamın bu öncel aşamasını erteleyerek, sanayi devrimi, modern sonrasının kentsel çekim çerçevesi ve pratik karmaşası üzerinden konumlandıracağız mekan problemini. Ertelemenin gerekçesi psikanalitik kavrayışın daha sonraki bir metinde ayrıntılarıyla açımlanması nedeniyledir.

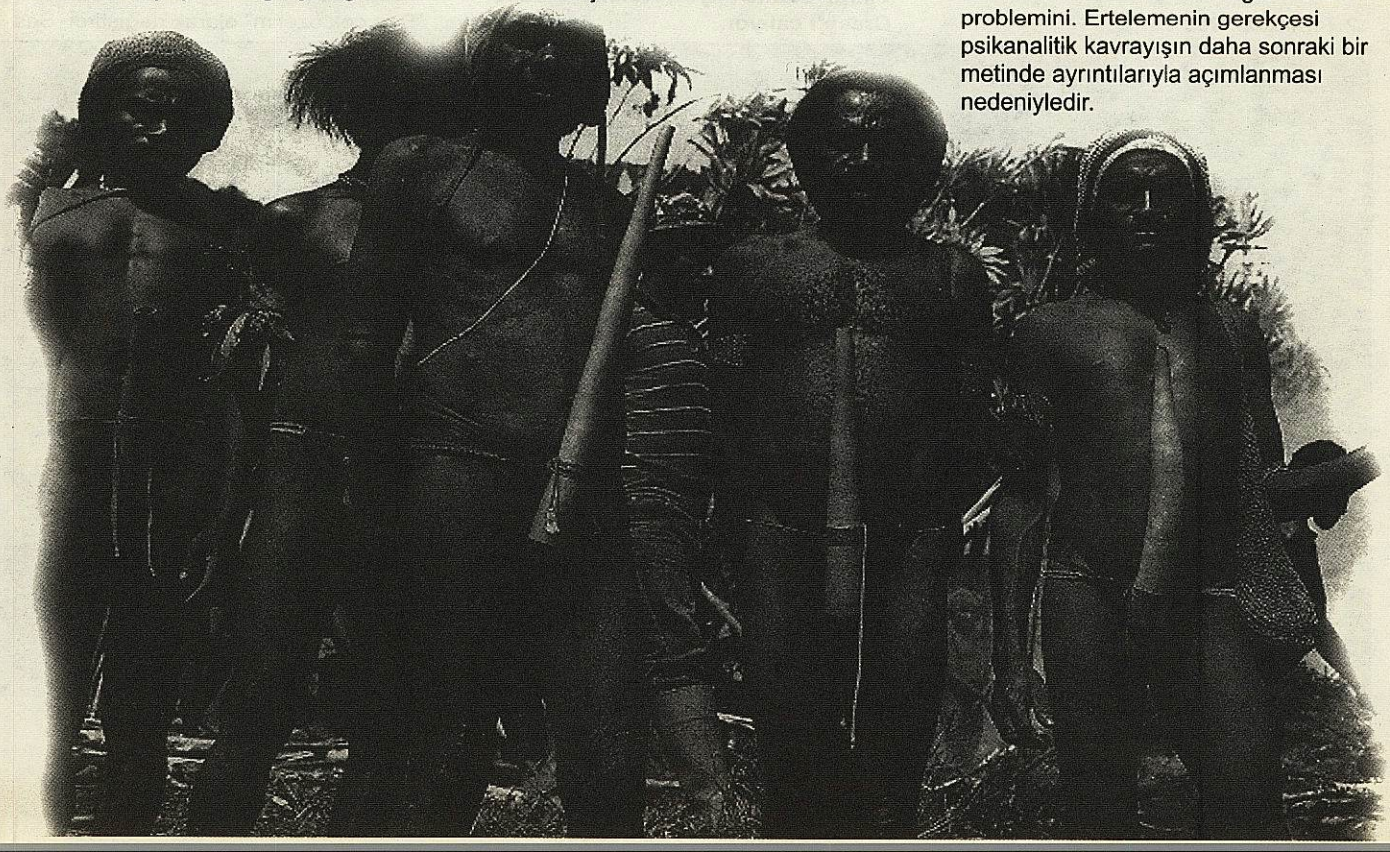

bilinesi gruplar

Bu ay İskandinavya'nın bilinesi ve arıza gruplarını incelemeye alıyoruz...

(Ana Britannica, Cilt 16, Sayfa 431) İskandinavya : İskandinav Yarımadası'ndaki Norveç ve İsveç ile Danimarka'yı içine aldığı kabul edilir. Bazı bilim adamları ekonomik ve jeolojik yapı bakımından Finlandiya'nın da İskandinavya içinde yer alması gerektiğini savunurlar.

Yiğit Atılgan

İskandinavya denince, sorunlarının çoğunu çözmüş toplumlar, huzurlu ve her daim sağlıklı insanlar, bunlara paralel olarak da suya sabuna dokunmayan minimalist, popa yakın müzikler geliyor aklıma. (bir de süper sarışın hatunlar tabi) Bluğ çağına Ace Of Base'e maruz kalarak girmiş, annesi babası ABBA dinleyerek büyümüş bir nesilin üyesi olarak da gayet doğal bu.

Herhalde İsveç'le Norveç birleşip savaş açtılar Finlandiya'ya da bizim haberimiz olmadı. Başka hiçbir sebep İskandinav müzisyenlerdeki ani agresyon artışını açıklamaya yetmiyor çünkü. Özellikle geçtiğimiz sene bir sürü garage-punk, retro-rock, vs. gibi sıfatlarla bir çok grup çıktı ortaya. Flaming Sideburns, Hellacopter ve The Hives'ı zaten biliyorduk, yeni gelenlerle ortalık mahşer yerine döndü açıkçası. Yeni dediklerimizin kimisi zaten yıllardır vardı ve yeni parladı, kimisi de köklere dönüş modasını fırsat bilip fırladı ortaya. İlginç olanı, azımsanmayacak sayıda grup Amerikalı meslektaşlarından bile daha iyi ve İskandinavya'yı rock müziğin cazibe merkezi haline getirmeye çok yakınlar. Benim bir kare asım var, bu yazıda da ilk önce onlardan bahsedeceğim.

Varan bir, Raveonettes. Danimarkalı grup, "Whip It On EP"yi çıkardığından beri çok talep görmeye başladı, Amerika'ya gidip bir dizi konser verdiler ve şimdi yeni şarkıların kayıtlarıyla uğraşıyorlar. Aslında uzun soluklu bir grup olarak değil geçici bir proje olarak kurulmuş Raveonettes ama bu gidişle kolay kolay dağıtamayacaklar tezgahı. Hadise, rock emekçisi Sune Wagner'ın Çin asıllı Amerikan bayan basçı Sharin Loo'yla bir araya gelip 60'ların garage müziği ve 70'lerin surf'üyle ilgilenmeye başlamasıyla vuku bulmuş. Gitarlar Velvet Underground ve Sonic Youth çalacak şekilde akord edilmiş. 2 dakikaya sığdırılabilecek ne kadar enerji varsa hepsini sunuyorlar size her şarkıda. Bir davulcu ve ikinci gitarist ilavesiyle 4 kişi olarak çıktıkları 40 dakika civarındaki konserlerinde en az 2 kilo vermeyenlere paralarını geri iade ediyorlarmış (abarttım galiba). The Strokes'da ve White Stripes'da bulunamayan bir şey var Raveonettes'de, bu da vokallerdeki çeşitlilik. Strokes albümünü dinlerken hep aynı sesi duymaktan sıkılıyorum bazen açıkçası, o yüzden gidip gitarlara, davula sığınıyorum hep. Oysa Wagner ve Sharin Loo vokal katkıları paylaştıkları için monotonluk olmuyor Raveonettes şarkılarında ve birinin sesini dinlerken acaba diğeri ne zaman girecek diye bekleme durumunda oluyorsunuz sürekli, bayan vokal de farklı geliyor bu müzik için. Kilit şarkıları olarak "Attack Of The Ghost Riders" ve "Veronica Fever" diyebileceğimiz "Whip It On EP" nette kendi sitelerinden bedava indirilmeyi bekliyor.

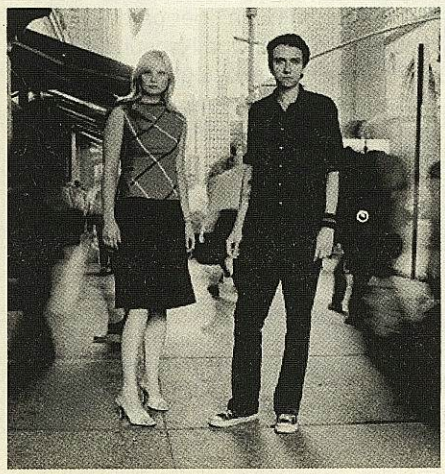

Varan iki, The (International) Noise Conspiracy. İsveçli grup ikinci albümleri "A New Morning, Changing Weather"ın meyvesini yemeye uğraşıyor şu ara. Konu TINC olunca, müziklerinden önce tavırlarından bahsetmek daha mantıklı olacak. Grubun keskin bir politik söylemi var, devrimci bir söylem olduğunu söyleyebiliriz bunun ama biraz parlatılmış bir söylem bu. Albümlerinin kartoneti politika kitabı gibi, şarkı aralarında da tavsiye ettikleri yazarları sayıyorlar dinleyiciye; Marx, William Blake, Chomsky, vs. Kapitalizm karşıtı tavırlarını pek de öyle etkileyici olmayan liriklerle sunuyorlar, arada aşk çocuklarıyız biz mesajı da veriyorlar. Beni rahatsız eden tarafı, kendime yakın bulmama rağmen mesajlarını dan diye vermeleri, garip bir kıyaslama belki ama Cartel anti-faşist mesajı nasıl sunuyorsa, TINC iki katı daha doğrudan. (Al sana Karakan?) 11 Eylül sonrası böyle kör gözüne parmağım türü yangına körükle gitmeler hoşuma gitmiyor açıkçası. Peki niye kare asımda TINC, çünkü müzikleri yepyeni bir şey sunmasa da zaten var olanın en iyi örneklerinden biri. Basit, ham gitarlarla yetinmeyip keyboard'lar ve feedback'lerle destekliyorlar müziklerini. Bu sebepten garage-punk değil ambient-rock diyebiliriz yaptıkları müziğe. Bir de albümde yer yer hissedilen caz etkileşimlerinin doruğu olan "Bigger Cages, Longer Chains"deki saksofon akılda kalıyor. "Capitalism Stole My Virginity" (bak sen!) ve "Up For Sale" kliplerine de rastlayabileceğiniz single şarkıları, tüm albüm hakkında da fikir veriyorlar. "Up For Sale"in videosundaki evlerinde parti yapan, içip şarkı söyleyen ve aşk yapan alternatif şahısların evini basıp toplayıp götüren polis konsepti de politik söylemlerinin olgunluğu (!) hakkında bir fikir verir belki.

Varan üç, Division of Laura Lee. Onlar

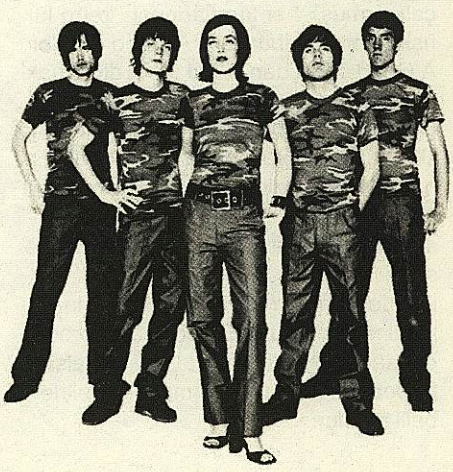

da İsveç'ten, hatta TINC'in de plak şirketi olan Burning Hearts'a bağlılar. Bu plak şirketinin şöyle bir özelliği var, uluslar arası başarıya ulaştırıyorlar. Mesela The Hives, geçen ayki MTV Video Music Awards'da canlı performans verdiyse (çok matah bir şey olduğu için söylemiyorum) bunu Burning Hearts-Epitaph Records iş birliğine borçlu birazda da. Division of Laura Lee, daha önce Avrupa baskısı yapılmış birkaç EP'ye sahipti ama son albümleri "Black City" Amerika'da yayınlanan ilk albümleri oldu. Belki The Hives ve TINC kadar ünleri yok daha ama yaptıkları müzik çok daha iyi diğer iki gruba göre bence. Diğerleri kadar kolay tanımlamak zor şarkıları çünkü hepsi farklı telden çalıyorlar. Bazen klasik garage-rock tarzına dönüp Jesus & Mary Chain'e ya da MC5'e yaklaşıyorlar, bazen Primal Scream'in daha punk'ı bir grup oluyorlar, bazen Pink Floyd, bazen de Fugazi'den ayırt etmek imkansız oluyor. Sadece gaza getirmeyi amaçlamayan, hatta kimi zaman acılı vokallere sahip akıllıca yazılmış şarkılar Division of Laura Lee'nin şarkıları. Yergi olarak söyleyebileceğim iki şey var, biri grubun solisti Per Stalberg'in vokali aksıyor bazen, güçsüz kalıyor; ikincisi de Division of Laura Lee'ye özgü bir sound diye bir şey yok, oradan oraya gezdikleri için tabi bu da. "Need To Get Some" ve "Truth Is Fucked" grupla tanışmak için uygun kapılar. Grubun daha sakin yanı için de "I Walk On Broken Glass" iyi bir seçim.

Varan dört, Cato Salsa Experience. "So, The Circus Is Back In Town"ın videosunu ilk gördüğümde bakakalmıştım açıkçası beyaz cama. Çeşitli sıradan açık hava mekanlarda, ne bileyim mesela bir evin bahçesinde, sokağın ortasında, sadece grup elemanlarını kadraja alacak şekilde kendilerine yakın duran kameraya şarkılarını icra ediyordu Norveçli dörtlü. Uzun favoriler, birinde meşin ceket, devamlı ekranın solunda elindeki abuk sabuk perküsyon aletlerine vuran hippi kız (sonradan öğrendim ki keyboard çalıyormuş), her taraflarından "retro"luk fışkırıyordu. Albümleri "A Good Tip For A Good Time"dan bir iki şarkı dinlemek yetiyor da artıyor bile Cato Salsa Experience'ın benzerlerinden farkını. Dörtlü, ne dünyayı değiştirme derdinde, ne de rock müziği kurtarma. Kendilerini ciddiye aldıklarına bile emin değilim açıkçası, eğleniyorlar kendi kendilerine sadece. Kafa sallamak, pogo yapmak için değil; gülümseyip zıplamak için yapılmış bir albüm. Evimde parti verecek olursam bugünlerde, ilk iş Cato Salsa Experience'ı arayacağım, belki gelirler, belli mi olur.

Tüm İskandinavyalı müzisyenler işi gücü bırakıp gitarlara saldırmadılar, elbette. Fiyordlardan kopup gelen, elektronika ekseninde dönen müziği hakkıyla yapan çok grup var bahsettiğimiz coğrafyada. Bir daha hiçbir yazıda lafı bu gruplara getiremeyeceğim düşüncesiyle özellikle sevdiğim üç gruptan kısaca bahsedeceğim. Op:l Bastards ve Pluxus isimleri pek tanıdık olmayabilir açıkçası. Ama mesela Op:l Bastards'ın Scorpius şarkısını dinleyen ve 2001'in en iyi 10 videosu arasına konulabilecek animasyon videosunu izleyen birinin grubun ismini uzun zaman unutamayacağı da kesin. İki grup da benzer yapıda, üç-dört kişilik gruplar, sahneye yığdıkları keyboard ve sequencer'ların arkasına geçip canlı olarak çok iyi sonuç veren bir müzik yapıyorlar. Finlandiyalı müzisyenlerden oluşan Op:l Bastards, Pluxus'a göre biraz daha downtempo ve minimalist ama chillout oldukları da söylenemez. Çok sınırlı vokaller ve çok nadir de olsa gitar kullanımı görülüyor şarkılarda. Az önce bahsettiğim "Scorpion" bir klasik zaten, ilk albümleri "The Job"ı sürükleyen diğer parçalar "Funking" ve single olarak da yayınlanan "Sagittarius". Pluxus'ın müziği ise biraz daha hızlı ama Kraftwerk benzetmeleri de fazla gruba. Onların da amacı şişman beat'lerle dansettirmek değil, süzülen masum melodilerle ılık bir atmosfer yaratmak. İsveçlilerin son albümleri, o coğrafyadaki insanların Avrupa Birliği'ne bakışını açıkça ortaya koyan bir şekilde isimlendirilmiş: "European Onion". Dinlenmezse olmaz parça ise "Agent Tangent".

Son olarak, orkestral elektronika dinlemek isteyip de aradığını bulamayanlara da günde iki doz Jaga Jazzist yazıyoruz. Norveç'te akacak mecra bulamayan dans/deneysel caz sahnesinin en değerli ürünü belki de 10 kişilik bir grup olan Jaga Jazzist. Chicago'da başını Tortoise ve Isotope 217'nin çektiği hareketle (bkz. Lull Mayıs sayısı) karşılaştırılıyor Oslo'daki kaynayan kazan. Jaga Jazzist'le ilgili okuduğum en iddialı tanım Charles Mingus'la Aphex Twin'in birleşimi olmuştu, yalan da değil hani. Rock'a ancak şöyle bir göz kırpıp caz köklerine daha sadık kalan ve "big band" konseptine sonuna kadar oturan, ancak drum'n bass etkileşimlerine sonuna kadar kapılarına açan deneysel bir müzik, "fusion" kelimesi Jaga Jazzist için yaratılmış. Albümleri için şu parça iyidir, bu parça kötüdür demenin bir manası yok çünkü her anı dolu dolu bir albüm "A Livingroom Hush", her parça omuriliğinizi gıdıklıyor. Kaosun bir anda gelenekselliğe dönüştüğü, sınırlar zorlanırken birden sıcak evinize döndüğünüz dinlemeden inanılmayacak bir albüm.

Benim tavsiyem hiç olmazsa bir-iki tanesini keşfetmeye çalışmanız bu yazıdaki grupların. Çok hoşlanmasanız bile müzikten, sarışın İskandinav kızları ya da erkekleriyle muhabbete girmek için altyapı edinirsiniz, fena mı?

"CÉLİNE'İ OKUMAK"

Tam iki yıl, gece gündüz demeden çabalamış Yiğit Bener; Céline'in başyapıtını Türkçeleştirmek için. Céline'i ve bu sancılı dönemi birde ondan dinleyelim...

Bataille aslında Céline'in söylediklerinde çok da yeni bir şey yok, diyor. Hıristiyanlıktan beri, insanoğlunun kafatasını eline alıp "olmak ya da olmamak" düşüncesi üzerine gidilmiş. Ama Céline'in yapıtını güçlü kılan şey, ona göre, merhamet duygusuna, ağlaklığa yer vermemesi. Oysa Hıristiyanlık bunun üzerine kurulmuştur, diyor.

Yiğit Bener : Yeni bir şey yok, derken, ona bakarsanız, aslında hangi yazar yeni bir şey söylüyor ki? İnsanlık olarak ne derece ilerleme gösterdik? Bir yandan ilk çağlara baktığınız zaman, bir parça bilmem ne için mağara adamları birbirlerinin kafalarına balyozla vurup öldürüyorlarmış. Bugüne baktığımızda ise, en ileri ülkelerin en büyük şirketlerin başındaki güya en eğitimli insanlar bile, pazar payı kapmak ya da koltuk kavgası için birbirlerinin gözlerini oymuyorlar mı ? Ya da ekonomik olarak daha geride olan toplum kesimlerine bakın, orada da millet bir parça ekmek için yine komşusunun gözünü oymuyor mu? Yani, bir anlamda, o günden bugüne pek de bir şey değişmedi, hatta katliamlar daha kapsamlı hale geldiği için belki de geriledik bile! Ancak Céline'in ağlak, "merhametli" bir dil kullanmamasının ötesinde bu konuları işlerken edebiyata kattığı yenilik şudur: İnsanlığın sefaletini, yaşadıkları kepazeliği ve toplum düzeninin acımasızlığını teşhir ederken ilk kez "yüksek edebiyatın" dilini değil, ezilenlerin, alttakilerin dilini kullanarak bunu yapmasıdır. Argoyu, sokak dilini, konuşma dilini, halk dilini kullanarak, o dille, o dil adına hesap sorarak derdini anlatmasıdır. Yenilik burada. Ağlak olmadığı doğru, çünkü öfkenin dili var burada, yani insanlara acıyıp "vah zavallı insanlar çok sömürülüyorlar, çok eziliyorlar, ne de kötü koşullarda yaşıyorlar" gibi bir yüzeysel hümanizm değil Céline'inki. O doğrudan doğruya o ezilenlerin öfkesini yansıtıyor. Bunu onların diliyle yapıyor. Argoyu kullanmasının anlamı da bu. Bir konuşmasında argonun bir sınıf kininin yansıması olduğunu söylüyordu zaten. Patronunuza kızdığınız zaman "Ay patroncuğum sen de ne kaka adamsın", demiyorsunuz, "seni geberteceğim, seni temizleyeceğim!" diyorsunuz, öfkeyle söylüyorsunuz bunu. Yani o küfür, o argo, alttakilerin öfkesinin dilidir, diyor yazar. Konuşma dili, sokak dili de öyle. Gecenin Sonuna Yolculuk'ta bahsettiği, hayatlarını ele aldığı insanlar, toplumu yönetenler değil. Normal, sıradan insanlardan bahsediyor ve o toplum düzenindeki acımasızlığı o sıradan insanların nasıl içselleştirdiğini de anlatıyor. Mesela çok ilginç, Bataille yeni bir şey yok diye dursun... Sömürgelerde yaşananları Yolculuk'un Afrika bölümünde Céline'in anlattığı gibi anlatan yok. Ondan sonra da pek olmadı. Sömürgelerde yaşanan kepazeliği, beyaz adamın acımasızlığını anlatan hiç olmadı demiyorum, ama Céline'in anlattığı pencereden anlatan çok fazla bir şey de okumadım, duymadım. Tabii benim eksikliğim de olabilir bu, öte yandan çok duyulmuş fazla bir şey yok sanırım. Çünkü Céline hem beyazların hem de oradaki siyahların geriliğini vurguluyor, yapay bir şekilde taraf tutuyormuş gibi davranmıyor, yani oradaki ilişkinin kepazeliğini anlatıyor, insanlık dramını anlatıyor, kimsenin gözünün yaşına bakmadan. İlginç bir bakış açısı getiriyor, örneğin kitapta sömürgede iç içe geçmiş iki düzeni anlattığı bir bölüm var. Biri ilkel olanı, yani sömürgenin başındaki beyaz adamın yaptığı: O sadece zorbalıkla insanların ellerinden mallarını alıyor, onları kırbaçlayarak köle olarak çalıştırıyor. İkinci düzen, zenci onbaşı Alcide'in kurmuş olduğu bir "alt düzen"; bu, bizim modern düzenimize daha yakın diyor Céline, çünkü Alcide diğer siyahlara tütün satıyor, karşılığında da parayı maaşlarından kesiyor. Bir tür kredili satış! Yani adamlar kendi ürettikleri tütünü satın almak için başkası adına çalışıyorlar. Bir de şöyle bir cümlesi var Céline'in: zenciler daha onurlu, çünkü onlar yalnızca kırbaç darbesi altında, zorunlu olarak çalışıyor, oysa beyazlar salak, onlar bu işi gönüllü olarak yapıyorlar diyor! Kısacası, Céline düzenin tüm mekanizmalarını dışa vuruyor, yalanı ortaya çıkarıyor ve dediğim gibi bunu yaparken bunu sıradan insanların diliyle yapıyor. Bu anlamda da çok farklı ve yeni bence.

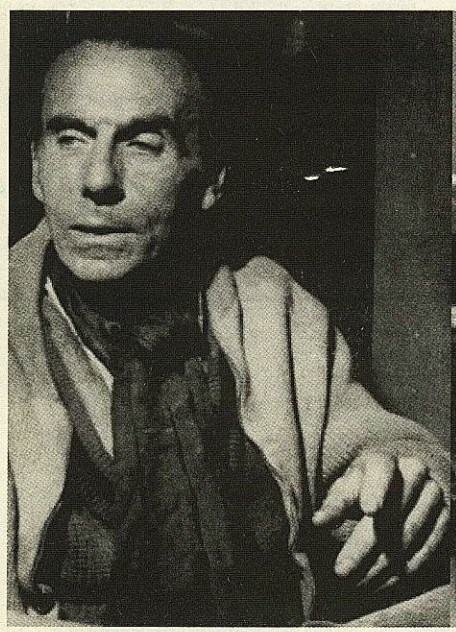

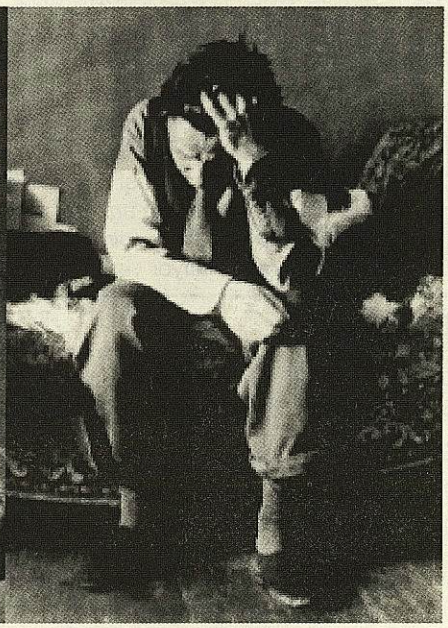

Yolculuk'un ithaf edildiği Elisabeth Craig'in anlattıklarına göre, Céline tam anlamıyla sokaktan gelmiş bir adam değil. "Birlikte kayağa giderdik, şunu yapardık, bunu yapardık, gayet iyi bir yaşamımız vardı, sonradan bir dönüşüm başladı" diye anlatıyor kadın. Céline kişisiyle yazar Céline'i hep ayırıyorlar. Ama o dönemdeki o dönüşüm çok belirleyici herhalde.

Yiğit Bener : Öncelikle kışkırttığınız için

Louis Ferdinand Céline

Belkide varolmak için hiçbir ciddi nedenimiz yoktu...

Alper Bahçekapılı

Yıl 1932, Céline *Gecenin Sonuna Yolculuk* için son satırlarını karalıyor. Cümlelerinde; huzursuzlukla boğuşarak, kendini yıkma takıntısı olan bir dünyada, insan ruhunun yaşamaya yönelik mücadelesini betimliyor. I. Dünya Savaşı, insanlık tarihinin bu büyük rezilliğinin ardından yeryüzüne yoksunluk, karanlık, korku, hayalkırıklığı ve sessizlik hakim. Ahlak ve düş, ulaşılması güç kavramlar. Bir diğer aptallığa çeyrek kala, bu saçmalığın "acı" sonuçlarından yola çıkmış bir eser için, **Georges Bataille**, *"Gecenin Sonuna Yolculuk'un büyüklüğü "bunak acıma duygusunu" hiçbir zaman çağrıştırmamasında yatıyor."* diyor. Céline'in sömürgelerdeki çarpıcı yapıyı, savaşta öldüren ve öldürülenlerin trajedisini, insanların kendi içindeki ikiyüzlülüğü, "yüzyılın gerçeğini" anlatırken kullandığı "sıradan", "öfkeli" dil; bu bayağı acıma duygusununun hissedilmesini engelliyor. Fransanın en çok tartışılan yazarlarından biri olmasında da kuşkusuz bu dilin payı çok fazla.

Gecenin Sonuna Yolculuk'un yayınlaması ile büyük fırtınalar kopuyordu Fransa'da. Halkın kullandığı dil, sokaktaki dildi bu sansasyona sebep olan. Bugün için pek şaşırtıcı olmayan, okurken üzerinde durup bir saniye bile düşünmediğimiz argo kelimeler, tarih içinde sadece 75 yıl geriye gittiğimizde çığlıklara, kızgınlığa sebep oluyordu. **Sigmund Freud** Gecenin Sonuna Yolculuk için, *"Bu hiçlik tablosu, saçma sapanlığın ve günlük yaşantımızın boşluğunun betimlenmesi bana hiç tat vermedi, sanatsal ya da felsefi bir arka plan da sunmuyor okuyucuya. Ben sanattan gerçeklik dışında birşey bekliyorum."* diyordu. Ama Céline ham gerçeklik sunuyordu okuyucularına. Çoğunluğun yaptığı gibi onu süslemeye, karmaşıklaştırmaya çalışmak yerine, tam tersine, daha anlaşılabilir kılmak için soyuyordu. Bu derinliğin kaybolmasından ziyade farkedilmesine sebep oluyordu. **Henri Godard**, *"Céline'in başlangıçta benimsediği bu dil, felsefi dile yakınlığı olmayan bireylerin bile kendilerine en az ötekiler kadar yönelttikleri soruları özgün bir biçimde dile getirebilecek bir dildir."* diyordu ama, diğer yandan dönemin önemli isimlerini rahatsız eden nokta da bu basit dildi. Céline'ın alemeti farikası olan bu yazım tarzı sonradan tüm beat kuşağını ve Amerikan edebiyatının önemli isimlerini etkileyecekti: Philip Roth, Kurt Vonnegut, William Burroughs, Jack Kerouac, Charles Bukowski, Norman Mailer, Joseph Heller...

Céline kendini her zaman "düşünceye değil de üsluba sahip bir adam" olmakla savunurdu. "Ansiklopediler düşüncelerle doludur, onlardan kırkar cilt vardır, devasa düşünceler içerirler. İyi olmanın yanısıra kusursuzlardır birde. Ama sorun bu değil. Bu benim alanım değil; düşünceler, mesajlar. Ben mesajları olan, düşünceleri olan bir adam değilim. Ben üslubu olan bir adamın. Üslup bir tokat gibi çarpar insana, herkes onun önünde donar kalır." diyordu. Allak bullak oluyordu zihin, gecenin sonuna doğru çıkılan o tedirgin yolculuk sonrasında. Yolculuğun fısıldadıkları dramatikti belki ama söyleniş tarzları hala gülümsemeye izin veriyordu. Gecenin Sonuna Yolculuk'u okurken bu ahengi gözden kaçırmamak gerek.

Céline'in anti-kahramanı Bardamu, *"Adeta boş bir insan olmaktan hep ürkmüşümdür, yani var olmak için hiçbir ciddi nedenim olmamasından. Şimdiyse, olgular karşısında artık kişisel hiçliğimden hiç kuşku duymaz olmuştum."* diyerek anlatmaya çalışıyor yaşadığı

keskin yabancılaşmayı. **Oscar Wilde** bunlara, *"Yaşamak dünyada en nadir şeydir. İnsanların büyük çoğunluğu sadece var oluyorlar, hepsi bu."* sözleri ile karşılık verirdi herhalde. Sonrasında Bardamu ise ona *"var olmaya cüret ettiği için cezalandırıldığından"* bahsederdi elbet. Tüm bu karmaşa, soyutlanma sonucunda Bardamu, bu dünyadan çekip gitmeten söz ediyordu ama "ölmeye cesareti yoktu...yaşamaya da." Sonsuzluk ortasında sıkışıp kalmıştı. **Lichtenberg**'in deyişi ile: *"kavramasına kavrayabiliyordu, ama dokunamıyordu; ve tersi."*

Gecenin Sonuna Yolculuk, içimizdeki çelişkinin bir yansıması. Onunla bir yüzleşme. Karanlık basamaklardan aşağıya, merkeze doğru yavaş yavaş iniyoruz. Tüm yanılsamalar ve gerçekler için. **Aragon**, *"Bardamu büyük, çünkü Céline büyük, üzerinden geçip gittiği dünyaya hükmetmiyor. Gecenin Sonuna Yolculuk başka müjdeci meleklere yer açacak bir kıyamet."* diyor...bırakalımda gerisini gece anlatsın...

KENDİN YAZ KENDİN OKU KÖŞESİ

bu konuya değinmeden edemeyeceğim... bizde edebiyatla uğraştığını zanneden bir çok insanın anlamadığı şey şu: Romandaki başkahramanın öyküsü yazarın özgeçmişiyle çok benzeşiyor da olsa, yazarla yarattığı kişi asla aynı insan değildir ve olamaz. Dolayısıyla kahramandan yola çıkarak yazar hakkında bire bir yargıya varmaya kalkmak ancak bu işi bilmeyen cahillerin yapabileceği bir şeydir. Céline'in Bardamu'sü de yazarından bir şeyler taşıyor tabii, öyle olmaması da mümkün değil zaten, her yazarın her kitabındaki her kahraman yazarından bir şeyler taşır, o ayrı mesele. Hatta Céline'in son üç-dört romanında anlatıcının adı doğrudan Céline'dir. Üstelik anlattığı olaylar bizzat kendisinin başından geçmiş ve tanığı olduğu olaylardır ve bunları birinci tekil şahıs, "ben Céline" diyerek anlatır. Romanlarında sözünü ettiği kişilerden biri karısı Lucette, biri kedisi, biri de arkadaşı Le Vigan'dır. Yani Céline bu romanlarda değme otobiyografiden de canlı biçimde "bu kişi benim, bunlar benim yaşadıklarım" diye bağıra çağıra anlatır öyküsünü. Ancak o dönemi, Céline'in yaşamını ayrıntılı inceleyenler –örneğin Henri Godard bunlardan biri–, o ramanlarda bile yazarın aktardıklarını öyküleştirerek anlattığını belirtirler. Yani yazarın düş gücü, gerçeği dönüştürmesi orada bile devreye girmiştir. Zaten düş gücünün devreye girmediği bir anlatı, roman da değildir, edebi bir yapıt da değildir. Yazar konumundaki kişi gerçekleri hem bilinçli olarak, hem de bilinçdışının da etkisiyle, mutlaka dönüştürür. Birincisi bu. İkincisi, Céline'in Yolculuk'u kaleme aldığı yıllarda bizzat yaşadıklarıyla romanda anlatılanlar arasında çok bariz farklılıklar vardır. Örneğin Céline de Bardamu gibi Afrika'ya gitmiştir, romanda anlattığı birçok şeyi kendi gözüyle gözlemlemiştir, ama oraya gidişi romanda anlattığı koşullarda değil de, başka koşullarda yaşanmıştır. Tıpkı romandaki gibi o dönemde Ford fabrikasını gezmiştir gerçekten, ama işçi olarak değil, Birleşmiş Milletler Sağlık Teşkilatı'nın bir doktoru olarak bir inceleme heyeti içinde yapmıştır bunu. Savaşa da katılmıştır, hatta yaralanmıştır, ama bütün anlattıkları birebir acaba başından geçmiş midir? Savaşta yaralandığında bir dönem hastanede kalmıştır, ama o akıl hastanesindekileri aynen o şekilde yaşamış mıdır? Şöyle bir şey daha var tabii: Biraz önce Céline'in dilinin sokak dili olduğundan söz ediyorduk, öte yandan Céline bir hekim. Bilinçli olarak varoş hekimi olmayı seçmiş, Paris varoşlarının hekimi (kitaptaki hayali Rancy gerçek yaşamında Clichy'dir). Halkın ve sıradan insanların hekimi olmuş, yaşamının sonuna kadar onlarla çok iç içe yaşamış, onların sorunlarıyla, dertleriyle, yaşamlarındaki pisliklerle yüzleşmiştir. O yüzden onların dilini bu kadar iyi kullanabiliyor. Belki yazmaya başladığı anda sizin de belirttiğiniz türden bir dönüşüm yaşanıyor. Bu çeviriye Pr. Godard kadar katkısı bulunan Fransız yazar dostum Luc Dellisse Kitap-lık dergisindeki yazısında bu dönüşüme başka, ve çok hoş bir açıdan bakıyor. "Romanı yazmak yetmez, bir de yazarın ona imzasını koyabilmesi gerekir", der. O yazıda çok hoş bir şekilde o hekim Louis Ferdinand Destouches'un, yani o gri, karanlık, sıradan, ola ki ırkçı, pis herifle, o diğer kişinin, dev yazarın, yani Céline'in yazmaya başladığı ve imzasını koyduğu andaki dönüşümünü simgesel olarak anlatır. İnsan yazmaya başladığı anda bir şeyler değişiyor gerçekten de. O sözünü ettiğiniz yazıda bu dönüşümü şöyle anlatıyor Elisabeth Craig: "Her şey kitabını yazmaya karar vermesiyle

Geçen sayıda telefon numarası yanlış yazıldığı için kampanya devam ediyor; Lull'a ekim ayı içerisinde bir yıllık abone olan herkese 6.45 Yayınları'ndan normalde satış fiyatı on milyon olan "Tek Akorlu Mucizeler" kitabı hediye!

Abonelik ücretleri:
6 Ay: 15.000.000TL
12 Ay: 25.000.000TL

başvuru veya bilgi için :

www.altikirkbes.com

Telefon: 0216 330 86 38

başladı, tanışmamızdan yaklaşık iki yıl sonra, Lepic Sokağı'na yerleştiğimiz sırada. [...] İlk iki-üç yıl başka biriydi. Cenova'ya kayak yapmaya giderdik, bana kayak yapmasını ve patenle kaymasını öğretirdi. [...] Paris'e döndüğümüzde onu bu kadar çökerten ve üzen şeyin ne olduğunu soruyordum kendime sık sık. [...] Şu dispanserde çalışıyordu ve bana öyle geliyor ki onu değiştiren şey de orada tanık olduğu tüm o yoksulluk ve hastalardı. Bundan kurtulmak zordu. Bir an için yeniden canlanıyor, ardından sanki eğlenince gerçek yazgısını terk etmiş gibi davranıyordu. "Şunu düşünmem, bunu düşünmem gerek", diyordu bana, ya da bazen "Biraz yazı yazmam gerek". Çalışma odasına çekiliyor ve geri döndüğünde bambaşka biri oluyordu. İnsana umutsuz, karşısındakinde ağlama isteği uyandıracak bir yüzle, sabit bakardı. [...] Çalışma odasının kapısını kapar kapamaz başka bir adama dönüşüyordu. [...] Kendini mutlu olmaya bırakmaktan korkuyordu, eğer bunu yaparsa insanlara ihanet etmiş olacakmış gibi. "

İşin ilginç tarafı Craig'in anlattığı o duyguyu ben de bütün çeviri boyunca biraz yaşadım. Benim üzerimde tabii üçlü bir yük vardı: hem Céline'in anlattıklarını onun dilinden okuyamayacak olan insanlara o mesajı iletmek gibi bir misyonerlik üstlenmiştim, hem bunu yaparken yazara, onun üslubuna da ihanet etmemem lazımdı, tabii bir yandan da romanı bir an önce çevirip bitirmem, okunur hale getirmem gerekiyordu. Bütün o dönem boyunca eğlenmeyi neredeyse kendime yasakladım. Eşim, dostum, arkadaşlarım bana "yahu sen başka bir insan oldun" dediler. Hatta komik bir şey anlatayım: Aylar öncesinden bir Bülent Ortaçgil konserine yer ayırtmıştım. Üstelik genelde hiç öyle şeyler yapmam, tembel bir adamımdır, hep başkalarının beni sürüklemesi gerekir. Ancak gençliğimden beri hiç izleyememiştim Bülent Ortaçgil'i ve mutlaka gitmek istiyordum Ama Céline'i en yoğun çalıştığım döneme denk düştü. O gece bir grup arkadaşla konsere gittik. Çok keyifli, çok güzel bir konserdi. Benim için özel, nostaljik yönleri de vardı muhakkak. Konserin birinci bölümünden büyük bir keyif aldım. Ama ara verildiğinde birden bir rahatsızlık duydum. Buna hakkım yoktu. Gidip çalışmam gerekiyordu. Kaldı ki, konserden aldığım pozitif enerjiyi de mutlu olmaya değil, çalışmaya tahvil etmeliydim. Böylece konseri yarıda bıraktım, apar topar eve gittim, sabaha kadar çalıştım (hem de çok verimli oldu!). Konseri yarıda bırakma nedenim beğenmemem değil, tam aksine çok beğenmemdi! Yani, artık çeviri bitip yayınlandığına göre, sevgili Bülent Ortaçgil'in bana bir konser borcu var... ya da benim ona...

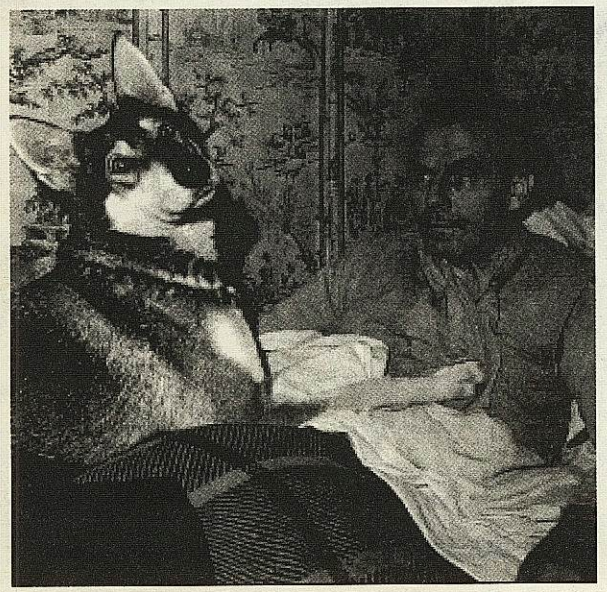

Kadir Kıvılcımlı

ASOSYOLOG

MU'TEZİLE YOLCUSU BİR BESTEKAR: ERGÜDAR YOLDAŞ

İlkokul 2, Hayat Bilgisi ders kitabı, aile resmi, herkesin bildiği tablo: Ana, baba, çocuklar, kedi, üzerinde kestane çatlatılan soba... Sonra büyüdü herkes. Kimileri o aile tablosundaki rollerini oynadılar, kimileri de o soba misali yandılar. Ergüder Yoldaş ikinci gruptandır.

Türk müziğinin en güzel rakı şişesi Tanju Okan'dır. Ne yazık ki, acı gülümsemesini silahtan çok kale suru olarak kullanmıştır o: Rakı kadehi ile fotoğraf çektirip albüm kapaklarında alkolikliğinin pornografisine izin verebilmiştir. Oysa, alkolün çirkin ve uzlaşmaz yüzüdür Yoldaş; Neşet Günal resimlerindeki adamlar gibi dikilir: Öylesine pespaye ve öylesine güzel...

Kaçıp sığındığı yer bile manidardır: Anakarayı terkedip adaya gitmiştir o. Terkettikleri ile arasına suyu, arınmayı, boğulmayı, ana rahmini, ilk günahın işlenmediği, ilk yalanın söylenmediği, çağrışım yoluyla gidebileceğiniz en büyük uzaklığı koymuştur. Uzun sürmüş bir günün akşamında, bekası için dününü parçalayan topluyaşama tenezzülen göz atar.

Adadaki sığınağına yapılan sayısız taciz atışlarından birinde karnını nasıl doyurduğunu sormuşlardı ona, Ozan Orhon'a nedense sorulmayan soruyu. Gözünü kırpmadan yanıtladı: "Çöplükteki artıkları topluyorum!" Utanmasını umanlar utansın, dilenmesini bekleyenlerden tek bir isteği vardı: "Kaleme ihtiyacım var, bir de nota kağıdına. Onları çöplükte bulamıyorum." Çöplük tüketilen nesnelerin artıkları ile doludur; tarih dahil hiçbirşeye çentik atamayanların çöplüğünde kaleme rastlanmaz elbette. Hemen başladı pazarlık: Aramıza dön, bizimle yaşa, çöplük karıştırma, çelik uçlu dolmakalemini ve bir ton nota kağıdını hemen verelim!

Ne var ki, o nota kağıtları emanet olarak verilecektir; yaz sıcağında dingil dingil sallanılacak melodiler gelmeyince geri alınmak üzere. Türk müziğinin en devrimci albümlerinden birini, sultaniyegahın imlası üzerinden tartışmış bir yopluyaşamın içinden kaçmıştır Yoldaş; hicazdan melezlenmiş bu makamın gece saltanatını, neon çiğliği ile kirleten bir topluyaşamdan. O makam ki, cumhuriyetin ilk yıllarında "milli yegah" olarak yeniden vaftiz edilen lanetli bir makamdır.

Ergüder Yoldaş'ın fiili, kendini o meşhur aile resminden eksiltmek değildir yalnızca. O resimdeki mutluluğun kofluğunu, sadece uzakta durarak kanıtlamaktır aynı zamanda. Bu yüzden sığınağında rahat bırakılmaz. Gülünesi rüşvetler, eşeğe uzatılan havuç gibi önüne serilir ve çağrı aralıksız yinelenir: "Resimde eksilttiğin yere geri dön."

Onu kurtarmak isteyenlerin amacı, kendi hülyalarını, umutlarını, inançlarını kurtarabilmektir. O kurtarılmayı kabul ettiği anda, yarınlara güven duyulabilir yeniden: Ağılın dışında yaşam olamayacağı kanıtlanacaktır. Sığınağının önünde birikip "n'olur geri dön" şarkısını terennüm edenler, karganın önünde mürailik eden tilkilerden gayrısı değildir. Ne güzel ki, karga peynirini, kapkara yalnızlığını vermeye niyetli gözükmüyor.

O adam, adada tek başına duruyor. Duruyor ve topluyaşamsal rollere ayna tutuyor: Sırında tek suretin yansımadığı çatlamış bir ayna.

trip v2.0 @HERA

EKiM 2002

1 Salı → trip
2 Çarşamba → trip
3 Perşembe → dünya rıhtım, Ufuk-Yusef-Gizem
4 Cuma → Lull-aby
5 Cumartesi → Plastinka by Tayfun
6 Pazar → Cenk Daniels by Cenk Taner
7 Pazartesi → aşırı doz by Mete Avunduk
8 Salı → trip
9 Çarşamba → focus: Rolling Stones
10 Perşembe → Vertigo-go by Hilmi Tezgör
11 Cuma → trip
12 Cumartes → trip
13 Pazar → 70's Turkish Pub by Dr. Moog
14 Pazartesi → Tropicana by Tayfun
15 Salı → trip
16 Çarşamba → trip
17 Perşembe → dünya rıhtım, Ufuk-Yusef-Gizem
18 Cuma → Easy Riders/motor müzikleri
19 Cumartesi → trip
20 Pazar → focus: MOD'lar
21 Pazartesi → aşırı doz by Mete Avunduk
22 Salı → trip
23 Çarşamba → trip
24 Perşembe → trip
25 Cuma → VooDoo by Dr. Moog
26 Cumartesi → trip
27 Pazar → The Smiths/Morrissey Partisi
28 Pazartesi → KTM by Kaan Çaydamlı
29 Salı → trip
30 Çarşamba → Madchester
31 Perşembe → trip

Kadife Sokak No: 10/1 Kadıköy 0216 346 04 13

Kulağında hayatın ritmi, gecenin sesi, şehrin müziği... Hem şimdi, bütün bunlar için mükemmel bir nedenin daha var: Yeni Ford Fiesta. Bir kere, Yeni Fiesta çok geniş. Hem seni hem de sevdiklerini rahat ettirmeye kararlı. Tasarımı şık, performansı yüksek, havası büyüleyici...

Yeni Ford**Fiesta**

Hadi dışarı **çık!**

Tabii hepsinden önemlisi, 'Akıllı Güvenlik Sistemi' sayesinde, bütün sürprizlere hazırlıklı. Hayat, dışarıda bekliyor... Ne dersin? Onun ritmine kapılmanın zamanı gelmedi mi? Ayrıntılı bilgi için, Ford**Direkt** Hattı **0212 473 3673** ya da **www.yenifordfiesta.com**

Fotoğrafta görülen araçla satışa sunulan araçlar arasında farklılıklar olabilir.

Tasarımı yaşamdan, güveni teknolojiden.

Ford

ÇIKTI
TEK AKORLU MUCİZELER
PUNK ROCK'IN ANLAMI VE GÜCÜ
A L T I K I R K B E Ş
Biz tanımak istemediğiniz insanlarız.
Biz gitmek istemediğiniz yerlerden geliyoruz.
www.altikirkbes.com
A L T I K I R K B E Ş

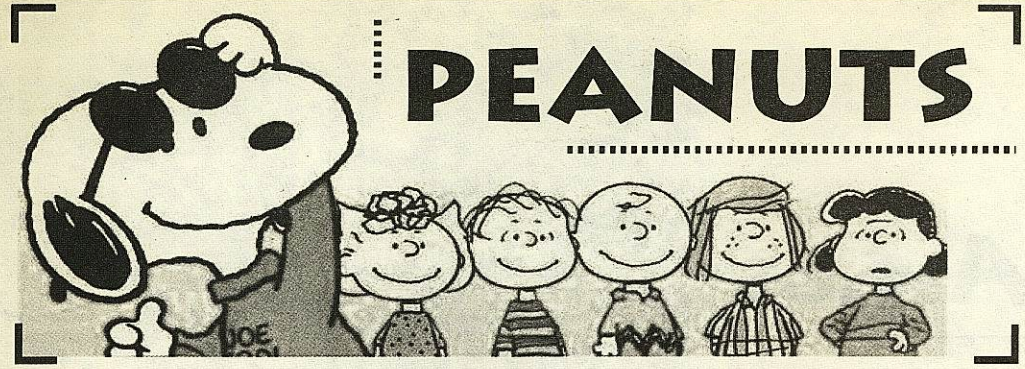

Rerun :

Geçtigimiz ağustos Almanya'daydım. Birkaç günümü dünyanın en aksak pırıltılı şehri Berlin'de geçirdim. Tüm tarihi yapılarının üstünde kalan ölü toprağını teknoloji hala kaldıramamış; savaşı, bölünmeyi, kozmopolitliği, insanoğlunun manyaklığını diğer dünya şehirlerinden çok daha acı ve öcü yaşamış bir şehir. Bu zahmetkeşan görgüsü onu diğer Almanya şehirlerinden ayırıyor; Berlin, Almanya'nın tek özgür tek başına buyruk şehri... Yani Berlin Almanya'daki tek İstanbul (İnsanlarını bir kenara bırakın sadece şehri sadece şehri düşünün). Bizlerinde çok hissedemeyeceği modern hayat çarklarının ezişinden uzak tek şehir. Bu önemli çünkü Almanya, Avrupa'nın (belki de dünyanın) en mekanik, en sistematik ülkesi. "Punk"ın ne demek olduğunu burada daha iyi irdeliyorsunuz. Çünkü diyalektik diye bir şey var:) Türkiye'de nasıl gerçek bir punk olabilir ki? Burada sistem mi var? Burada herkes kendi şeyine ekosistem (bende korkmaya başladım bu yazı nereye gidiyor?).

Bir *"çalış-çalış-eve dön-eşini öp-ye-İÇ-yat-haftasonu HOBİ?lerinle uğraş!"* tipi hayatın ürünüdür bisikletle dolaşan bir anne. Hele ki o bisikletin arka çamurluğunun üstüne yerleştirilmiş bir bebek sandalyesinde oturan kırmızı kasklı bir bebek bizim için tamamen hayal ürünü olmalıdır(NŞA). Neyse ki Peanuts sadece bu *-bize ütopya*-yla yetinmiş, Almanya'da şöyle manzaralar görebiliyordum: *Heidelberg*'in en göbeğinde bir bisikletli anne, mevzu bahis çamurluk üstü dattaya oturmuş bir bebek, artı, arka lastiğe ek edilmiş bir römorkumsu çadıraraba içinde battaniyeler içinde uyuyan çok daha bir bebek, yaa. Neyse efendim, konumuza döner gibi yapalım; Peanuts'da o bisiklet arkasında oturan bebecikin adı Rerun'dır. Bu konuyu böyle uzun uzadıya didiklememin sebebi ise bizim Rerunlı esprilere ne kadar uzak bir dünyada olduğumuzu düşünmemdendir. Yani annesinin bisikletinin arkasında pırıl pırıl sokaklarda, bisikletlere ayrılmış özel kaldırımlarda, başında kaskıyla çevreyi gözlemleyen, annesinin yaptığı sakarlıklara olan korkusunu anlatan bir veledi biz nasıl anlarız, bu derginin okuyucularından kaçı şehir dışında yeşillikler içinde, özel bahçeli, dubleks ama lüks olmayan bir evde büyüdü ki Rerun'ı anlasın. Sadece anlarmış gibi yapıp bu bebeğin sevimliliğinde kaybolalım, emi. Ben sadece size neden başlığı gördüğünüzde kendinize "aaa Peanuts'ta Rerun diye bir karakter varmıydı?" diye sorduğunuzu anlatmaya çalıştım.

> ⇨01/03/1958 tarihinde Snoopy, bir karıncayiyen kişiliğine büründü

Rerun Van Pelt, soyadından anlaşılacağı gibi Lucy ve Linus'ın küçük erkek kardeşidir. Linus gibi bir bilgelik timsali çocuk bile Rerun'ın nasıl böyle *mistaken*(genelde seride bu kelimeyi kullanırlar Rerun için, tam türkçe karşılığını ayarlayamadım) bir çocuk olduğuna akıl erdiremez. Henüz konuşamayan Rerun'cık kafasından uçuşan düşünce balonları ile anlaşır bizlerle. Kendisine has harika genellemeleri vardır: "Anneler bisiklet kullanamaz, kullanmamalıdır" gibi. Sabit kafalıdır biraz da, Lucy'e çekmiş herhalde, onu da birşeye inandırmak gerçekten zordur. Lucy de, Linus da çok fazla ilgilenmiyormuş gibi yapsalar da Rerun'la, ikiside bazen hayat tecrübelerini aktarır, küçük kardeşlerini kendi taraflarına çekmeye çalışırlar. Çok eğlencelidir bu Peanuts bölümleri, düşünsenize ilkokul çağı iki zirzop ama seçilmiş çocuk, bir başka küçücük ufacık yaratığa hayat tecrübesi aktarıyor. Akasıgelir valla tecrübenin böyle bir ortamda heralde, dimi... Ah bir de bir hayali vardır Rerun'ın; bir köpek sahibi olmak. Eee Peanuts serisinde bir köpek varmıydı? Sanırım:) Charlie "the violently happy" Brown'ın dünyayı kurtaran köpeği Snoopy için delirmektedir Rerun. Atlar zıplar onu gördüğünde. Snoopy ise Rerun kurabiye getirmedikçe bu sevimli ufaklığa pek yüz vermez. Snoopy'nin aklı Rerun'ın abisinin battaniyesindedir aslında, daha önce bahsettiğimiz gibi.

Rerun'ı sevmek için bir başka küçük sebep de şudur ki; boş kaldığında zamanını oda, zamanında Lull çekirdek kadrosunun yaptığı gibi (seyrekte olsa hala yapıyoruz) deliler gibi sokak potalarında basket oynayarak heba etmektedir. Hem de düşünsenize bir basket topu Rerun'ın kafasının iki katı kadardır. Her şut denemesinde top daha potaya çok yol varken yükselmekten vazgeçip, ufaklığın kafasına doğru inişe geçer. Topun kafasına düşmemesi, Charlie Brown'un bir gün Lucy'nin tuttuğu topa vurabilmesi kadar imkansızdır maalesef. Rerun'dan da bu kadar işte, böylece Peanuts çetesinin bütün çocuk kahramanları sayfalarımıza konuk olmuş oldu. Şimdi sırada Woodstock ve evet Snoopy var, işimiz zor. Lütfen beklerken heyecan falan yapıp kendinizi üzmeyin.

[fati]

* Bu yazıyı yazarken Mùm dinlemek isterdim ama malesef daha yeni albümlerini alamadım.

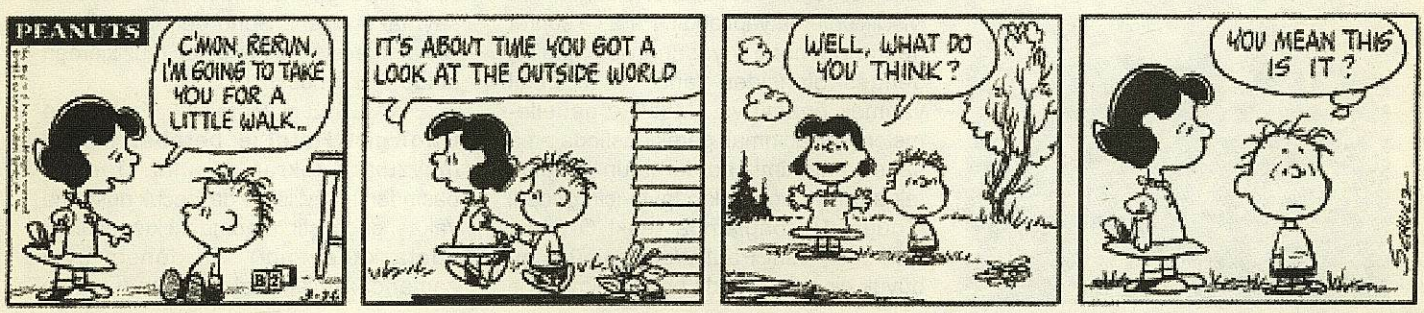

Rerun'ın Peanuts'taki debutu (26 Mart 1973)

Tori Amos

70'lerin besteci ve şarkı sözü yazarı kadın şarkıcılar kuşağının 90'lardaki önemli isimlerinden biridir Tori Amos. Sanatçının sound ve duruş olarak Kate Bush ile Joni Mitchell arasında bir noktada konumlandığı kabul edilmiştir. En belirgin özelliği, artık pek görülmeyen piyano başında rock'n roll söyleme geleneğini devam ettirmesidir.

Saffet Sözen

Amos 1963 yılında, Amerikanın o binlerce benzeri olan küçük, sıkıcı, ortodoks kasabalarından birinde doğar. Babasının papaz olması nedeniyle çocukluğu kiliselerde geçer. Dört yaşında kilise korosunda şarkı söylemeye ve piyano çalmaya başlar. Konservatuar yıllarında rock müzikten, özellikle de Led Zeppelin'den etkilenir. (Robert Plant'in tarihte ilham alınan son uzun saçlı erkek olduğu söylenir.)

İlk albüm **Y Kant Tori Read** 1987 yılında Atlantik plak şirketinden yayınlanır. Albüm çok az satar ve ne basının ne de radyoların ilgisini çeker. Hemen pes edilmez ve B planının uygulamasına karar verilir. 1991 yılında İngiltere'de bir dizi konsere çıkılır. Amaç, ünlü "Me and a Gun" parçasının bulunduğu EP'yi tanıtmaktır. Amos şarkıda başından geçen talihsiz bir olaydan (tecavüzden) bahseder. Turne iyi geçer, basından iyi eleştiriler alınır. Yıl sonunda gerçek debut albüm **Little Earthquakes** yayınlanır ve Atlantik'in her iki yakasında da iyi satar. Albüm din, ilişkiler, çocukluk gibi temaların etrafında döner. Acıyı hissettiriken ironiyi elden bırakmaması zeka belirtisi olarak görülebilir. "Beni orgazma ulaştırabilirsin ama bu seni peygamber yapmaz", "Dua et adetim gecikmesin" gibi komik, seksi, rahatsız edici lirikler albümün tamamına egemendir. Viyola, viyolonsel ve mandolin gibi akustik çalgılar ve Kate Bush'vari düzenlemeler dikkati çeker.

Little Earthquakes birçoklarına göre sanatçının en iyi albümüdür. Müzik basınında bazı kesimlerde "ilk albüm" takıntısı vardır. Yapılabilecek olanının en iyisi ilk seferde yapılandır. Para ve şöhret henüz gelmemiş, yaşanan-paylaşılan dengesi birinciden yana, olmak değil yapmak önemli vs.. Müzikte genellemelerden kaçınmak gerekir aslında ama şahsi kanaatimiz bu durumun genelde tek atımlık barutu olan tayfa için geçerli olduğu. Bu bağlamda (eski Ortaköy Türkçesi) yeni Paul Weller albümünü büyük bir sabırsızlıkla beklediğimi ifade etmeliyim.

1992'de içinde Nirvana ve Led Zepellin cover'ları olan "Crucify" EP, 1994'te Tori Amos'un en çok satan albümü **Under the Pink** yayınlanır. Albüm parçaları "God" ve "Cornflake girl" single olarak çıkar. "Cornflake girl" bizim memlekette bile büyük bir radyo hiti olmuştu, o dönem hatırlanırsa. (Bizim şahsen sanatçıya ilgimizi bir arkadaşın "Kadına küçükken tecavüz edilmiş, o parçaları onun için bu kadar içli söylüyor" saptaması çekmişti)

1996'da üçüncü albüm **Boys for Pele** yayınlanır. Pele, Hawai volkanları tanrıçasıdır. İsim tanrıçaya adanan kurbanları ifade eder. "Arkadaşım Muhammed", "Şeytan Baba" gibi parçalar albümün gotik havasına uymuş ve zamanla sanatçının içine girilmesi en zor olan albümü olarak kabul edilmiştir.

1997 yılında önemli bir gelişme olmaz. (Benim şahsen bütün bir kışı Ankara'da geçirmek zorunda oluşumu saymazsak tabi. Sonu gelmeyen ayaz Ankara gecelerinde iyi gelen müziklerden biride Tori Amos'dı)

1998 yılı albümü **From the Choirgirl Hotel'le** beraber kişisel mevzulara tekrar dönülür. Tori'nin başından bir evlilik bir de çocuk düşürme vakası geçmiştir. (kadındaki kısmetsizlik adeta kader gibi). Bu dönem aynı zamanda müzikal olarak kendi içinde

yeni açılımlara sahne olmuş, sample ve davul loopları kullanılmıştır. Sanatçı, aynı yıl yayınlanan **Great Expectations (1998, Alfonso Cuaron)** filmine de, en iyi parçalarından biri olan "Siren'i verir.

1999 yeni double albüm **To Venus and Back** (birinci cd yeni parçalar, ikinci cd canlı kayıtlar) ve Alanis Morissette ile çıkılan turne (o tahammülfersa kadın). Şimdi biraz durup düşünelim. Hayatta reel başarı biraz da insanın bulunduğu topluluk içinde kendini konumlandırdığı noktanın doğruluğuyla ilgili sanırım. Sen Tori Amos'san gidip Alanis Morissette'in arkasına yazılmazsın. Son ütücünün arkasına romeözcü gibi olur olursa da.Git Kate Bush'la takıl (kendisi bu tayfanın kraliçesi), olmadı Suzanne Vega. Sinead O'Connar bile olur.

Son Tori Amos kaydı 2001 yılında yayınlanan **Strange Little Girls** 'cover' parçalardan oluşur. Albümde, Depeche Mode, Lloyd Cole, Beatles, Tom Waits gibi sanatçı ve toplulukların parçalarına yer verilir. Bazı müzik eleştirmenlerine göre Tori Amos'un ses rengi ve müzikal enerjisi bu kadar çeşitliliği kaldıramamıştır. Bazı eleştirmenler de tam tersine, erkeklerin yaptığı müziklerin bu kadınsı yorumlarını takdire şayan bulmuştur. Albümde sert çocukların grubu Slayer'dan "Raining Blood" parçası özellikle dikkat çekmekte ve kadının tekin olmayan genel havasına gayet uygun düşmektedir.

Tori Amos'un yeni plak şirketi Epic'ten yayınlayacağı ilk albüm,içinde 18 parça bulunan "Scarlet's Walk" 29 Ekim 2002'de Türkiye'de Sony tarafından piyasaya sürülecek. İlgilenenler için, sanatçının resmi internet sitesi *www.toriamos.com,* yeni parça "A sorta fairytale" eşliğinde albümün ön satışlarını yapmakta şu anda. Anlaşılan o ki, Tori Amos bu sefer de piyanosunun başına geçip, o kızıl saçlarını savura savura ve yılan gibi eğile büküle, orta sınıf Amerikalı kırsal kesim kadınlarının karanlık dünyalarına (kendinden yola çıkarak) ışık tutmaya devam edecek.

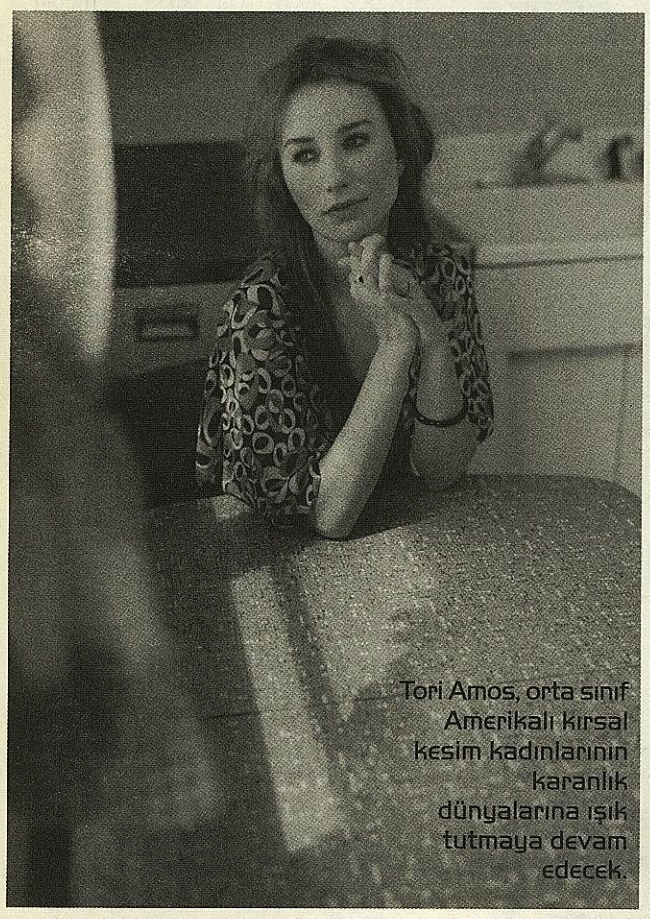

Tori Amos, orta sınıf Amerikalı kırsal kesim kadınlarının karanlık dünyalarına ışık tutmaya devam edecek.

Ölümünün üzerinden 25 yıl geçti ama o hala çok fazla popüler. Peki Elvis nasıl rock'n'roll'un ilk seks sembolü olmuştu?

Listelerin zirvesine yerleşen A Little Less Conversation sayesinde dirilen Presley, The Beatles öncesi teen histerisinin ateşlemiş, hatta Richey James Edwards'tan yıllar önce kızları bileklerini jiletleme isteğiyle doldurmuştu. Elvis Presley, rock'n roll'un ilk seks sembolüydü.

Ölü Elvis tam bir efsane. Ayda yaşayıp Tesco's'da çalışmakla kalmayıp, bu yaz bir de JXL'in A Little Less Conversation remix'iyle listelere bir numaradan girdi ve NKE ile yaptığı reklam anlaşmasından 60 milyon dolar kazandı.

Oysa bir zamanlar işler çok farklıydı. Şunu bir düşünün:1954 yılının temmuzunda Memphis'teki bir yüksek okulun bahçesinde Sonny West diye bir genç, arkadaşlarıyla oturuyor. Birden filmlerdeki silahlı adamlar gibi havalı havalı yürüyen, kenarlarında yaldızlı şerit bulunan pantolon ve bolero gömlek giymiş garip bir adamın merdivenlerden çıktığını görüyor. Uzun favorileri, briyantinli saçları var. Sırtında da bir gitar.

Gülümsüyor: "Merhaba. Ben Elvis Presley. İsterseniz size bir şarkı söyleyeyim."

Çocuklar bakakalıyor. Presley şarkıya başlıyor. Omuzlarını büküyor, parmak uçları üzerinde yükseliyor, bacaklarını ve kalçasını deli gibi sallamaya başlıyor. Tam herkes onun kontrolünü kaybettiğini ve orada bulunan diğer insanları unuttuğunu düşünmeye başlamışken gülerek gözlerini açıyor. Kızlar ortada toplanmış kıkırdıyorlar.

Daha sonraları Elvis'in grubu The Memphis Mafia'ya katılan West o zamanlar daha 16 yaşında : "Birkaç tanesinin fısıldaşmalarını duydum. Ne kadar yakışıklı...Daha sonra da Good Rockin' Tonight, I Don't Care If The Sun Don't Shine ve radyoda duyduğum That's Alright Mama'yı söyledi. Sonra zil çaldı ve gitmek zorunda kaldık. Plağımı almak isteyeniniz var mı diye sordu."

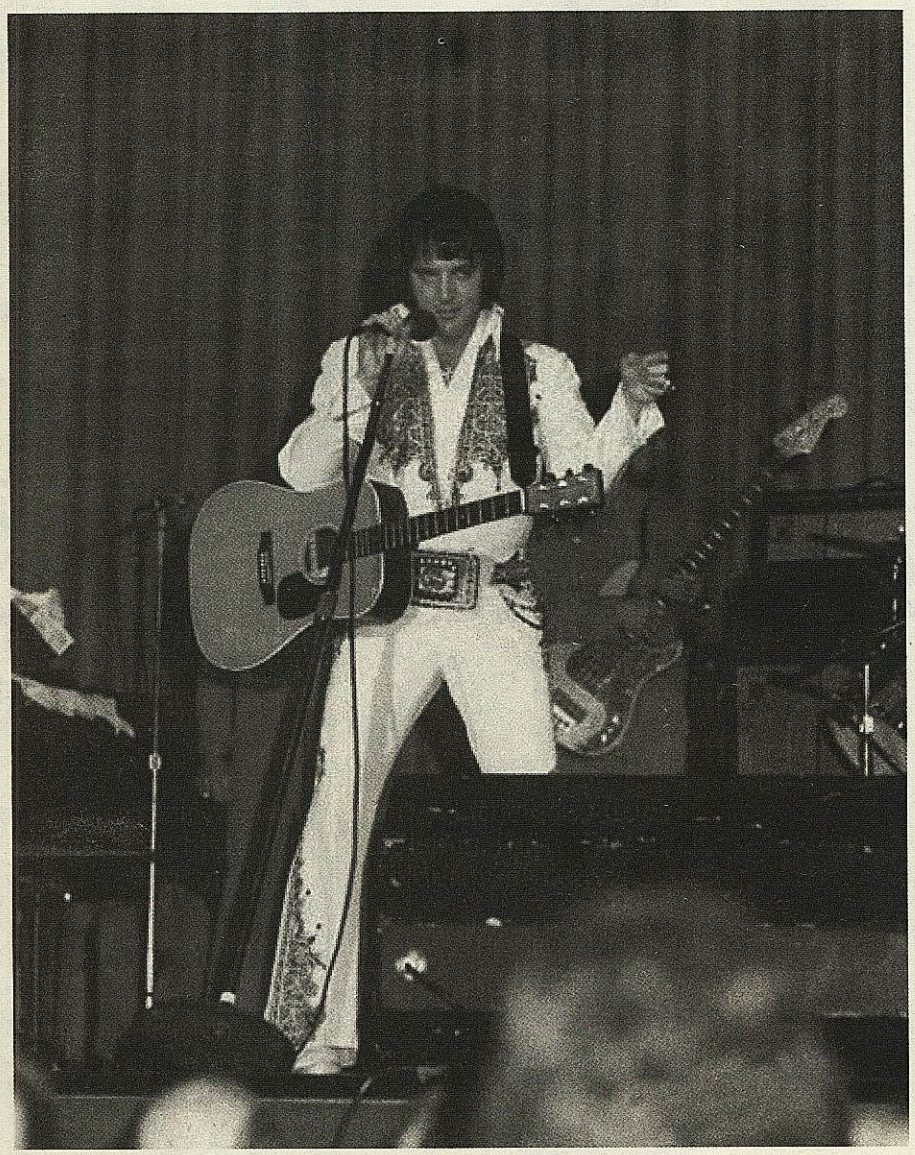

Ama Sonny West bu olaydan iki yıl sonra o adamı tekrar gördüğünde, o çoktan rock'n'roll'un kralı olmuştu.

"Bir kızla oturuyordum. Sonra kapı açıldı ve siyah bir limuzin yavaşça içeri girdi. Arabanın önünde ve arkasında ikişer polis vardı, bazıları da yanında koşuyordu. Sahnenin tam önünde durdu, Elvis aşağı indi ve klasik duruşuyla kalabalığı şöyle bir süzdü. Kızlar bağırışıyordu, o da gülümsüyordu. Çok yakışıklıydı. Birdenbire bam! dizlerini yere koyuverdi. İşte kıyamet o zaman koptu. Kızlar çitin üstünden atlamaya çalışıyorlardı. Benim yanımdaki kız da koştu. Polisler hiçbir şey yapamadılar. Elvis kulise gitmek zorunda kaldı. Dinamit gibi bir konserdi. Adam mıknatıs gibi benim ve başkalarının kız arkadaşlarını çekiyordu, ama aldırmadım. Sadece onun gibi olmak ne havalı olurdu diye düşündüm. Dünyayı dolaş ve istediğin kadını al."

Böylece rock'n'roll'un ilk seks sembolü doğmuştu.

1954 ve 1956 yılları arasında Bill Haley Rock Around The Clock, Shake Rattle and Roll'un ve içinde "rock" kelimesi geçen daha bir düzine şarkının tam 22 milyon kopyasını sattı. Film yıldızı James Dean Ekim 1955'te öldü. Montgomery, Alabama'daki bir otobüste koltuğunu beyaz bir adama vermek istemeyen Rosa Park'ın tutuklanması Martin Luther King'in sivil haklar hareketinin tetiğini çekti. Savaşın kötü anılarının yavaş yavaş zihinlerden silindiği ve ekonominin tavana vurduğu yıllarda bu yıllarda herkes Elvis Presley için hazırdı.

Mark Evans *Elvis: A Celebration* kitabında şöyle yazıyor: "Bundan iyi zamanlama olamazdı. Batıdaki, özellikle Amerika'daki gençlerin ilk defa özgürlükleri ve harcayacak paraları oluyordu. Medya onlar için yeni bir isim bile bulmuştu: teenager'lar."

Oysa Elvis bir pazarlama stratejisi sonucu ortaya çıkmamıştı. Öyle denk geldi. 1935 yılında Amerika'nın fakir bir güney kasabası olan Tupelo'da doğdu. Babası işsizdi. Elvis, ikizinin doğum sırasında ölmesi sonucu ailedeki tek çocuktu. Presley ailesi ancak 1948'de hükümet onları Memphis'teki bir apartman dairesine yerleştirdiği zaman rahat bir nefes alabildi. Presley utangaç bir çocuktu

ve annesi onun üzerine titriyordu. Anne ve babasının ikinci yaş gününde kendisine hediye ettiği gitar hayatının dönüm noktası olacaktı.

Evde ve kilisede söylediği gospel müziği yanında radyoda duyduğu şarkılarla da ilgilenmeye başladı. Nashville'in Grand Ole Opry radyosunu ve yerel WHBQ'da blues ve R&B diniyordu. 16'sından 18'ine kadar görünüşünü yeniledi. Sarı olan saçlarını kömür siyahına boyadı ve briyantini keşfetti. Beale Sokağı'ndaki Lanky's mağazasına giderek şehirdeki diğer beyaz çocukların giymekten çekineceği türden kıyafetler aldı: bol takım elbiseler, kırmızı ya da yeşil ceketler, çizgili pantolonlar, beyaz ayakkabılar, pembe gömlekler...Bir de dudağını hem çekici hem de sinir bozucu bir biçimde bükmeyi öğrendi.

Önce utangaç, sonra da sıradışı olan Presley okulda zorluk çekti. Diğer çocuklar onu itip kakıyorlar, çürük domates atıyorlardı. Bir keresinde bir çete onu yakalayıp saçını kesmeye zorladılar. Ama o değişmeyecekti.

Kendisini dinleyecek herkese şarkı söylemeye başladı. Bir yıl boyunca peşini bırakmadığı Sun Records sahibi Sam Philips sonunda onunla bir anlaşma imzalamaya razı oldu. 1954'te güneyde bir turneye çıktı. Eleştirmenler onun zenci jazz'ını R&B tarzıyla yaptığını yazdılar. Kendisine "beyaz zenci" diyenlere şöyle cevap veriyordu: "Zenciler benim söylediğim şeyi yıllardır söylüyor ama ben olayı ortaya atana kadar kimsenin bunu önemsediği yoktu."

Sonra kızların çığlık attığı dönem başladı. 40'ların Frank Sinatra'sı, 50'lerin ilk yıllarının Johnny Ray'i gibiydi. Ama daha gürültülü, daha az romantik ve daha güçlüydü. İki ciltlik biyografi Last Train To Memphis ve Careless Love'da Peter Guralnick, Presley'nin sahneye sanki hızlı bir trenden düşmüş gibi çıktığını yazıyordu. Gitaristi Scotty Moore asla yerinde durmadığını, sürekli sallandığını ve daracık pantolonunun hareketlerini olduğu gibi gösterdiğini söylüyordu.

Kızlar ön sırada ağlaşıyorlar, koltukları parçalıyorlardı. Sahnede fırtına esiyordu. Cleveland'de Bill Haley'nin altında sahne aldı, ama kızlar Presley gitarını parçaladığında resmen çılgına döndü (tabii ki bunu ilk defa yapan yine Elvis'ti).Kızlar Amarillo'daki kulise zorla girip kollarına ve "söylenemeyecek yerler"ine imza atmasını istiyorlardı. Fort Worth'ta odasının önünde biriken bir grup kız, tıpkı Manic Street Preachers'ın Richey James Edwards'ı gibi kollarına onun adını jiletle kazıdı. Kollarında kan akan bir tanesi, gazetecilere Elvis'in "yatak odası gözlerine" ve öpülesi dudaklara sahip olduğunu söyledi.

Presley durumu gördü ve bundan yararlanmayı çok iyi becerdi. Yaptığı hareketler tamamen içinden geliyordu, ama seyirciyi sürekli izliyor, onların

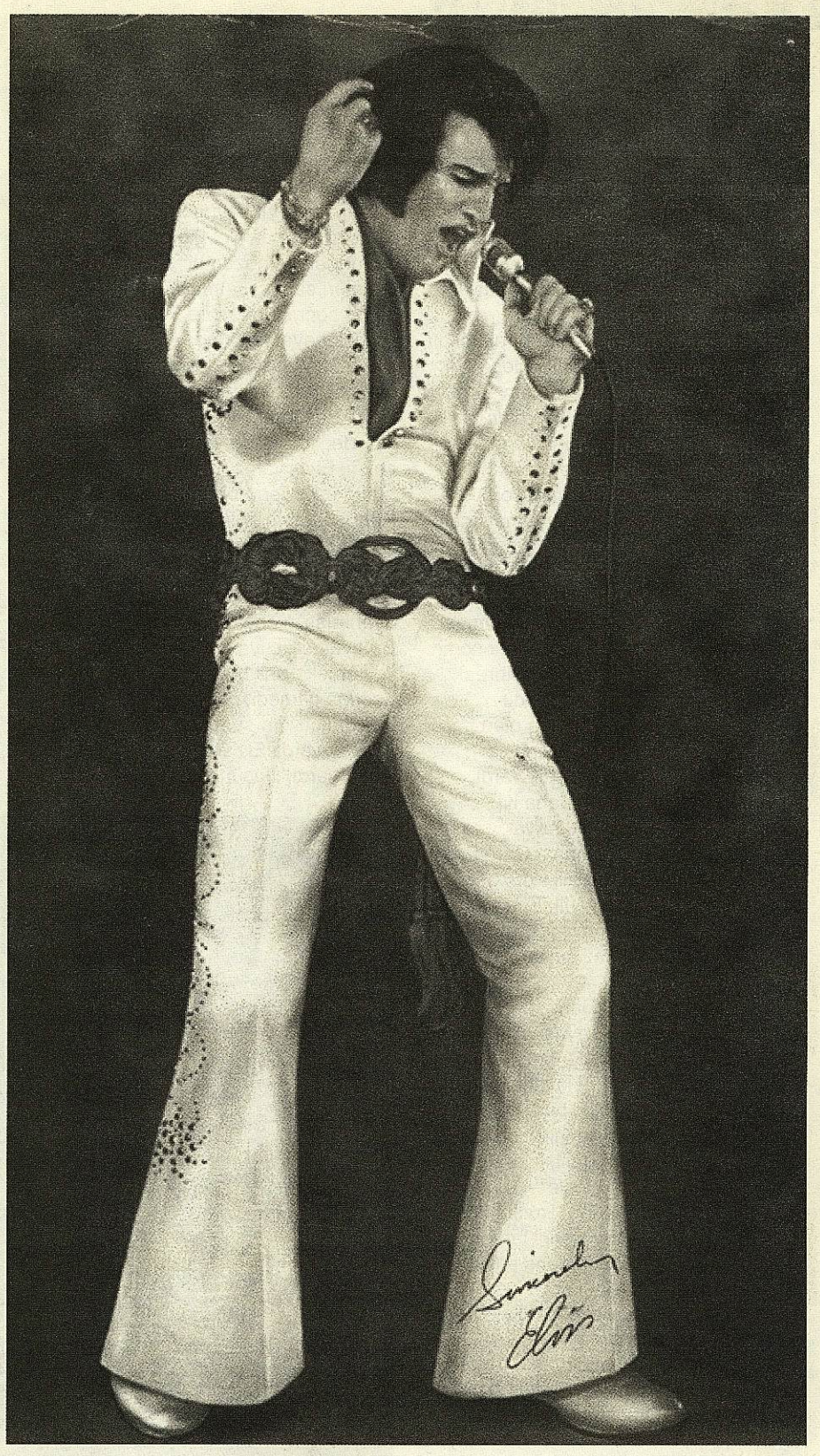

tepkisine göre bir figürü ya tekrarlıyor, ya da bir daha hiç yapmıyordu. Johnny Cash beraber çıktıkları güney turnesinde Elvis'in perdenin aralığından bakıp kalabalıktan bir yüz seçiyor ve "İşte kız olacak" diyordu, her seferinde de isabet ettiriyordu.

Pop müziğin Presley'nin hayvani tavırları yüzünden tarihindeki en aşağı konuma düştüğünü söyleyen gazetecilere aldırmıyordu. Aynı şekilde Alabama konseri öncesi üzerinde "Hıristiyan olduğunu söyleyen bu konsere gitmesin" yazan pankartlar taşıyan toplulukları da görmezden geldi.

Elvis kendi kendini zaten yaratmıştı. 1955 yılında menajerliğini üstlenen Colonel Tom Parker'a düşen tek şey onu bir pop yıldızının sahip olduğu en büyük seyirci kitlesiyle buluşturmak oldu. Amacı insanların Elvis'i yalnızca dinlemesi değil, görmesiydi. Sansasyonel plaklar radyolarda çalınıp dururken bir yandan Elvis aylar süren turnelere çıkıyordu. Asıl büyük olay, Elvis'in ulusal televizyona çıkmasıydı: altı Dorsey Brothers, bir Steve

Allen ve 12 ay içinde üç Ed Sallivan.

Parker'ın asıl zaferi 9 Eylül 1956'da Elvis'in Amerika'da televizyona sahip insanların yüzde 82'sinin izlediği Ed Sullivan Show'a çıkmasıyla gerçekleşti Protestolar sonucu Elvis'in sadece belden yukarısının gösterilmesine ve bütün o kalça sallamaların insanların hayal gücüne bırakılmasına rağmen, program ticari bir başarı oldu.

İngiltere'de de Elvis'in bıraktığı etki hemen hemen aynıydı. Sadece zirveye ulaşması biraz daha uzun sürdü. The Sun plak şirketinin Britanya'da bir temsilcisinin bulunmaması yüzünden RCA'e geçene ve Heartbreak Hotel'i yayınlayana kadar fazla bilinmiyordu. Televizyon rock'n'roll yayınlayamayacak kadar edepliydi ve gazeteler orta çağ anlayışını sürdürüyordu.

Ama sonra bir şeyler değişti. 14 yıldan sonra 1954'te yiyecek kısıtlaması kaldırıldı. Amerika'da olduğu gibi ekonomi güçleniyordu, işsizlik oranı Heartbreak Hotel'in çıktığı ay sadece 1.2'ydi.

O zamanlar 16 yaşında olan, geleceğin Cliff Richard rakibi şöyle hatırlıyor: "Büyük bir iyimserlik vardı, gerçekten artık dünyanın daha iyi olacağına inanılıyordu. Bu hava 1960'larda The Beatles'ın ve Carnaby Street'in çıkmasında da etkili oldu. Ülkeye yabancı mallar geliyordu, ilk Spaghetti Bolognese'imi yemiştim. İşçi sınıfından biri için bunlar inanılmaz şeylerdi o zamanlar."

"Gençlerin çığlıkları giderek yükseliyordu. İnsanlar savaş yıllarında öyle büyük sıkıntılar çekip üzülmüşlerdi ki, savaş bitince disiplini gevşettiler. Yorgunlardı. Tek istedikleri biraz huzurdu. Oysa çocukların istediklerinin rock'n'roll olduğu ortaya çıktı. 1955 tarihli gençlik/suç filmi "The Blackboard Jungle"ın sonunda Bill Haley & The Comets'in "Rock Around The Clock"ı çalınca kendilerini tutamayıp sinemanın koridorlarında dans ettiler ve koltukları jiletle parçaladılar.

Rock'n'roll böylece tehlikeli bir müzik türü olarak anılmaya ve muhafazakarları sinirlendirmeye başladı. Nottingham pederi Albert Carter şöyle diyordu: "Rock'n'roll şeytanın dansıdır. Kendini seks, kanunsuzluk olarak ortaya koyacak, ruhsal dengeyi bozacak ve evliliğin kutsallığıyla alay edecek." Melody Maken yazarı Steve Race de "Aklını kaçırmış bir yaş grubuna hitap eden müzik endüstrisinin geleceği konusunda endişeliyim" diye yazıyordu.

Ama Elvis'in ipleri bir kere çözülmüştü ve artık onu durdurmak imkansızdı. 1956 Mayıs'ından 1957'nin Aralığına kadar Blue Suede Shoes, Hound Dog ve Love Me Tender dahil top 30'da tam 21 şarkısı yer almıştı.

"Beni bitiren o ilk albüm olmuştu (pembe yeşil tasarımı daha sonra The Clash tarafından kopyalanacak olan *Elvis Presley)*. O ana kadar duyduğum en etkileyici ve ruh sahibi şeydi" diye hatırlıyor Wilde. "O isyanı hissedebiliyordum. Babamla bir yıl boyunca konuşmadım. Kendisi her gün jilet gibi ütülü üniformalarla gezen bir subaydı. Daha önceleri sadece yumuşak aşk şarkıları vardı, sonra birdenbire Elvis ortaya çıkıp gerçek hayat hakkında konuşmaya başladı. Money Honey, Good Rockin' Tonight: seks hakkında kara şarkılar. Don't Be Cruel bir kızı tavlamakla falan ilgili değildi, zaten yatakta söylenmiş bir şeydi. Elvis vahşiydi ve çok erkeksiydi, bütün erkeklerin olmak istediği biriydi. Kendi değerinin de farkındaydı. "

Elvis Yorus adlı fan klübünden 56 yaşındaki Sid Shaw şöyle konuşuyor: "Genç kızların cinsellikleri Elvis'le birlikte uyanmıştı. Kontrollerini kaybediyorlardı. Bir uyuşturucuya ihtiyaçları yoktu. Elvis ilk gerçek punk'tı. Bu iş ailelerin hiç hoşuna gitmedi, çocuklar isyan etmeye başlamıştı. En sonunda bizim de bir sesimiz vardı. Elvis bize düşünmemiz için ilham verdi. Düşünceler yanlış ya da doğru olsun fark etmez."

İlham verdiklerinin bazıları gelecek kuşaklarda büyük rock'n'roll yıldızları oldular. John Lennon Radio Luxembourg'da Heartbreak Hotel'i duyduktan sonra her şeyin değiştiğini söylemişti. Bob Dylan "That's Alright Mama"'nın gücünden çok etkilenmişti. Bruce Springsteen Ed Sullivan'ı izleyince annesine onun gibi olmak istediğini söylemişti. Morrissey bile duvarında bir Elvis posteriyle büyümüştü.

Müzik tutkusuyla, kalbini ve ruhunu ortaya koyan şarkılarıyla ve inanılmaz yakışıklılığıyla Presley, rock'n'roll'a seksi soktu. 1955 yılında kız arkadaşı June Juanico'ya sahnedeyken ürperdiğini, vücudunda bir elektrik akımı hissettiğini söylüyordu. "Sevişmek gibi, ama ondan bile güçlü. Bazen kalbim patlayacak sanıyorum"

Bir keresinde bir gazeteci kendisine kızların kendisi için neden bu kadar çıldırdığını sormuştu: " Sanırım Tanrı'nın bana verdiği bir şey bu. Bunun için minnettarım. Sadece bir gün geri alır diye korkuyorum."

Çeviren : Selin Ever

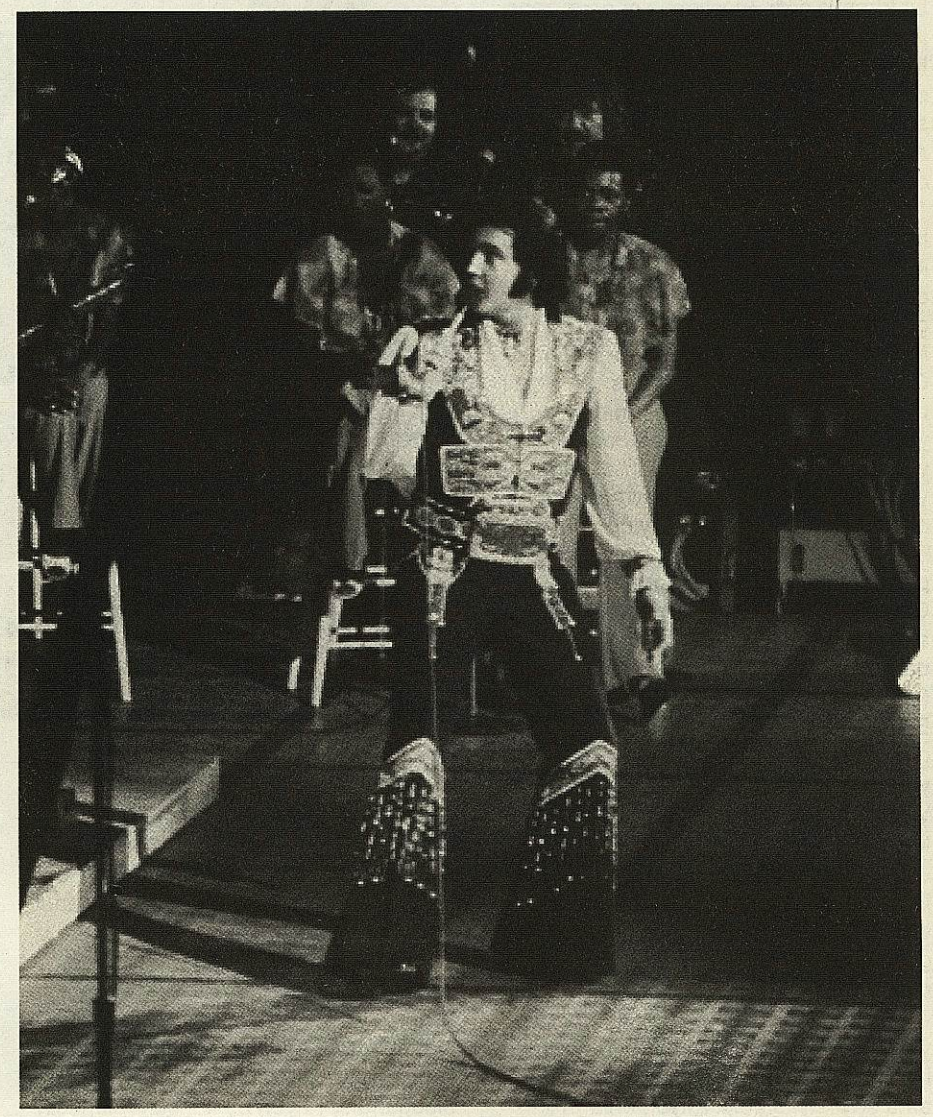

Vinil Düşkünleri

Mete Avunduk

WEDDING PRESENT

Geçen gece Feyenoord Kadıköy'den, kadın da hayatımdan çıktı. Terkedildim. Otuzlu yaşlarımda olduğumu düşünürsek bu sonunculardan biri olmalı.

Eylül'ün bazen iç daraltan öğlen saatleri ve hatta ilk iki kahve arasındaki uzunca zamanlar bile Wedding Present plaklarıyla geçti. Bazı çok özel baskılar ve Guiness kayıtlarına geçmiş yakın efsaneleriyle Leeds bölgesini selamlıyorum.

 # Go Out And Get 'Em Boy, 7 inç (1985, Reception Records, REC 001)
İlk single. Sadece 500 adet basıldı ve hakikaten Wedding Present hastası olan bir kaç arkadaşta var ancak.

 # My Favourite Dress, 7 ve 12 inç (1987, Reception Records, REC 005)
Önce 3000 adet beyaz vinil, daha sonra George Best* albümüyle birlikte dağıtılmak üzere 2000 kopya daha basıldı.

 # George Best, LP (1987, Reception Records, LEEDS 1)
Kapağında George Best'in yıkılan fotoğrafıyla, yayınlandığı yıl Britanya'nın en iyi debut albümü. İlk 3000 kopya özel "Wedding Present/George Best" torbasıyla piyasaya sürüldü ve yine satılan ilk plaklarda "My Favourite Dress"in beyaz 7 inç, siyah 7 inç ve 12 inçlik 45'likleri hediye olarak sunuldu. Aynı zamanda bu albüm, John Peel'in radyoculuk hayatında çaldığı ilk CD olarak da tarihe geçti.

 # Tommy, LP (1988, Reception Records, LEEDS 2)
Grup elemanlarının imzaladığı 1000, içinde grubun posterinin de bulunduğu 10000 adet plak piyasaya sürüldü.

 # Mini, LP (1996, Cooking Vinyl, COOK 094)
İlk 5000 kopyanın içinde bir katılım formu bulunuyordu. Formu doldurup belirtilen adrese gönderenler albümün kapağında da resmi bulunan BWA 504G plakalı 1968 model Austin Mini Countryman Mk II için çekilişe katıldılar. Çekilişi John Peel'in elinden gerçekleşti ve BBC Radyo 1'den canlı yayınlandı. Arabayı Simon Roberts adında bir Wedding Present-sever kaldırdı.

1992 yılı boyunca her ay bir tane olmak üzere toplam 12 adet 7 inç The Wedding Present single'ı yayınlandı. Her biri Birleşik Krallık listelerinde ilk 30 içinde boy gösteren bu plaklar Guiness kayıtlarına geçti. Bu bir dizi plak sınırlı sayıda 10000'er adet basıldı ve kapak tasarımları da tarihe geçmeyi haketti.

1

Blue Eyes (Ocak 1992, RCA PB45185)
Serinin ilk plağı. Arka yüzünde Go-Betweens, "Cattle and Cane" yorumu mevcut. Kapak görüntüsü **1 Amerikan Doları**'ndan alınmış.

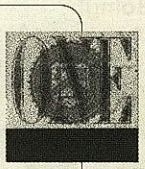

2

Go Go Dancer (Şubat 1992, RCAPB45183)
İkinci plak. Kapakta **Thunderbird**'den bir görüntü, b yüzünde Neil Young'ın "Don't Cry No Tears"ı var.

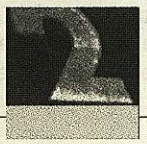

3

Three (Mart 1992, RCA PB45181)
Üçüncü plağın adı da "Üç". Kapakta **Led Zeppelin III**'den bir ayrıntı kullanmak istenmiş fakat 5000 pound kadar bir telif istenince Paul'un daktilosundan bir kareyle idare etmişler. Burada yorumladıkları parça Altered Images'den "Think That It Might".

Siver Shorts (Nisan 1992, RCA PB45311)
Kapak görüntüsü **Fantastik Dörtlü**'den alınmış. Plağın arka yüzünde Julee Cruise'un "Falling"i –Twin Peaks tema müziği- yorumlanmış.

4

Come Play With Me (Mayıs 1992, RCA PB45313)
Kapaktaki '5' **Chanel No 5.**'ten alınmış. Arka yüzde Monkees'in "Pleasant Valley Sunday" yorumu var.

5

California (Haziran 1992, RCA PB45315)
Kapaktaki **Bar 6** çikolatasından. Bu plakta Close Lobsters**'dan "Let's Make Some Plans" yorumu bulunuyor.

6

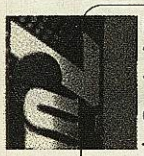

Flying Saucer (Temmuz 1992, RCA 74321101157)
7, bildiğiniz **7-up** yedisi. Enteresan bir şekilde çok az bir telif istenmiş ve sorun yaşanmamış –muhtemelen 7-up Led Zeppelin'den daha çok sattığı için-. Bu plaktaki "Rocket" bir Mud cover'ı.

Boing!
(Ağustos 1992, RCA 74321101177)
Bu en sevdiklerimden biri. Arka yüzde "Theme from Shaft" var. Kapaktaki de 8 numaralı siyah bilardo topu.

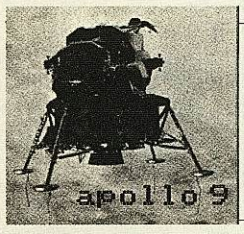

9

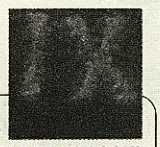

Loveslave
(Eylül 1992, RCA 74321101167)
Apollo 9'dan dokuz. Bilim Müzesi arşivinden. Arka yüzde Bowie'den "Chant of Ever Circling Skeletal Family" yorumu var.

10

Sticky (Ekim 1992, RCA 74321116917)
"10", **News At Ten** adlı televizyon haber programı logosundan. Arka yüzdeki "Go Wild In The Country", bir Bow Wow Wow cover'ı.

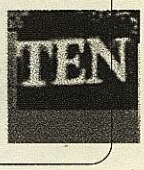

The Queen Of Outer Space (Kasım 1992, RCA 74321116927)
Bir başka **George Best** var kapakta. Bu kez sırt numarası 11 olarak görülüyor. Bu kez forma sarı. B yüzündeki "UFO"***, 70'lerin aynı adlı bilm-kurgu dizisinin tema müziğinin yorumu.

11

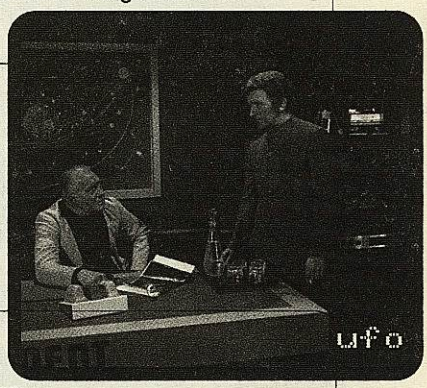

12

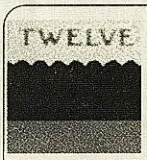

No Christmas (Aralık 1992, RCA 74321116937)
Kapakta bir Christmas pulundan alınmış ayrıntı var. Arka yüzdeki "Step Into Christmas" Elton John/Bernie Taupin imzalı.

Notlar:

*George Best, 22 Mayıs 1946, Belfast doğumlu, 1963 yılında Manchester United formasını giyip aynı yıl 28 Aralık'ta Burnley'e ilk golünü atmış, 1968'de İngiltere'nin ve Avrupa'nın en iyi futbolcusu seçilmiş, sonraları kadınlar, alkol ve yine kadınlarla takılmanın futboldan daha eğlenceli olduğuna kanaat getirmiş dünya tarihinin tanık olduğu en duman futbolcu.

**Close Lobster, 80'lerin sonunda İskoçya bölgesinde görülmüş heybetli yeni dalga rock'n roll topluluğu.

***UFO, Gerry ve Slyvia Anderson'un yarattığı 1970'lerin Britanya'sında televizyonda gösterilmiş bilim kurgu dizisi.

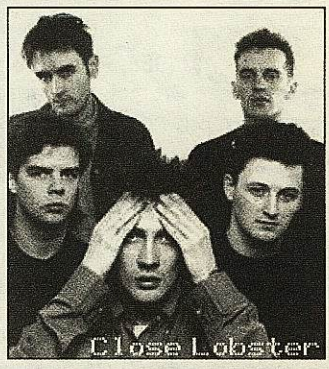

1968'de Rolling Stone, MC5'ın birbirine dolaşmış karmakarışık saçlı vokalisti Rob Tyner'ı kapağına yerleştirirken bir de ekliyordu: "Kick Out the Jams!". İleride Sex Pistols başta olmak üzere bir çok punk grubunu –özellikle de tavır olarak- feci şekilde etkileyecek olan MC5, Detroit sahnesinde Stooges gibi Elektra Records tarafından kapılmıştı. Elektra'nın başkanı Jac Holzman yeni sansasyonunu New York'lulara Fillmore East'te düzenlediği bedava bir konserle tanıtmıştı. Sonraki yıllarda MC5'ın taşkınlıkları doruğa çıkacak, Elektra ile "Kick Out the Jams Motherfuckers!" cümlesi konusunda anlaşamayacak, barlarda kavgalar çıkartacaklardı. MC5, plak mağazalarındaki Elektra logolarının üzerine "Fuck You!" stickerları yapıştırınca plak şirketi pek eğlenmemiş olacak ki kısa bir süre sonra grup ile şirketin yolları ayrıldı. Güzel günlerdi...

bir antikahraman destanı:

[taxi driver-1976]

Barış Aladağ

Martin Scorsese'nin, Mean Streets'in ardından çektiği en önemli filmlerinin ilkidir Taksi Şoförü. Scorsese filmografisi gözden geçirildiğinde filmlerinin çoğunda sorunlu, takıntılı, yardıma ihtiyaç duyan insanların hikayelerini anlattığını görürüz, bu karakterler Taxi Driver'da şehrin yalnızlığa ittiği, patetik Travis, Mean Streets'de, Mafya'nın egemenliğinde olan bölgelerde yükselmeyen çalışan gangster özentisi Charlie ya da Raging Bull'da yaşamı şiddetten ibaret olan Jake La Motta'dır.

Fakat zaman geçtikçe Taxi Driver ya da Raging Bull'daki gibi bir anlatıcının yer aldığı ve filmin bu ana karakter üzerinden aktarıldığı Scorsese filmleri yerlerini Goodfellas ya da Cape Fear'da olduğu gibi durum değişiklikleri üzerine kurulu filmlere bırakmıştır.

Aslında bu karakterleri yaratırken Scorsese'nin en büyük yardımcısı olan şey gerçekliktir. Filmlerinde yer alan karakterler, sokaktan alınıp modifiye edilerek, tekrar sokağa geri verilmişlerdir. Scorsese'nin yaptığı ödünç almaktır aslında, sokaktan aldığı şeyin içinden gerçeği çekip çıkarmaz, sokağı yani gerçeğin ta kendisini kendi estetik anlayışı ile yoğurarak sunar.

Mean Streets filmi, her yıl düzenlenen bir İtalyan-Amerikan geleneği San Gennaro festivali ile açılır mesela. (Scorsese On Scorsese, syf:9)

Küçük-İtalya'da (Little Italy) geçirdiği yıllar Scorsese'nin ileride filmlerinde ele alacağı öykülere kaynaklık edecektir. Mean Streets ve Good Fellas yönetmenin bu uygulamasının en rafine olarak gözlemleneceği iki filmidir. Scorsese sadece sokağı, çeteleri, gangsterleri ve çete savaşlarını ele almaz; din'e ve kiliseye olan bağlılığı, katolik inancına tutkusu filmlerinde kendini gösterecektir.

Scorsese karakterlerinin çoğu kilise ve sokak arasında sıkışıp kalmışlardır.Mean Streets filmindeki karakterler,Taxi Driver'ın Travis'i ya da Raging Bull'ın Jake La Motta'sı. Karakterler bulunduğu ortamlar tarafından (özellikle de bu filmlerde) şekillendirildiklerinden bu üç filmdeki dine olan yakınlık, farklı düzeydedir:

Travis, kendini insanlığın kurtarıcısı olarak görmektedir, püriten, Katolik ahlak anlayışını destekleyen görüşlere sahip olmasına rağmen kahrmanımızı kiliseye giderken hiç görmeyiz, filmde haç, azizlerin heykelleri ya da buna benzer dini simgelere rastlanmaz.

Raging Bull'da ise Jake La Motta'yı eşiyle birlikte kiliseye giderken görürüz, yatağının ucunda asılı olan büyükçe bir haç vardır. Filmde ayrıca İtalyan-Amerikan geleneklerine tanık oluruz, aile reisinin baba oluşu, çocuk sayısının fazlalığı, annenin sadece ev işleri ve çocuklarıyla ilgilenebilmesi, akrabalarla olan yakınlık, ailelerin neredeyse aynı evde oturuyormuş gibi yaşamaları.

Little Italy'de yaşamasına rağmen Scorsese, Amerikan kültürüyle de haşır neşir olabilmiştir. Çocukken sinemaya gittiği zaman en çok Western'leri izlemekten keyif aldığını anlatır. Özellikle John Ford'un yönettiği ve John Wayne'in başrolünü oynadığı filmler ileride Martin Scorsese'nin kendi tarzının oluşumunda önemli yer tutacaklardır.

Scorsese filmlerinde Western etkisinin hissedildiği filmlerden biri de Taxi Driver'dır. John Ford'un The Searchers adlı filminde, John Wayne'in oynadığı Ethan karakterinin Taxi Driver'ın kahramanı Travis ile gösterdiği benzerlik dikkat çekicidir.

Amerikan İç Savaşı'ndan dönen Ethan, 3 yılını boşta geçirmiştir ve kendini Apaçi'ler tarafından kaçırılan yeğenini bulmaya adamıştır.

Scorsese, "The Searchers'daki John Wayne karakterini düşünüyordum, 'O gün, gelecek' lafı dışında fazla konuşmuyordu, hiçbir yere ait değildi, inanarak girdiği ve kaybettikleri savaştan beri; savaşın bittiğine seviniyordu. Aradığı genç kıza ulaşmak için daha çok buffalo öldürmeliydi, çünkü bu Apaçiler için daha az yemek demekti, bu ümitsizliğe rağmen bir yandan da dünya döndüğü sürece onu bulacağını söylüyordu." (Scorsese On Scorsese; syf:66) diyerek filminin içine naklettiği yapıyı anlatıyordu.

Travis'de savaştan döneli henüz çok olmamıştır ve yalnız yaşamaktadır, hiçbir yere ait değildir, o da kendisi için bir yol çizmiş ve hayatını Betsy'i korumaya adamıştır aynı Ethan'ın yeğeni için yaptığı gibi.

Scorsese filmi oluştururken daha sonra da birlikte çalışacağı senaryo yazarı Paul Schrader'dan yardım almıştır. Paul Schrader senaryonun oluşunmunu şöyle anlatır: "New York'ta yaşamanın, zorluğunun getirdiği, kişisel deneyimler, J.P Sartre'ın ilk varoluşçu romanı olan La Nausse'den kaynaklanan silah tutkusu ve Senatör George Walleca'a suikast girişiminde bulunan Arthur Bremer'in günlüğü üzerinde sonradan yapılan çalışmalar." (Scorsese on Scorsese;syf:53)

Paul Schrader ile Scorsese'nin ortaklığı Taxi Driver filminin ortaya çıkışına yol açmıştır, filme sadece senaryo yazarlığı anlamında katkıda bulunmayan P.Schrader'ın görsellik ile ilgili önerileri Scorsese tarafından dikkate alınmış ve özellikle finaldeki katliam sahnesinde bu önerilerden sıkça yararlanılmıştır.

Taxi Driver filmi, dumanlar arasından çıkan ve yavaş yavaş ilerleyen bir taksinin görüntüsü ile başlar. Taksi ekranı (çerçeve) terkettiğinde, Travis'in gözlerinin çok yakın çekimine geçeriz, ışıklar, gölgeler ve renkler kahramanımızın gözlerinin üzerinden hızla geçmektedir, gözler ağır ağır çevrinerek dışarıyı gözetlemektedir, hemen ardından yağmurun ıslattığı ön camdan dışarısını görürüz, binaların neon ışıklı tabelalarının kırmızı, yeşil ve mavi'nin aşırı sıcak tonları belli belirsiz gözlemlenir, kesmeyle caddede yürüyen insanları

(ağır çekim'de) görürüz taksinin camından çıkan kırmızı dumanlar çerçevenin tamamını doldurmaktadırlar ve tekrar Travis'in çok yakın yüz çekimine geçeriz, gözlerin üzerinde kırmızı renk vardır bu sefer.

Scorsese bu çekim ile New York'un kendine özgü atmosferini yansıtmaya çalışır:

Travis'in gözünden, yağan yağmur, karanlık, mazgallardan çıkan dumanlar, neon ışıklarının kırmızı, mavi ve pembe renginin aşırı sıcak tonları, caddede yürüyen insanların ağır çekimde (sanki zombiler gibi) sunumu, Travis'in tedirgin, paranoyak halini yansıtan şehri dikizlemekte olan gözleri. Filmin neredeyse en önemli öğesi olan, Travis'in varlık nedeni şehir,böyle gotik ve kasvetli biçimde yansıtılmıştır. Abartılı renk kullanımı, karanlık ve yağmur birleştiğinde insanda bir korku filmi izliyormuş izlenimi uyandırır ki, bu şüphe sokakta yürüyen insanların ağır çekimde zombiymiş gbi sunulması ile de doğrulanmaktadır aslında.

Filmi ya da Travis'i biçimlendiren ortam, çoğunlukla benzer şekilde ele alınmıştır. Filmin yarısından büyük bir kısmı gece'de geçer, gündüz bölümlerinde, Travis'in silah almaya karar verdiği sahneye kadar geçen kısımda, odasını çok az aydınlatılmış olarak görürüz. Scorsese burada, sokağın o gotik atmosferini evin içerisine de taşımaya çalışmıştır; odadaki nesnelerin renklerin tonları bilinçli olarak olduklarından daha sıcak tutulmuştur, aynı kullanımı açılış sahnesindeki neon ışıklarında da görmüş olmamız, Scorsese'nin sokağın atmosferini eve taşıdığını göstermektedir.

Travis'in, "Birdenbire birşeyler oldu." dediği ve silah satın almaya karar verdiği sahneden itibaren, Scorsese atmosferi tersyüz etmeye başlar. Travis'in odasını aşırı olarak aydınlatılmış görürüz, gündüz geçmekte olan sahnelerde bile yönetmen ışığa herhangi bir müdahelede bulunmamıştır, filmin farklı bir girdiği bu andan itibaren, gündüz geçmekte olan sahneler artık daha ağırlıklıdır.

Travis, silah almaya karar vermiş ve "sokakların tüm pisliğini" temizlemek için hazırlık yapmaya başlamıştır, artık kafasındaki garip düşünceleri hayata geçirecektir.

Scorsese filmin ilk yarısında karanlığı ve geceyi kullanarak Travis'i yaratmış/hazırlamıştır.İkinci yarıdan itibaren ise filmin kalan kısmının neredeyse tamamı gündüz geçecektir; çünkü,şehir Travis'i "görev'i" için hazırlamıştır, sıra Travis'in şehirden aldıklarını ve kazanımlarını kendi yöntemleriyle hayata geçirmesine gelmiştir.

Scorsese'nin karanlıktan,aydınlığa geçişini "arınma" olarak ele alabiliriz.Zaten Travis'de yapacağı eylemlerle bu "arınma" duygusunu ortaya koyacaktır.

I'M GOD'S LONELY MAN

"Tanrının yalnız adamıyım" repliği, filmin tamamı boyunca izleyicinin dikkatini Travis'in üzerinde tutacak ve hikayenin anlatıcısı, geliştireni, yönlendiricisini yani Travis'i bulunduğu koşullar içerisinde değerlendirirken, seyirciyi subjektif olmaya zorlayacaktır.

Scorsese'de görsel anlatımıyla bu tarzı desteklemek için daha çok çerçeve düzenlemesine başvurmaktadır: Travis'i yalnız olmadığı zamanlarda gördüğümüzde, özellikle de arkadaşlarıyla yemek yerken ya da Betsy veya İris'le yemek yediği sahnelerde çerçeve içerisindeki konumuna dikkat etmek gerekir.

Betsy ile birlikte kahve içmeye gittikleri sahne, İris'le birlikte kahvaltı yaptıkları sahne, biri kafe de diğeri büyük bir lokantada olmak üzere taksi durağındaki arkadaşlarıyla birlikte yemek yediği sahneler, bu tip çerçeve düzenlemeleri için örnek olarak verilebilirler.

Travis'in Betsy ile bir kafe'de, karşılıklı oturup kahve içtikleri sahnedeki düzenleme, Travis'in grup içinde olduğu zamanlardaki ruh halini yansıtması açısından filmde karşımıza çıkacak olan ilk sahnedir.

Bu sahnede Travis ile Betsy karşılıklı oturmuşlardır ve cafe'nin vitrininin hemen önündedirler. Travis neredeyse vitrinin dibinde, masadan uzakta yer alırken, Betsy kollarını masaya yaslamış,oturmaktadır. Scorsese,Travis'i göğüs çekimde vitrinin hemen önünde gösterirken, Betsy'e geçiş yapıldığında, Travis'in omzunun üzerinden Betsy'nin omuz çekimini almaktadır. Arada ikilinin diz çekimine yapılan bir iki kesme de

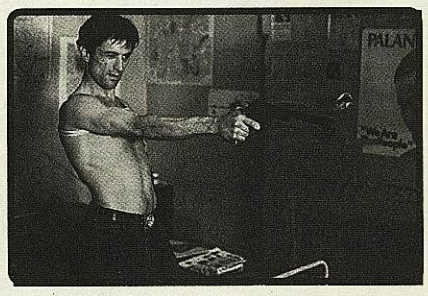

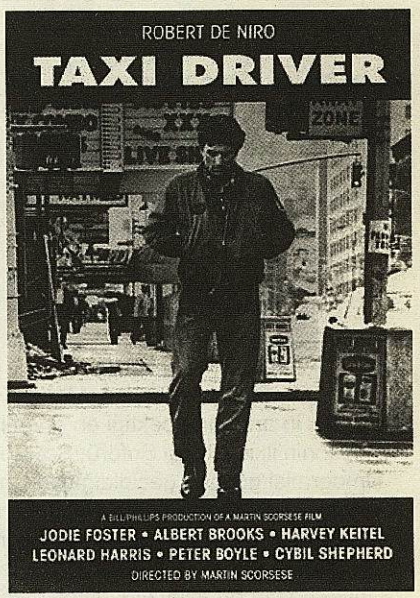

Travis ve Betsy'nin karşılıklı durumlarını yansıtması açısından tercih edilmiştir.

Travis'in, göğüs çekimlerinde kameranın aşağıya doğru hafif eğik oluşu ve kafa boşluğunun fazla olması, mekanda işin içine katılarak göz önünde bulundurulduğunda, Betsy'nin karşısındaki çaresizliği ve iletişim kuramama sorununu yansıtması açısından, Betsy'nin çerçeveyi Travis'e göre çok daha fazla doldurduğu düşünüldüğünde, Scorsese'nin ne kadar iyi bir seçim yaptığı ortaya çıkacaktır.

Travis'in taksi durağından arkadaşlarıyla birlikte yemek yediği sahnelerdeki çerçeve düzenlemesi, açı/karşı açı ilişkisinden çok oyuncuların çerçeve içerisindeki konumlarıyla alakalıdır.

Bir Cafe'de arkadaşlarıyla ilk defa yemek yerken gördüğümüzdeTravis, arkadaşlarının da bulunduğu masada en uç kısma oturmuş,arkadaşlarından uzakta durmaktadır. Scorsese, Travis'in yalnız başına omuz çekimleri ile arkadaşlarıyla birlikten yandan görüntülendiği sahnelerdeki çekimleri ve önden görüntülenen boy çekimlerini birlikte kullanarak bu sahnedeki düzenlemeyi hazırlamıştır.

Scorsese, Travis'i yandan tek olarak gördüğümüz sahnelerde,

TAXI DRIVER - M. SCORSESE

değerlendirerek sunar.

Bu çekimi destekleyen diğer çekimlerde, yine oyuncuları yandan görüntülenmiş şekilde görürüz fakat Scorsese kamerasını bu sefer en yakında duran oyuncuya iyice yaklaştırmış ve (çerçeve içerisinde) Travis'i neredeyse yarısı dışarıda kalacak şekilde konumlandırmıştır.

Bu çekimlerin arasına bir de oyuncuları önden boy çekimde gördüğümüz plan eklendiğinde, Scorsese'nin bu sahne için hazırladığı kompozisyon ortaya çıkacaktır.

Scorsese, Travis'in Betsy ile kafede geçen sahnesindeki çekim ölçekleri farklılığından çok, bu sefer, teker teker ele alınabilecek, her biri başlı başına ya da genel bütün içinde anlam ifade edecek sahneleri kullanmıştır.

Travis'in sadece grup içinde yalnız kaldığı fikrine ortak olmayız.Tek başına göründüğü sahneler sadece Travis'în yalnız olduğunu düşünmemize sebep olmaz,aynı zamanda bu sahnelerin çoğu seyircide özdeşlik duygusu yaratır.

Sözünü ettiğimiz sahnelerin en ilginç olanı, Travis'in kalbini kırdığı Betsy'den özür dilemek için ona telefonda pişmanlığını belirttiği sahnedir:

Travis, sırtını kameraya doğru dönmüş, kamburunu çıkarmış ve yüzünü gizlercesine göstermediği bu sahnede, porno sinemasına götürdüğü Betsy'den af dileyecektir. Scorsese, Travis'i bel çekiminde göstermektedir, bir duvar ve duvarın hemen önünde yer alan kahramanımız sırtı kameraya dönük, telefonda konuşmaktadır. Konuşmanın sonlarına doğru sabit duran kamera yatayda kaydırma yaparak bizi bomboş, uzun bir koridorun başına getirir ve orada kalır, telefon görüşmesi hala devam etmektedir, konuşma biter ve Travis koridora (çerçeve) girer, kamera sabit durumdadır, konumunu değiştirmez.

Bu sahnede Scorsese önce Travis'i çaresiz durumda, telefonda konuşurken gösterir (De Niro'nun bu sahnenin başarılı olmasındaki büyük payı unutulmamalıdır). Travis, Betsy'i porno sinemasına götürdüğü için utanmakta ve sıkılmaktadır, bunun için yüzünü kameraya hiç dönmez, kamera koridora geçtiğinde hala telefon görüşmesi devam etmektedir; yalvarır, yakarır, özür diler bu arada boş koridoru görürüz,Travis'in yalnızlığına ve çaresizliğine ortak oluruz böylece.

Kameranın telefon görüşmesi bitmeden, koridora geçmesi Travis'in baştan kaybettiği uyarısını yapar seyirciye, bu zorlama filmin genelinde görülen, kamera arkasındaki kişinin gerçekten orda olduğunun belirtilmesi, seyircinin bakışının yansıtılması, 'gerçeği' kamera arkasındaki kişiyi de filme dahil ederek anlatmasının bir örneğidir aslında

Filmde yer alan özdeşleşmenin gerçekleştiği diğer bir sahne, Travis'in bir tüccarla silah satın almak için otel odasında buluştuğudur. Travis, teker teker eline aldığı silahları denemeye başlar, eline aldığı bir silahı otelin camından dışarı, aşağıya doğru tutar ve daha sonra yavaş yavaş kaydırarak caddede konuşan iki kişinin üzerinde kalır.

Scorsese, üsttenTravis'in kolunu gösterir sadece, daha sonra kamera Travis'İn kolunu hareket ettirmesine koşut olarak çekim ölçeğini bozmadan, onunla birlikte hareket eder. Bu sahne Senatör adayına suikast sahnesinden önce yer aldığından dolayı ilerisi için bir referans kabul edilecektir, böylece seyirci Travis'le birlikte o büyük gün için hazırlanmaya başlar. Hemen ardından gelecek olan sahnede, Travis'in odasında mekik çekerken yer alan görüntüsü, bu tahminimizi doğrulayacaktır.

BENİMLE Mİ ? KONUŞUYORSUN

Filmin, kitleler tarafından tanınmasında büyük rolü olan "benimle mi konuşuyorsun" (r u talkin' to me) repliğinin yer aldığı sahne filmin bütünü içinde önemli bir yere sahiptir.

Travis, aynanın önüne geçer, önce aynadaki Travis'i gösteren kamera yatay çevrinme yaparak Travis'e geçer, ordan da Travis'in yüzünün kameraya dönük olduğu omuz çekimine geçeriz, kamera hafifçe Travis'in soluna dönmüş durumdadır. Kahramanımız aynaya doğru dönerek, silahını daha hızlı çekebilmek için prova yapmaya başlar, oyuncunun bakış yönüne dikkat edilmelidir: Travis hafif soluna dönük olan kamerayı, sanki orada gerçekten varmış gibi, filmin içinde yer alıyormuşcasına karşısına alır, bakış yönü sola dönük olan kameranın tam tersi yönünde sağ tarafa doğrudur.

Artık önemli olan, gözetlenen değil, gözetleme eyleminin kendisidir. Bunun için de eylemin kendisini pekiştiren "özdönüşüm yöntemi sıkça kullanılır postmodern filmlerde. (Sinema akımları/ Peyami Çelikcan; syf:204)

Yani, filmin başından beri Travis'i gözetleyen seyirci aslında, zaten filmin içine dahildir, kamera gözetleme aracı olarak kullanılmamış, seyirci bizzat kameranın yerine geçerek gözetleme işini yerine getirmiştir. Bu duyguyu veren şey, yönetmenin/kameranın aslında filmin de içinde, kendi kaydetme görevini yapmanın dışında, bizzat olaylara etki etmesi şeklinde gerçekleşir. Aslında seyirciyi yönlendiren Scorsese değil; kamerayı (dolayısıyla da) seyirciyi yönlendiren Travis'tir.

Seyircinin filme dahil olduğu diğer sahneler özellikle taksinin içinde geçen bölümlerdir. Kimi zaman yolda, taksi bekleyen insanları gördüğünde Travis başını çevirdiğinde, kamera da onunla birlikte döner ya da kapıyı açmak için yan tarafa uzandığında kamera da aynı yönde hareket yapmaktadır. Daha başka Travis'in, arka koltuktaki yolcularını dikiz aynasından izlediği zaman da aynı duyguyu yaşarız.

Böylece, bir anlatıcı tarafından yürütülen film, sadece anlatıcının müdahalelerine göre belirlenmekte ve seyirciye yorum yapma şansı bırakmayıp, subjektif davranmasını sağlayarak, sonuna kadar zorlamaktadır.

Jackass

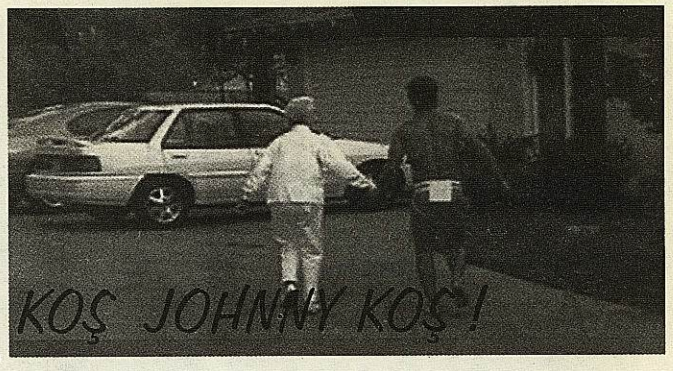

Semih Yüksel

"Merhaba ben Johnny Knoxville. Jackass'e hoşgeldiniz". Her Cuma gecesi, amerikan müzik kanalı MTV'de, gece 10-11 arası yayınlanan Jackass adlı program bu cümlelerle başlıyor. Bu yaz ise, Knoxville ve arkadaşları, yönetmenliğini Jeff Tremaine'in yaptığı, Amerika'da merakla beklenen, Jackass: The Movie adlı filmleri ile adlarından söz ettiriyorlar.

Film üzerine son günlerde yapılan yorumlar Jackass'i ve temsil ettiklerini, ağırlıkla Hollywood söylem ve vizyonları ekseninde ele alarak çözümlemeye çalışıyor. Cevap aranan nihai soru ise şu oluyor: Jackass bir alt-kültür ürünü mü -Le Monde'un konu ile ilgili yazısının başlığı; *Jackass: altkültürün bilinçsiz sesleri*- yoksa başını American Pie tarzı filmlerin çektiği bir popüler biçimin yeniden üretimi mi?

Jackass efsanesini başlatan haftalık programın temelleri 1996 yılında, "çete"nin kurucusu ve ruhani lideri olan Johnny Knoxville tarafından atılır. Knoxville, işsiz olduğu bir dönemde, Big Brother adlı kaykay kulübü dergisine ilk fotoğraflarını gönderir. Jackass'in sonradan gerçekleştireceği gösterilerin habercisi olan bu absürd fotoğraflar kısa sürede hedef kitleyi aşan bir popülerliğe ulaşır. Sonradan, absürd show'lara olan ilgisini bildiğimiz MTV (örnek olarak hala yayında olan Tom Green Show, Andy Dick Show, Beavis and Butthead v.b), hayata geçirildiğinde amerikan gençliği üzerinde hatrısayılır bir etki yaratacak olan projenin gerçekleştirilmesi için Knoxville'e teklif götürür. Böylece gerçek adı P.J Clapp olan Knoxville (soyadını Tennesse'nin Knoxville kasabasından, adını ise bu kasabanın ünlü bir mafya babasından alır) ve kasabadan birkaç 'psycho' arkadaşı, beraber Jackass'i gerçekleştirirler. Şov kısa bir sürede reytingini arttırır ve hemen en çok izlenen programlar sıralamasına girer.

İzlemeyenler için şov'un nasıl birşey olduğunu anlatmaya çalışacağım. Program MTV'nin yazılı bir uyarısı ile başlıyor: Jackass 'te sunulan performanslar (stunts) profesyoneller ve/veya bilinçsizler (inconscients) tarafından gerçekleştirilmektedir. MTV benzerlerine girişmememiz konusunda bizi dostça uyarıyor ve sorumluluk kabul etmeyeceğini belirtiyor. Program, yarım saatlik süresi dahilinde sunulan, ortalama 7 ila 10 arasında değişen, ikişer üçer dakikalık, komik, tehlikeli ve mide bulandırıcı görüntülerden oluşuyor. "Video-thrash" olarak tanımlanabilecek görüntüler el kameraları kullanılarak çekilmiş. Her gösteriden önce, sahneye koyan kişiyi, yakın çekimde kameraya kendini ve gösterisinin adını tanıtırken görüyoruz. Ve ardından aklın almıyacağı gösteri başlıyor: Dışkı havuzuna yapılan dalışlar, profesyonel boksörlerle yapılan gerçek ve sakatlayıcı boks müsabakaları, köpekbalıklarının olduğu açık denizde mayolara bağlanan et parçalarıyla yüzme, bir kusma şölenine dönüşen en çok yumurta yeme yarışması, butt-piercing denilen yeni bir piercing türü, Amsterdam'ın su kanallarında fahişelere deniz bisikletleriyle yarış yaptırmak...

Çağdaş sanat hamilerinin savunduğu iyimser bir görüşe göre, ulaşabileceğimiz bir manifestosu, ilkeleri olmamasına rağmen, gözler önüne serilen şey sanatsal bir performanstır. Cynthia Loupard'a göre "Bazı Jackass enstalasyonları (tamamen kendi tasarımları olan işkence aletleri, alan ve mekanları), 70'li yılların sanatçısı Paul McCarthy'nin gösterilerini (acı ketçap içmek, anal bölgeye sosis tatbik etmek...), ya da mazoşist sanatçı Chris Burden'ın performanlarını (bir Volkswagen'in üstünde çarmıha gerilmek, arkadaşına kendini 22 mm'lik bir silahla kolundan vurdurmak...) andırmaktadır". Gerçekte, katılanların eğlenmenin dışında, sanatsal bir kaygılarının olduğu iddiası entellektüel bir zorlamadan öteye geçmiyor.

Amerikan otoriteleri için ise bu tür programlar, okul basıp arkadaşlarını vuran çocukların toplumsal bir sorun olarak kamuoyunda tartışıldığı bir dönemde, tabii ki tehlike oluşturuyor. Son günlerde, başını özellikle cumhuriyetçilerin çektiği bir grup siyasetçi, MTV ve benzeri programları yayınlayan diğer televizyon kanallarını yayın etiğini bir kenara atıp sadece kar peşinde koşmakla ve sorumsuzca davranmakla suçluyorlar. Bir sonraki seçimlerde Cumhuriyetçi Partiden aday olmayı düşünen Kenton İdari Bölgesi savcısı Garry Edmondson, MTV hakkında başlattığı soruşturma ile ilgili basın konferansında şunları söylüyor: "İzleyenleri şok ederek eğlendirmeye çalışan bu "hepsi gerçek"

...başını Lenny Bruce, Andy Kaufmann ve Richard Pryor gibi komedyenlerin çektiği "kültürel normlarla kabul edilebilir bir mücadeleye girişen bir komedi geleneği" olarak tanımlıyor...

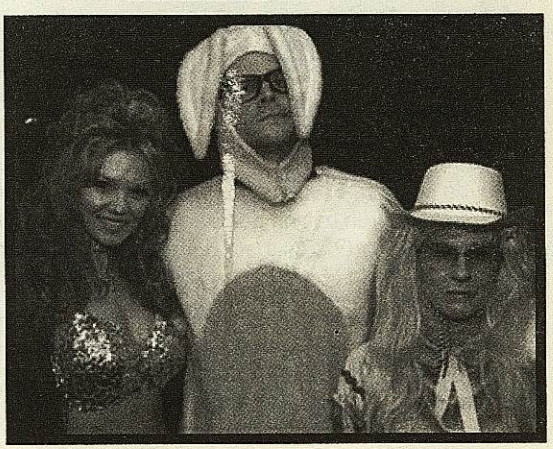

tipi programlar, dikkat çekmek için aptalca hareketler yapmaya ve hayatlarını tehlikeye atmaya meyilli olan çocukları cesaretlendirmekten başka bir işe yaramıyor."

Savcının bahsettiği tip çocukları, dikkat çekme arzusu dışında harekete geçirebilecek, diğer ihtiyaçlar ise ideal bir erkek imajıyla özdeşleşmek, erkekliklerini kanıtlamak, erkek dünyasınca kabul edilmek. "11 Eylül'den önce", diyor Cynthia, "Savaşta olmadıkları o uzun kayıp günlerde, cesur amerikan erkekleri, erkekliklerini kamusal mazoşizmin deneysel formları ile ispat etmek zorunda kalıyorlardı; daha ucuzca, daha zararlıca, ve daha salakça planlanmış...". Ya da Douglas Rushkoff'un sözleriyle "Jackass görüntüleri, bize erkek olmanın bir yolunun da jackass olmaktan geçtiğini söylüyor". Kuşkusuz Jackass üyelerinin, erkek dünyasına ait çocukluk dönemi eğlencelerini anımsatan cinsel teşhirciliğini de bu açıdan ele almak gerekiyor: Ekiple ilgili son habere göre, teşhirciliği ve giydiği "fantezi" iç çamaşırlarıyla nam salmış üyesi Steve-O, icat ettiği "kelebek numarası"nı gerçekleştirirken Los Angeles polisi tarafından "cinsel teşhircilik" suçundan tutuklanmış.

Bu noktada akıllara başka bir soru da takılıyor. Benzeri programları izleyebilmemizi, alt-kültürlere yer açma çabasında olan amerikan medyasının demokratik özlemlerine mi borçluyuz? Aradığımız cevabı, "Merchants of Cool" başlıklı çalışmasıyla, New York üniversitesi profesörü Douglas Rushkoff veriyor. Yazar, özetle, medyaların "cool (kıyak) olmak" diye adlandırdıkları muğlak bir kavramı gençler için bir yaşam biçimi haline getirmelerinden ve bunu pazarlamalarından bahsediyor. "Çocuklar şimdiye kadar hep kendilerini tehlikeye sokabilecek aptalca şeyleri yapmıştı ", diyor Rushkoff ve ekliyor, "fakat arkalarında hiçbir zaman, bu tür denemelerinde onlara destek olan milyondolarlık bir endüstri olmamıştı" .

Popmatters adlı internet sitesinin editörlerinden Tobias Peterson, Jackass'te rastladığımız eğlence anlayışını, başını Lenny Bruce, Andy Kaufmann ve Richard Pryor gibi komedyenlerin çektiği "kültürel normlarla kabul edilebilir bir mücadeleye girişen bir komedi geleneği" olarak tanımlıyor. Daha genel olarak, eğlence anlayışının yanı sıra, cool bir yaşam biçimi olarak da sunulan bu pratiklerin, referanslarını amerikan kültüründen alan ve de tarih boyunca amerikan gençlerinin sıkça başvurduğu bir varoluş biçimi olduğu da söylenebilir. Bir parçasını Vahşi Batı Mitinin öncü kovboylarına borçlu olan, Hemingway'in atası olduğu, en son günümüzde Dövüş Kulübü'nde politik bir ifadesini bulan -ismini hatırlamadığım bir yazarın "barbarca varoluş" olarak adlandırdığı- bir varoluş biçimi. Özellikle bunlardan sonuncusu olan Dövüş Kulübü ile Jackass arasında ilginç benzerlikler var. Örneğin Johnny Knoxville, Dövüş Kulübünde Brad Pitt'in canlandırdığı Tyler Durden adlı karakteri andırıyor. Brad Pitt ise bazı Jackass programlarına katıldı ve sadece Tyler Durden'ın girişebileceği cool ve tehlikeli gösterilerde yer aldı. Cynthia Loupard'ın sözleriyle; "Knoxville o hep aradığımız ve her zaman yanında olmak isteyeceğimiz arkadaş değil mi; bencillikten uzak, tüm o komik, vahşi ve çılgın şeyleri yapan...O bir rock star...". İki 'cemaatin' de üyeleri liderlerine karşı bir saygı, sevgi ve hayranlık besliyor. Her iki lider de aklın almayacağı tehlikeli işlere öncülük ediyor. Temel fark ise Dövüş Kulübü'nde, kahramanların bunu tüketim toplumunun bireyleri için tasarladığı hücrelerden ve yabancılaşmadan kaçma, özgürleşme amacıyla yapmaları. Jackass'te ise yapılanların nedenleri belirtilmez. Apolitiktir. İşte bu noktada "bilinçsiz" olduğu ileri sürülebilir.

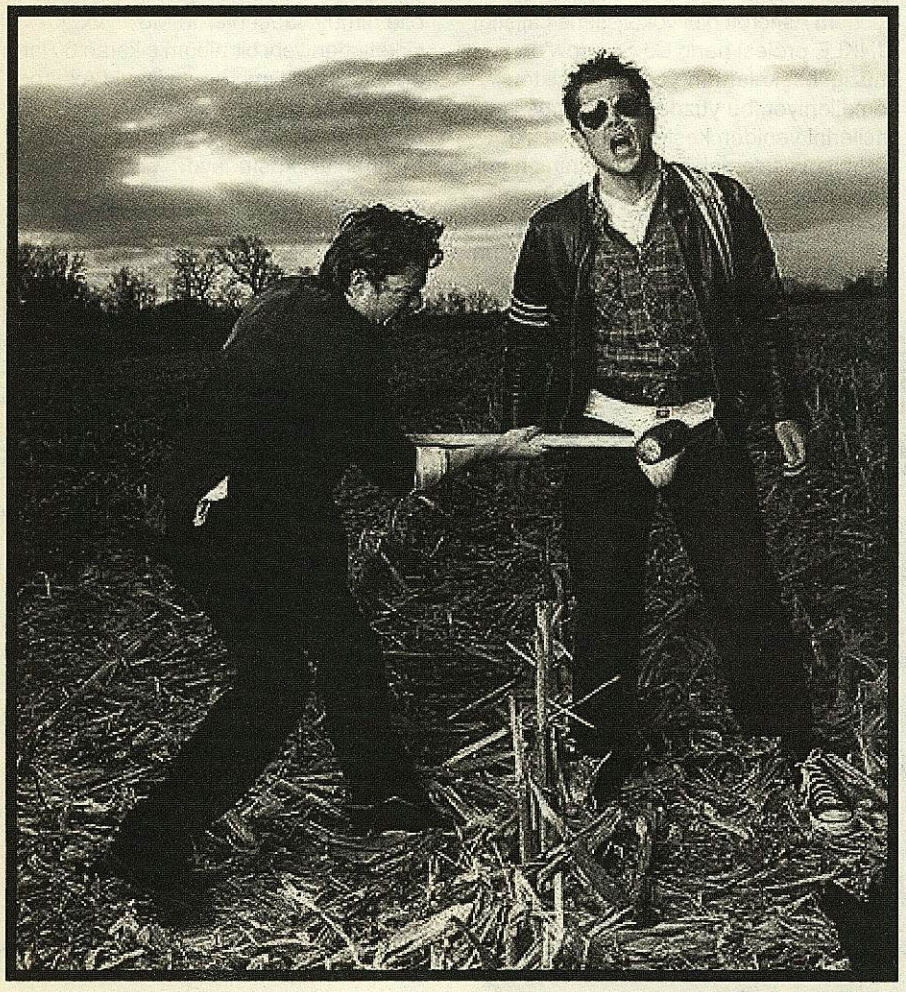

Tekrar o ünlü başlığa geri dönersek -altkültürün bilinçsiz sesleri-, Jackass yaşları 25-30 arasında değişen, yaşadıkları kasabanın can sıkıntısından kurtulabilmek için, çoğunlukla kaykay , BMX bisikletleri , extreme-sporlarla ve sert müziklerle ilgilenen gençlerin temsilcisi olduğu bir alt-kültürün ürünüdür. Onlar, 90'ların x-generation olarak adlandırılan, o kayıp kuşağına aittir. Program da hayli uzun bir zamandan beri "x-generation" olarak adlandırılan amerikan gençliğinin karşı karşıya olduğu kültürel ortamın bir yansıması olarak algılanabilir . MTV'nin temsilcisi olduğu tek bir medyaya bakmamız bile, bir jenerasyon olgusu ile karşı karşıya olduğumuzu kavramak için yeterli: Eminem'in temsil ettiği kadın düşmanlığı ve homofobi, Marilyn Manson'ın tanrı tanımazlığı ve WASP birèyini hedef alan androjenliği, South Park adlı çizgi filmin kanlı karikatürleri, ebeveyn düşmanlığı ve Hippilere (çiçek çocuk hayallerine) duyduğu eğlenceli nefret... Son olarak ise, Jackass, bir jenerasyonun milyondolarlık bir endüstrinin sponsorluğu altındaki tüm bu parçalı söylemine, bireylerinin kendilerine yönelttiği şiddet (self-torture) ve "kamusal mazoşizm" görüntüleri ile eklemleniyor. Büyük kentlerde yaşayan, orta sınıfın tahsilli ve "bilinçli" gençlerine ise, Amerika'nın görkemli boş zamanlar krallığında yolunu kaybetmiş bu sirkin bir sonraki gösterisini merakla beklemek düşüyor.

Dj Shadow

Endtroducing'in çıktığı 6 yıldan bu yana değişen çok şey oldu!

P. Daddy kanarya sarısı eşofmanlarıyla devasa reklam panolarından Los Angeles halkını süzerken, aşağılarda bir yerlerde, Sunset Bulvarı'na sığınmış küçük bir parkta yüzü Futura 2000 beyzbol şapkasıyla gölgelenmiş olan DJ Shadow gözlerini elinde tuttuğu *Book of Wu*' ya dikmiş, kendi derdini anlatmaya devam ediyor: "Hip-hop'a hala bir din gözüyle bakıyorum, ama bahsettiğim bağnaz bir inanış değil, daha çok Budizm'e benzer bir öğreti. Hip-hop, kültürel, politik ya da ideolojik her şeyi içinden geçirdiğim bir süzgeç benim için."

Shadow' un böyle nitelediği hip-hop'taysa ilk albümü *Endtroducing*'in çıktığı 6 yıldan bu yana değişen çok şey oldu: çıtalar epey yükseldi, trip-hop'un tetiği çekildi. Böyle olunca bir zamanlar bodrumundan dışarı adımını atmayan sample ustası da müzik endüstrisinin parlak ışıklarından nasibini aldı, aranan adama dönüştü. Zack de la Rocha'dan Rolling Stones'a, *The Avengers*'dan *The Phantom Menace* yapımcılarına kadar farklı alanlardan herkes kendisiyle çalışmak istediklerini belirttiler. California banliyölerinde yetişmiş olan bu içine kapanık, indie ruhlu müzisyen sanatının kötüye kullanılması konusundaki hassasiyetinden dolayı söz konusu tekliflerden çok azını kabul etti (de la Rocha'nın ve Thom Yorke'lu UNKLE projesi gibi). *Entroducing ...*'i izleyen ikinci albümü *The Private Press* nihayet yayınlandı.

Ama bu iki albüm arasında müzik dünyasında çok şey değişti. Aynı yola baş koyduğu Moby ve Fatboy Slim gibi ritm işçileri birden megastar statüsüne yükseldiler, bir zamanların alt kültürü en popüler müzik türü oluverdi. Shadow bile kendini masada, uluslar arası plak şirketi Universal'la anlaşma imzalarken buldu: " On yıl daha köşeme çekilip Universal'dan albüm çıkarmamanın yollarını arayabilirdim, ama benim yapmak istediğim şey bu değil. Madem durum böyle, bari kendi leyhimize çevirmeyi becerelim. İnsanlar iki yıldan beri *Play*' i gözüme sokup duruyorlar, benim yeni albümdeki şarkıların da reklam dünyasında çok iş yapacağını söylüyorlar. Sanatçı kaprisi falan yapmıyorum ama işin içine medya girince tüylerim diken diken oluyor, sinirlenmeden duramıyorum." Thom Yorke ve Richard Ashcroft gibi vokalistlerle çalıştığı UNKLE projesi hariç DJ Shadow'un müziği başkalarının yaptığı müzikten temelleniyor, bu yüzden unutulmuş vinyl incilerini yeniden keşfetmek için eski plakçıları eşelemek hala sanatının önemli bir parçası. Sadık Akai MPC3000 sampler'ı tarafından bir araya getirilmiş sayısız melodi *The Private Press*'i 60'ların İngiliz psychedelic şarkıcılarını 70'lerin

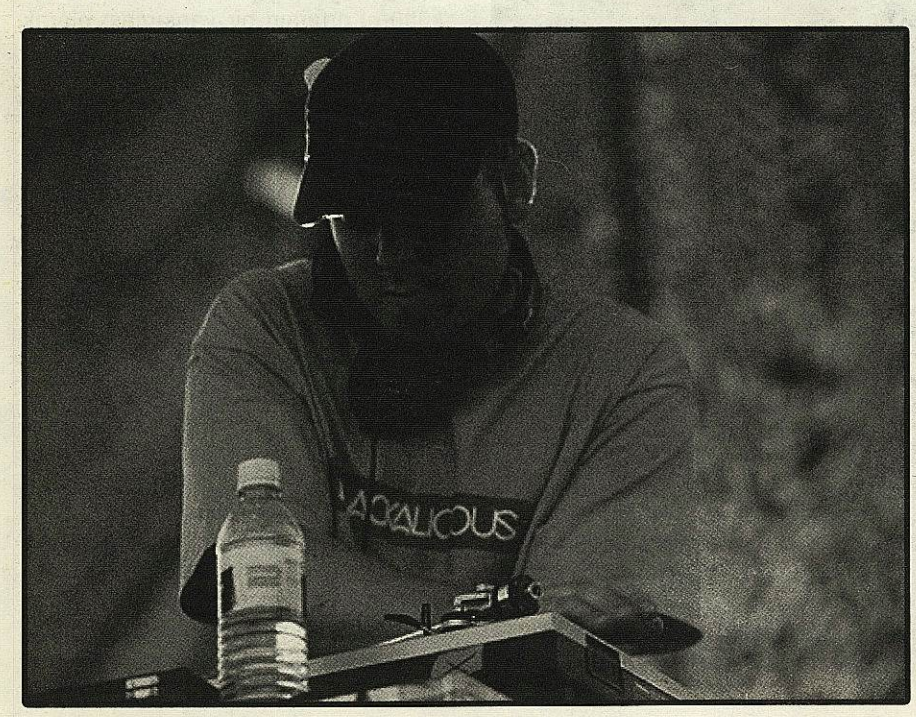

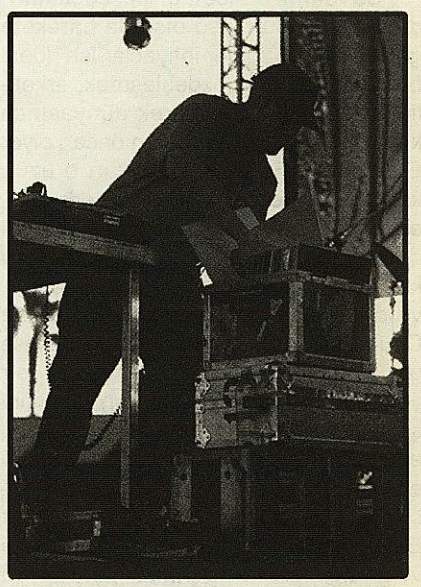

funk davulcularıyla buluşturan paralel bir dünyaya yapılan yolculuğa dönüştürüyor. Shadow, müziğini büyük samplelardan arındırmaya ve yıllardır etkilendiği unutulmuş sanatçıların izini bulmaya uğraşıyor. Bunlardan bazılarıyla arkadaş bile olmuş. Geçenlerde Mo' Wax şirketinden yeni bir albüm çıkaran 60'ların orkestral funk'ının beyni David Axelrod ve Fransız klavyeci Jean Jacques Perry de geçen yıl Shadow'un düğününde bulunanlar arasındaydı.

Adını koleksiyoncular için sınırlı sayıda basılan pahalı LP'lerden alan *The Private Press* adına yaraşır bir ortamda doğmuş. Kayıtlar sırasında Shadow stüdyoyu dünyanın farklı yerlerden gelen eski private- press kapaklarıyla süslemiş. "Bir tanesi 1972'ten kalma bir heavy metal plağı. Kapağında tayt giymiş japon kökenli bir amerikanın resmi var. Tam bir klasik. Hakkı yenmişleri hatırlamaktan yanayım, alçak gönüllü kalmanı sağlıyor."

Sanatını zamanda kaybolmuş pop şarkılarından çıkardığından mıdır bilinmez, Shadow uçak kazasından sağ kurtulan tek kişi olmanın verdiğine benzer bir suçluluk duygusuyla ün ve sanat gibi hayatın geçici heveslerine yoğunlaşmış gibi görünüyor. Plak şirketiyle yaptığı toplantıdan birkaç saat sonra Santa Monica Üniversitesi'nin radyo istasyonu KCRW'da katıldığı program bitince kampüsün soluk ışıkları altında The Private Press'in uzak bir anıya dönüşmüş olacağı yılları düşünüyor: " Büyük ihtimalle elimde bir sürü plak, kendi kendime söylenerek sokakları arşınlıyor olacağım. İnsanlar o zamana kadar elimdekilerin ne olduğunu çoktan unutmuş olurlar sanırım. 'Plak mı? O da ne?"

Dj Shadow'un Çantasında Neler Var?

Mystikal - Bouncing Back

(Tarantula albümünden) (Jive, 2001)
Eski No Limit rapçisinin solo albümünden bir şarkı

Geçenlerde Miami'deyken bir sürü radyo istasyonunda sık sık bu şarkıyı ve Pussy Crooks diye başka bir tanesini çalıp duruyorlardı. Kendisi Louisiana'lı, o yüzden pis, hafif komik ama süper agresif güney rapi yapıyor adam.

Radiohead- Amnesiac

(Parlophone, EMI 2001)
Progressive rock'çıların beşinci albümü

Bu albüm geleneksel müziğe karşı kazanılmış bir zafer resmen. Son albümüm üzerinde çalışırken de sık sık dinledim. O zamanlar tam evlilik arifesindeydim, aynı zamanda da albüme girecek şarkıların mixlerini yapıyordum. Benim için bir terapi oldu diyebilirim. Stresi azalttı.

Jurassic 5- Quality Control

(Interscope, 2000)
California'lı rap grubunun ikinci albümü

Bu albümü ne kadar sevsem de bazı iyi şarkıların albümde olmadığını söylemeden geçemeyeceğim. Geçenlerde Jurassic 5'tan Cut Chemist'le birkaç show plağı takas ettim, sahnede çalınması için özel olarak yapılan baskılardan yani. Bir tanesinde yer alan enstrümental bir şarkıyı az kalsın yeni albümde kullanacaktım, ama sonra vazgeçtim . Evde kendi yaptığım karışık CD'lerin birine kaydettim. Ne zaman çalsa teybin sesini açıyorum.

Roots Manuva
Witness (One Hope)

(Run Come Save Me albümünden) (Big Dada, 2001)
Güney Londra'lı rapçinin ikinci albümünden

Bu şarkıyı ilk kez bir 45'likten dinlemiştim ve arka yüzündeki dub gerçekten inanılmazdı. Böyle tanımlandığını duysa ne düşünürdü bilemem ama bence o İngiltere'nin Mos Def'i. Umarım bunu bir iltifat

James Brown
In The Jungle Groove

(Urban, 1986)
Funky Drummer'ı da içeren derleme albüm

Tüm zamanların en sevdiğim albümlerinden biridir bu. 1986'dan kalma, derleme bir albüm. İçindekiler aslında 45'lik olarak yayınlanmış şarkıların 8 dakikalık versiyonları. Geçenlerde araba sürerken dinlemek için bir de CD'sini aldım, çok iyi gidiyor.

Mannie Fresh
Platinium Hits

(Cash Money, 2001)
Emektar prodüktörün 1998-2000 arası çalışmalarından oluşan koleksiyon

İlk Mannie Fresh plağımı tam 15 yıl önce satın almıştım. Bir prodüktörün bunca zamandır yaptığı işin zirvesinde olması ilham verici bir şey. O kadar üretken ki, bir haftada koca bir albümü bile halledebilir. Yapım tarzını anlayabilmek için bu albüm iyi bir fırsat.

Muro
Pan Rhythm Flight no. 11154

(Toys Factory, 2000)
Japon hip-hopçunun son albümü

Muro hem rapçi, hem yapımcı hem de DJ. Çağdaş Japon hip-hopunun babası gibi. Amerikalı rapçi Freddy Fox'la yaptıkları bu şarkı bu yıl dinlediğim en iyi şeylerden biriydi, ama Amerika'da kimsenin haberi bile yok. Vuruşlar çok sert, öyle hafife alınacak bir şey değil, gerçek hip-hop.

Blackalicious
Make You Feel That Way

(Blazing Arrow albümünden)
DJ Shadow'un Soleside/Quantum Projesinden arkadaşları

Blackalicious eskiden beri benim kadromda yer alır, ama şu son 3 yılda iş hayatı herkesi öyle farklı yönlere sürükledi ki, müzik zevklerinin nasıl değiştiğini görmek çok ilgi çekici. Ben böyle bir albümü asla yapamam, çok fazla R&B vokali içeriyor. Dinlemesi çok hoş ama, yapması benim için imkansız.

Sonny Hopson
Mighty Burner

(Philly Arşivinden, 1969)
Philedelphia DJ'in radyo şovu

Öyle harika bir programmış ki, bugünün radyosu yanında solda sıfır kalıyor. Oysa adamın tek yaptığı bir saat boyunca soul ve funk çalmak. Bir keresinde Radiohead dinlemeye gittiğimde Colin Greenwood bu CD'yi takmıştı. Kulaklarıma inanamadım çünkü çok az kişi bilir bunu. "Cidden çok sıkı çocuklarmışsınız" dedim. Thom Yorke " Tabii ki öyleyiz" diye cevap verdi.

Çeviren : Selin Ever

Bir keresinde Radiohead dinlemeye gittiğimde Colin Greenwood bu CD'yi takmıştı. Kulaklarıma inanamadım çünkü çok az kişi bilir bunu."Cidden çok sıkı çocuklarmışsınız" dedim. Thom Yorke " Tabii ki öyleyiz" diye cevap verdi.

Sinema dilinin gelişim öyküsüne Rus sinema yönetmeni ve kuramcısı S.M Eisenstein'ın kurgu kuramını inceleyerek devam ediyoruz. Sahneleri planlara ayıran Eisenstein, önce bu görüntülerin uzunluk ve süreleri ile oynayarak, matematiksel bir denge kurmayı denemiş, ardından çerçeve içindeki plastik öğelerin özelliklerini de işin içine katarak, modern sinema gramerinin kurallarını belirlemişti...

Pınar Tınaz Gürmen

Dünyanın dört bir yanındaki sinema yönetmenlerine 'En fazla etkilendiğiniz sinemacı kimdir?' sorusu yöneltildiğinde, en sık dile getirilen isimlerden biridir Eisenstein... Sanatçının, kurguyu sinema anlatımının temeli olarak kabul eden, tamamen matematiksel düzenlemelere ve deneylere dayalı kuramı, bugünün modern sinema anlayışının temellerini oluşturmuş, Elia Kazan'dan, Alfred Hitchcock'a, Steven Spielberg'ten, Akira Kurosawa'ya kadar pek çok ustayı etkilemiştir. Eisenstein'ın az sonra anlatacağımız düşüncelerinin izlerini kolaylıkla bugünün sinemasında da sürebilir, basit temellere dayanan bu kuramın, bugün ne kadar geliştirildiğine tanık olabilirsiniz...

Eisenstien'a göre sinema, kurgu demekti. Kurgunun seyirci psikolojisi üzerinde etki yaratabilecek bir yöntem olduğunu düşünüyor, görüntülerin kendilerine has bir dille konuşabilmesini sağlayan bir araç olduğunu dile getiriyordu kuramında... Eisenstein, "Film Kuramı" ve "Film Duyumu" adını verdiği kitaplarında düşüncelerini en ince ayrıntısına kadar açıklamakla kalmadı, "Potemkin Zırhlısı", "Bejin Çayırı", "Aleksandr Nevsky", "Ekim"gibi filmleri ile, görüşlerini perdeye de yansıttı.

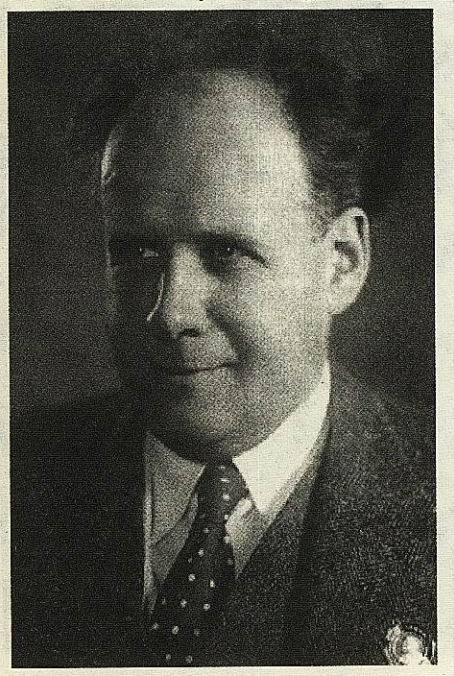

Eisenstein, kurguyu sadece sahneyi planlara ayırmak ve filmsel mantık dahilinde tekrar bir araya getirmek olarak algılamıyor, plan içinde var olan tüm öğeleri ayrıştırarak, hepsine ayrı anlamlar ve görevler yüklüyordu. Ona göre, plan içinde anlatımın bir öğesi konumunda olan pek çok bileşen vardı. Bu bileşenlerin yarattığı çatışma, kurgunun temelini oluşturuyordu. Dilerseniz, bu öğeleri sırayla açıklamaya çalışalım;

1- Özne ve kamera açısı arasındaki çatışma: Öznenin (veya nesnenin) kameraya uzaklığı, çerçeve içindeki hareketi ve konumu, kurgu için birincil derecede önemliydi. Özne, çerçeve içinde ne kadar alanı kaplıyor? Hareketinin yönü ve hızı nedir? Kamera özneyi hangi açıdan kaydediyor? gibi sorulara verilen her yanıtın mantıklı ve kurguya hizmet eder bir açıklaması olmalıydı.

2-Olayın ve filmsel zamanın çatışması: Filmsel zamanın, gerçek zamandan farklı olduğunu hepimiz biliyoruz. Eisenstein'ın bu noktada anlatmak istediği, olayın meydana geldiği sürenin, kurgu yoluyla değişikliğe uğratılabileceğiydi. Ölçeklerine bağlı olarak planların algılanış sürelerinin farklı olduğunu keşfetmişti sanatçı. Öyleyse, ölçeklerden, hızlı ve ağır çekimlerden faydalanarak, filmsel zaman, istendiği gibi biçimlendirilebilirdi. Alan Parker'ın "Birdy" filminde yer alan Birdy'nin kuş kılığına girip, damdan atladığı sahneyi düşünün. Aslında anlık bir zamanı kapsayan bu olayı, değişik açılardan alınmış, ağır çekimlerle kurgulayan Parker, nerdeyse bir dakikaya uzatmış, arkadaşının düşüşünü dehşetle izleyen Al'ın duygu yoğunluğunu bu sayede mükemmel bir şekilde yansıtmıştı.

3-Plastik öğelerin yarattığı çatışma: Plan içindeki plastik öğelerin birbiri ile uyumu kadar, uyumsuzluğu da kurgu için büyük önem taşıyordu. Örneğin iki plan arasındaki ışık, doku veya dekor tasarımı farklılıkları ciddi bir çatışma meydana getirebilirdi. Eisenstein'ın, "Potemkin Zırhlısı" ndaki Odessa merdivenleri sahnesini hatırlayın. Yaşlı bir kadının gözünden vurulduğu bölümde sanatçı, sadece plastik öğelerden faydalanarak, vurulma etkisi yaratmıştı. İlk çekimde her şey normalken, ikinci çekimde, kadının gözlüklerinin kırılmış olduğu gözleniyor ve bu da kadının vurulmuş olduğu izlenimini yaratıyordu. Yine aynı filmde yer alan aslan heykelinin kademeli olarak ayağa kalkışı sahnesi de aynı mantıkla tasarlanmış, Eisenstein, uyuyan, uyanmış ve kükreyen aslan görüntülerini art arda bağlayarak, aslında statik olan bu resimlerden, hareket hissi elde etmişti...

4-Konunun içerdiği çatışma: Eisenstein bu noktada, çerçeve içindeki resimsel düzenlemelerden çok, planın içerdiği anlamdan bahsediyor ve çağrışım yolu ile farklı algılar yaratılabileceğini vurguluyordu. Örneğin "Grev" filminde, askerlerin katledilmesi ve mezbahada kesilen hayvanları koşut olarak bağlayan yönetmen, iki sahne arasında yakaladığı anlam bütünlüğü ile etkiyi artırmayı denemişti. Zıt düşünsel öğeleri bir araya getiren Terrence Malick'in "İnce Kırmızı Hat" filmi de bu konuya örnek olabilir. Malick, savaşın vahşeti ve yerlilerin sükunet dolu mutlu yaşamlarını filminde bir arada kullanmış ve yoğun bir çatışma yaratmıştı...

Plan içinde ve planlar arasında meydana gelen, çatışma noktalarından bahsettikten sonra, sanatçının basamaklar halinde oluşturduğu kuramına geçebiliriz. Eisenstein'ın kuramı, dışardan bakıldığında karmaşık görünse de, aslında oldukça basit temellere dayanıyor. Konuyu kolay anlaşılabilir kılmak için, günümüz sinemasından örnekler vermeye devam edeceğiz.

1-Metrik Kurgu:

Metrik kurgu adından da anlaşılabileceği gibi, plan uzunluklarının belli bir oran dahilinde saptanması ilkesine dayanıyor, plan uzunlukları, yaratılmak istenen etkiye göre, matematiksel bir formül ile belirleniyordu. Spielberg'in "E.T" filminden bir örnekle açıklamaya çalışalım; Elliot ve E.T'nin ayrılma sahnelerini düşünün. İkisinin de göğüs ve baş planlarından oluşan sahnede, karşılıklı gelen çekimlerin süreleri aynı. Çünkü her iki çocuğun da

duyguları eş değer yoğunlukta ve resimleri de aynı büyüklükte. Ama araya konan uzay gemisi, Elliot'ın arkadaşlarının ve ailesinin bulunduğu planlar farklı sürelerde ve boyutlarda tasarlanmış. Çünkü söz konusu planlar içinde bulunan özne ve nesnelerin hem olay ile bağlantıları, duygusal yoğunlukları farklı, hem de buna bağlı olarak resim büyüklüklerinde değişiklikler gözleniyor.

2-Ritmik Kurgu:

Eisenstein ritmik kurguyu müzikal temeller üzerine oturtuyor ve tıpkı müzikte olduğu gibi, görüntülerin dizilişinde de doğru temponun yakalanması gerektiğini savunuyordu. Metrik kurguyu da kapsayan ama buna ek olarak, görüntülerin anlam özelliklerini de içeren bu sistemde Eisenstein, görüntülerin tıpkı bir müzik parçası gibi, belirli bir ölçü içinde tasarlanması gerektiğini, söz konusu temponun da sahnenin içerdiği anlama bağlı olarak oluşturulmasının doğru olacağını açıklıyordu. Robert Zemeciks'in "Geleceğe Dönüş" filminde yer alan, Marthy'nin saat kulesine düşen yıldırımın enerjisi ile eve dönmeye çalıştığı sahneyi düşünün. Planlar, giderek küçülen ölçekler ve hızlanan düzenli bir ritm ile bir araya getiriliyor, heyecan son noktaya kadar bu sayede ayakta tutuluyordu. Ritmik kurgunun bir başka çarpıcı örneğine de Eisenstein'ın "Potemkin Zırhlısı" filminde bulunan, Odessa merdivenleri sahnesinde rastlıyoruz. Sanatçı, merdivenden inen askerlerin adımlarını aksak bir ritme uygun olarak bağlamakla, seyircideki panik hissini artırmayı başarıyordu.

3-Tonal Kurgu:

Bu basamak, ilkiki öğeyi de içindebarındırmaktan başka, plan içinde yer alan plastik öğelerin oranları ile yakalanan başka bir ritmden de söz ediyordu. Eisenstein'a göre, siyah ve beyazın, ışık ve gölgenin yarattığı çatışmalar, seyirci üzerindeki etkiyi artıran faktörlerdi. Alfred Hitchcock'ın "Sapık" filminde yer alan ünlü bıçaklama sahnesini düşünün. Duştaki kadının ve ona elinde bıçakla yaklaşmakta olan katilin görüntüleri, ışık ve renk değeri olarak birbirlerinden farklı. Kadının çıplak teni, banyo fayansları ve su, açık renkli bir kompozisyon oluştururken, katilin gölgeler ve amors planlardan oluşan karaltısının tonu daha koyu. Sahne başka bir deyişle, hiçbir şeyin farkında olmayan 'beyaz' kadın ile, yaklaşan 'siyah' katilin kurgusundan oluşuyor. Bu zıtlık da gerilimi artıran bir öğe olarak çıkıyor karşımıza...

4-Overtonal Kurgu:

Eisenstein, bu basamağı, metrik, ritmik ve tonal kurgunun bir sentezi olarak açıklıyordu. Ona göre, doğru bir kurgu, plan uzunlukları, bağlantının ritmi ve plastik öğelerin çatışması ile oluşabilen, kompleks bir düzenleme ile yakalanabilirdi ancak... Elia Kazan'ın "Viva Zapata!" adlı filmini anımsayın. Direniş lideri Emiliano Zapata'nın, diktatör Diaz ile ilk karşılaştığı sahne, overtonal kurgunun tüm özelliklerini barındırıyor. Açı ve karşı açı çekimlerinin süreleri, tamamen orantılı, içeriğin gerilimi arttıkça, plan süreleri kısaltılmış, bağlantı hızlandırılmış. Sahnenin sonuna doğru Zapata'nın üstünlüğü iyice ortaya konduğunda, plan süreleri tekrar uzamaya ve bağlantı hızı düşmeye başlıyor. Gerçi bu noktada sahnedeki gerilim bitmiyor ama, filmin gerçek kahramanının kim olduğu açıklık kazandığından, temponun düşürülmesi ve seyirciye Zapata'yı daha iyi gözlemlemek için fırsat tanınması söz konusu. Sadece ritmi takip ederek bile, Zapata'nın Diaz'a üstün geleceğini anlayabilirsiniz. Üstelik Diaz'ın alt açıdan, köylülerin toplu planlar ile üst açılardan yapılan çekimleri, sadece köylülerin yer aldığı planlarda bile, Diaz'ın duvarda bulunan tablosunun çerçeve içinde bırakılması gibi özellikler, sahneyi plastik öğelerin kullanımı açısından da üstün kılıyor.

5-Intellectual Kurgu:

Eisensetin kuramının son basamağında, yaratılan etkinin, görünen resim öğelerinden çok, seyircinin beyninde oluşan çağrışımlarla sağlanabileceğini savunuyordu. Intellectual kurguyu, geleceğin sinemasında var olabilecek bir özellik olarak tanımlayan sanatçı, bu basamağı örneklemekten de kaçınmıştı. Bir anlamda intellectual kurgunun, her seyircinin beyninde farklı biçimlenen, öznel bir algı olduğu düşünülebilirdi. Bugün sinemanın, Eisenstein'ın kastettiği noktaya gelip gelmediğine karar vermek güç. Intellectual kurgu ile anlatmak istediği belki Tarkovski veya Angelapulos sinemasına yakın bir anlatım... Ama sonucu özellikle açık bırakılmış bu basamak hakkında, kesin kanılara varmak da imkansız...

Bir sonraki buluşmamızda, basit çekim kuralları ve ölçeklerin özellikleri üzerinde duracağız. Filmsel gerçekliğin yaratılmasında, çekim kurallarının, sahnenin algılanışında ise ölçek seçimlerinin nasıl bir rol oynadığını açıklamaya çalışacağız...

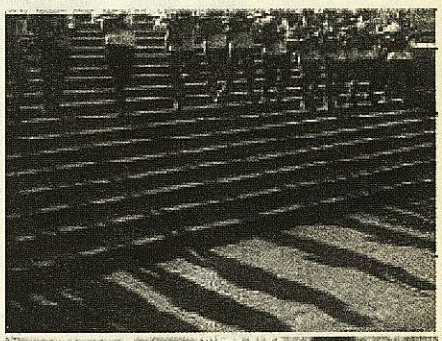

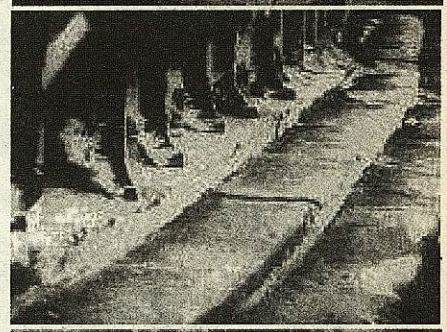

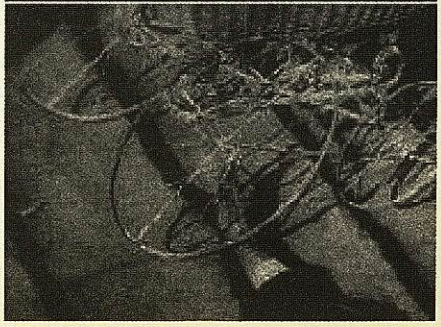

KABALCI YAYINEVİ

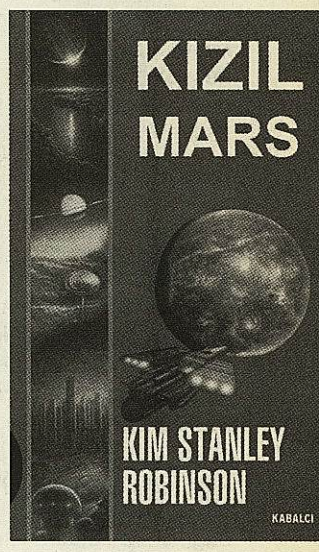

KIZIL MARS

Kim Stanley Robinson

Herbert'in Dune ve Asimov'un Vakıf
dizileriyle eşdeğer görülen
bir modern bilimkurgu klasiği...

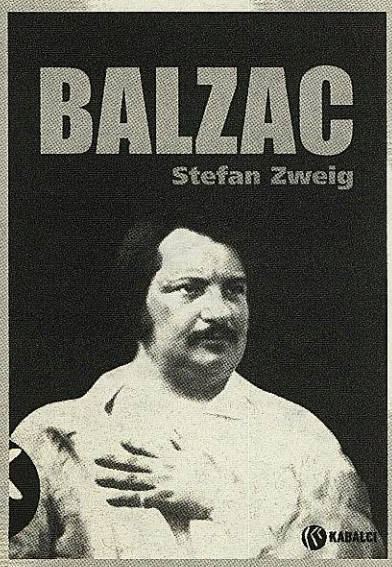

BALZAC

Stefan Zweig

Dönemin edebiyat sorunlarını ve
toplumsal durumu geri plana atmadan
Balzac'ı anlatan bir başyapıt.

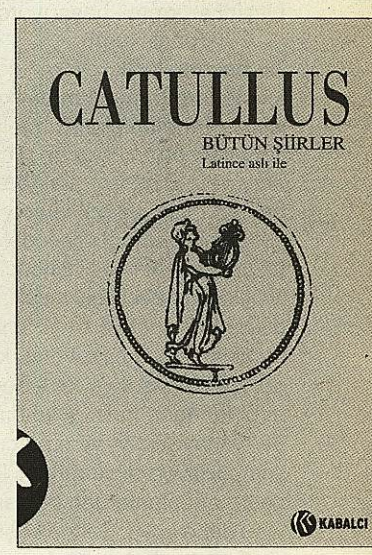

BÜTÜN ŞİİRLERİ

Catullus

Kabalcı Yayınevi'nin
yeni dizisi
Klasikler'in ilk kitabı

KABALCI YAYINEVİ
Himaye-i Etfal Sokak No: 8-B Cağaloğlu İstanbul
Tel: (0212) 526 85 86 Faks: (0212) 513 63 05
web: http://www.kabalci.com.tr e-posta: info@kabalci.com.tr

İstisnaî Elektronik Müzik Kayıtları - I
Electronic Music (Turnabout TV 34004S, 1964)

Alper Maral

Elektronik müzik repertuarının her açıdan istisnai kayıtlarını tanıtmaya çalıştığımız VINYL-EXtrem köşemizin ilk plağı ELECTRONIC MUSIC, isminde gizlenen erkenliği, iddiayı ve korkutuculuğu ne denli haklı çıkarıyor, künyesinden görelim: 1965 tarihli bu TURNABOUT plağı, aynı zamanda şirketin duayeni olan pîrîmiz, köşemizin daimî şeref ve onur konuğu, ulu önder İlhan Mimaroğlu ve istisnaî kimlikler Walter (Wendy) Carlos, Lewin Richter ve Tzvi Avni' nin elektronik müzik gramerine yön veren öncü yapıtlarını içeriyor. Tını, tavır ve tarihsel perspektifteki durumlarıyla son derece önemli yedi parça ile ilişkili diğer istisnaî isimler ise, eserlere kendi yapıtları, kimlikleri, fikirleri ya da performanslarıyla iz vuran / katılan Mallarme, Dubuffet, Ussachevsky, Rauschenberg ve Erdem Buri ile sıralanmaya başlıyor. En yürekli deneyselliklerin kıvılcımıyla, elektronik müzik stüdyolarının, daha sonra içinden kurtulamadığı laboratuar soğukluğunu yaşamaya henüz başlamadığı ilk yıllarında, araçların fikirlere ancak yetişebildiği; bunun da uzun soluklu, özverili, net ve incelikli çabalarla mümkün olduğu; tersinin değil de: aletin işleyen elle övündüğü; uzun tezgâh çalışmalarının sonucunda kompozisyonun doğasında olan bilinçliliğe, elektronik müzik tarihinden de yakışır örneklerinin verildiği; dahası bu hareketin tüm heyecanıyla "kurulduğu", savunulduğu bir dönemden değerli bir belge, Turnabout TV 34004S künyeli plağımız.

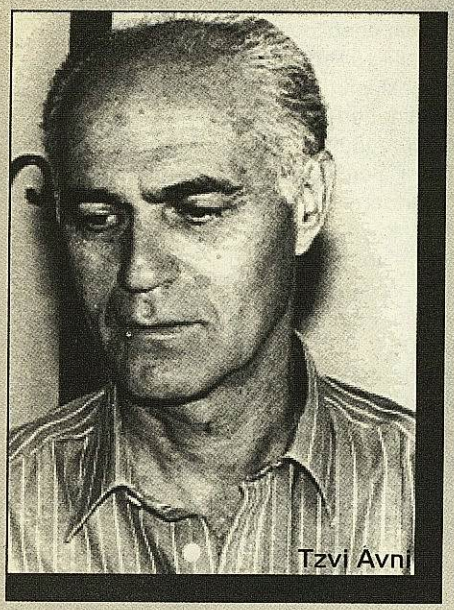
Tzvi Avni

Columbia - Princeton Elektronik Müzik Merkezi' nin kayıt deformasyonlarına ve varolan sesleri işlemeye ağırlık veren "klasik stüdyo" nitelikli / donanımlı 'Studio 106' mabedinde buluşan bestecilerimiz, tüm yapıtlarda hakim olan duruluk ve saydamlık ilkesiyle mütevazî, tok, olgun ve kişilikli eserlerini sunuyorlar, yorumcuların olası olumsuzlamalarını dışarıda bırakmayı amaçlarcasına nihayetlendirip kayda fiksledikleri, 'kapalı' parçalarıyla. Unutulmamalı ki, bu dönemde elektronik müziğin gördüğü, sınırlı olsa da nitelikli rağbetin arka planında, giderek giriftleşen müzik imlâları ve presizyon beklentilerini karşıla(ya)mayan, ya da alışkanlıklarla biçimlenmiş değişmezlere; sabit fikirlere ve klişelere; daha da kötüsü böylesi müziklerin tolere edemeyeceği keyfîyetlere sahip yorumcuların medyumluğu olmaksızın, ilk fikirden son noktaya bestecisinin kontrolünde gerçekleştirilen, onaylı ve 'tamamlanmış' bir yapıt düşüncesi ve bunun yeni dinamikleri var. Nitekim elektronik müziğin 1970lere uzanan tarihine baktığınızda, besteci ve müzikologların birleştiği birçok ifade (en kolayından Mimaroğu' nun kitaplarından takip edilebileceği gibi) bu doğrultuda.

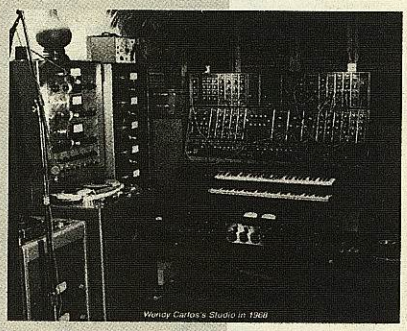
Wendy Carlos's Studio in 1968

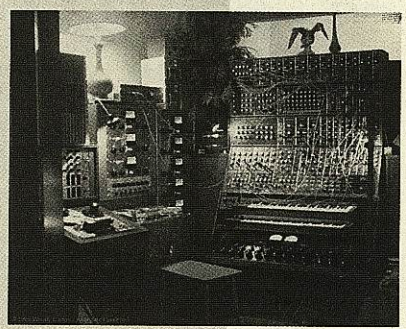

Plağımıza dönecek olursak, ilk bantta **Andres Lewin-Richter**' in *Study No.1* adlı, bu dönem için geleneksel diyebileceğimiz bir biçimde isimlendirilmiş, tüm seslerin elektronik kaynaklarından kazanılıp işlendiği ve bestecinin program notlarında "absolut kontrol" ve "bitirilmiş kompozisyon" tabirlerini vazgeçilmezcesine, netlik ve özellikle kullandığı bir yapıt. Sonorite olarak son derece karakteristik bir 'klasik stüdyo' eseri. 3'35"

İkinci banttan itibaren **İlhan Mimaroğlu**' nun yapıtlarını dinlemeye başlıyoruz. *Le*

İstisnaî Elektronik Müzik Kayıtları - I
Electronic Music (Turnabout TV 340045, 1964)

Tombeau D'Edgar Poe (1964), Mallarme' nin diğer büyük şaire övgüsünü, Erdem Buri' nin sesinden işlenerek müzik kılınan şiirinden damıtıyor. Karanlık olduğunca ustaca kotarılmış bir *conneseur* eseri. 7'15"

Ardından gelen ***Intermezzo*** (1964) ise, müzik - dışından beslemediği özellikle belirtilen ender Mimaroğlu yapıtlarından. "Teknik bakımdan uğraştırıcı iki çalışma arasında ... doğaçsal denebilecek ... deneysel bir yaklaşımın ..." (Mimaroğlu) izleri ve ifadesi, bu son derece dinamik ve organik yapıtın karakterini veriyor. 3'06"

Üstadın "hep bunu sorarlar" dediği 'hit' parçası ***Bowery Bum***' da (1964) kullanılan tek ses kaynağı bir lastik bant olduğundan, klasik stüdyo teknikleri ve müzikal kurgunun, malzeme - yapıt ilişkisinin bir eserde ne boyutta nesnelleşebileceğini örneklenmesi kadar, esere görselden bir çıkış noktası sunan Rauschenberg' in aynı adlı desenlerlerinde (tek malzeme olarak) kullandığı çini mürekkebine koşutluğu; Mimaroğlu' nu tabiriyle "akranlığı" ile, dikkat çekici. Kritik süresiyle de 2'47" bu yapıtın yöntem ve söylem olarak elektronik müzik tarihinin en önemli referanslarından biri olduğunu belirtmekte fayda var.

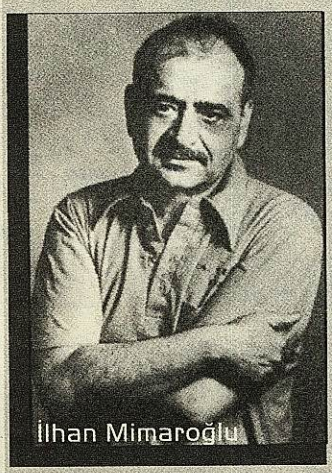
İlhan Mimaroğlu

Erken dönem elektronik müziğin en çok rağbet ettiği malzemelerin başında yeralan insan sesi, manupulasyon olanakları kadar geleneksel kompozisyona ve referanslarına attığı köprülerle de etkinliğini koruyor. 1964 tarihli **Tzvi Avni** bestesi *Vocalise'* de de bu unsurun; en tanıdık haliyle insan sesi ile elektronik seslerin, organik bir ilişki içinde kompoze edilmesi sözkonusu. Elektronik ortamın ne denli 'dramatik' de olabileceğine erken bir örnek. Klasik stüdyo tınısı gene hakim. 5'57"}

Elektronik müzik daha rüşdünü ispatlamadan sahnede hareket görmeye alışık seyircinin (dinleyici demek için!!!) tepkisini almaya başlamıştı. 1950lerden itibaren elektronik ortamla sahne paylaşan yorumcular (özellikle keman, piyano gibi en geleneksel sazların icracıları), alanımızın ***live electronics'*** e giden yeni yolunu açmaya başlayan öncü bestecilerinin konuğu oldular. Üstün icracılık yeteneklerini, geleneksel müzik ve kitlelelerine hakimiyetiyle; bunları da elektronik ortamın sunduğu yeni olanaklarla birleştirmeyi çok iyi bilen; ününü, hem de en çok satan elektronik müzik plağı rekorunun sahibi olarak kazanıp, kanıtlayıp, koruyan; efsanevî *Switched on Bach'* ın yaratıcısı, ilginç kişilik **Walter** (cinsiyet değiştirdiği operasyondan sonra: Wendy) **Carlos**, bu istisnaî plağın son bestecisi. *Variations for Flute and Elctronic Sound* (1964); 4'00" ve *Diaolgues for Piano and Two Loudspeakers* (1963) ; 4'05" motif bazlı, son derece tanıdık / geleneksel kompozisyon unsurlarıyla realize edilmiş, 'formal' diyebileceğimiz ve bu bağlamda plakta yeralan diğer yapıtlardan biraz uzağa düşen, böylelikle 'yutulması kolay' adledilebileceği gibi dönemin yeni söylemi için biraz 'uzlaşmacı' kabul edilebilecek yapıtlar.

Şimdi 'nereden bulacağız bu plağı' diyenlere: Öncelikle çok kopya basılmış ve kolay bulunur bir plak; üç arkadaşımda olduğunu bildiğim kopyalardan çoğu sahafiye malı. Bendeki, Moda' daki evden!!! Ayrıca internette, açık arttırma sitelerinde sıkça gördüğüm bir plak. Ama ille de sahip olmak değil de müziğini dinlemek istiyorsanız, seçenekler artıyor. Birkaç yıl evvel YTÜ Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü, olağanüstü bir oluşuma, **İlhan Mimaroğlu Arşivi**' ne bizzat üstad ve değerli eşi Güngör Hanım' ın iyi niyetleri ve çabalarıyla, mekân oldu. Sorumlusu, tahmin edebileceğiniz gibi, bendeniz... Evvelki yıl Prof. Dr. Ahmet Yürür' le gerçekleştirdiğimiz İlhan Mimaroğlu Seminerleri ve yıllardır orada - burada sürdürdüğüm 'Elektronik Müziğin Karanlık Tarihi' Seminerleri, zaten tam da bu repertuarın üstüne titriyor. Bunlar sürecek. Arşiv kayıtlarından bir kopya da Borusan Sanat' ın müzik kütüphanesinde. Kaldı ki Mimaroğlu' nun bizzat prodüksiyonunu yaptığı Finnadar / Atlantic SR 9012 LP ve 91305-2 CD künyeli kayıtlarında da aynı eserlerden var. Kitaplar Pan Yayıncılık' tan. Daha ne olsun. Yazanınız (yazar dememek için: Barthes kızar!) bu konulardaki paylaşımcı tavrını ve kanlı derslerini (YTÜ, İBÜ) sürdürecek. Şimdilik iyi sesler!

I. Bölümünü geçtiğimiz ay yayınladığımız Ballard'ın Billenium'una, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Rossiter yemek salonunun muhtemel manzarasını düşünerek yüzünü buruşturdu. "Başka bir yere gidemez miyiz?" Aşırı sıkışık olması bir yana servis sırasının kendilerine gelmesi en az bir saati bulacaktı, fakat yemek yavan olacak ve doyurmayacaktı. Dört blok ötedeki kütüphaneden buraya yolculuk etmek iştahını açmıştı.

Ward omzunu silkti; "Köşede bir yer var, ama oraya ulaşabileceğimizden emin değilim." Bu yer insan seline karşı yürünecek dört yüz metrelik bir mesafedeydi ve tüm yol boyunca kalabalık ile savaşmak zorunda kalacaklardı.

"Belki de haklısın." Rossiter elini Ward'ın omzuna koydu. "Senin sorunun ne biliyor musun, John? Sen hiçbir yere gitmezsin. Büyük bir boşluktasın. Her şeyin ne kadar kötüye gittiğinin farkında değilsin."

Ward kafasını salladı. Rossiter haklıydı. Sabahleyin kütüphaneye doğru yola çıktığı zaman yaya trafiği onunla beraber şehrin merkezindeki ofislere doğru hareket ederdi. Akşam olup da eve döndüğü zaman aynı trafik diğer yönden akardı. Genelde alıştığı hayatı pek değiştirmezdi. On yaşından itibaren belediyeye ait bir öğrenci yurdunda büyümüştü. Şehrin doğu yakasında yaşayan ve onu görmek için yolculuk etmekten aciz olan ya da bunun için pek istekli olmayan anne babasıyla yavaş yavaş irtibatını kaybetmişti. Kişisel önceliklerini şehrin dinamiklerine teslim eden Ward onları sadece daha iyi bir fincan kahve için geri kazanmaya çalışırdı. Allahtan kütüphanedeki işi onunla aynı ilgilere sahip insanlarla temas kurmasını sağlıyordu. Er ya da geç evlenecek, kütüphane yakınında çift kişilik bir kabin bulacak ve oraya yerleşecekti. Hatta bir gün, eğer yeteri kadar çocuk sahibi olursa (istenen minimum sayı üçtü) kendilerine ait küçük bir odaya bile sahip olabilirlerdi.

Kendilerini on, yirmi metre kadar sürükleyen yaya akıntısı içinden dışarı çıktılar, hemen adımlarını sıklaştırdılar ve yavaş yavaş yolun diğer tarafına doğru seğirterek kalabalığa doğru kenara çekildiler. Dükkanların cephe tarafında bir sığınak buldular ve kendi çabalarıyla yemek salonunun yolunu tuttular. omuzları sayısız ufak çarpışma karşısında kaskatı kesilmişti.

Ne zaman bir aralık olsa ileri adım atarak bir sigara bayiinin etrafına toplanırlarken Ward; "Son nüfus tahminleri nedir?" diye sordu.

Rossiter gülümsedi. "Üzgünüm, John. Bunu sana söylemeyi isterdim, ama ufak çaplı bir panik yaşamandan korkuyorum. Zaten inanmazdın da."

Rossiter Şehir Binasındaki Sigorta Bölümünde çalışıyordu ve gayri resmi yollardan nüfus sayım istatistiklerine ulaşabilmişti. Kısmen eksik oldukları düşünüldüğü için bunlar son on yıldan beri tasnif edilmiş bilgiler olarak duruyordu. Fakat asıl neden, klastrofobiden kaynaklanabilecek kitle hücumuna yol açmasından korkuluyordu. Ufak tefek isyanlar baş göstermişti bile. Resmi yaklaşım şöyleydi; seviyeyi yirmi bin milyonda tutularak dünya nüfusu herhangi bir değişimin yaşanmadığı bir sürece girmiştir. İlk anda buna kimse inanmamıştı. Ward yıllık artışın yüzde üçünün 1960'lardan bu yana korunduğunu kabul ediyordu.

Bunun daha ne kadar devam edeceğini tahmin etmek mümkün değildi. Yeni Maltüsçülerin? moral bozan kehanetlerine rağmen dünya tarımı nüfus artışı ile uyum sağlamıştı. Ki yoğun yetiştirmecilik demek, nüfusun yüzde doksan beşinin sürekli genişleyip birleşen şehirlerin içinde sıkışması demekti. Şehirlerin dışa doğru genişlemesi kontrol altın alınmıştı; aslında daha önceki şehir dışı alanlar tarım için elverişli hale getiriliyordu ve nüfus artışı şehrin içinde var olan azınlık mahallelerine hapis olmuştu. Hal böyle olunca kırsal alan diye bir şey kalmadı. Toprağın her bir karesinde tek tip ürün filizleniyordu. Gerçekte dünyanın o eski tarla ve çayırları şimdi birer fabrika zeminiydiler ve herhangi bir endüstriyel alan kadar yüksek derecede makineleştirilip halka kapatılmıştı. Ekonomik ve ideolojik rekabetler uzun zaman önce üzerinde pek durulmayan bir problem –şehrin içten sömürgeleşmesi- öncesinde iyice zayıflamıştı.

Yemek salonuna ulaştıklarında kendilerini girişe doğru sürükleyip altı sıra halinde kasaya basınç uygulayan müşteri kalabalığına katıldılar.

Ward Rossiter'a bir sır verircesine; "Nüfus probleminde yanlış olan ne biliyor musun? Kimse onu zapt etmeye uğraşmıyor. İleriyi göremeyen milliyetçilik ve endüstriyel büyüme elli yıl önce yükselen bir büyüme eğrisine prim vermişti. Hatta şimdi bile birazcık olsun kişisel mahremiyet kazanma uğruna geniş bir aileye sahip olma dürtüsü mevcut. Sırf kendilerin gibi insanlar daha var olduğu ve bunlar ki ya da üç kişilik kabinlere uygun olmadıklarından bekar insanlar cezalandırılıyor. Fakat asıl problem yerden kazanma lojistiğine dayanan geniş aile sözleşmesinden kaynaklanıyor.

Rossiter siparişini bağırmaya hazır bir şekilde kasaya yaklaşarak kafa salladı. "Çok doğru. hepimiz kendi altı metremize sahip olabilmek için dört gözle evlenmeyi bekliyoruz.

Tam önlerinde duran iki kız onlara doğru dönerek gülümsediler. Oldukça oval bir yüzü olan koyu saçlı kız; "Altı metre kare!" diye tekrarladı. "Sesin bir yerlerden tanıdığım genç birinin sesine benziyor. Gayri menkul işiyle mi ilgileniyorsun, Henry?"

Rossiter sırıtarak kızın kolunu sıktı. "Merhaba, Judith, bunu pratikte düşünüyorum. Gayri resmi riskle bana katılır mısın?"

Kasaya doğru yaklaştıklarında kız ona doğru eğilerek; "Evet, olabilirdi. Ama yasal olsaydı." diye cevap verdi.

Adı Helen Waring olan ve kütüphanede asistan olarak çalışan diğer kız Ward'ın kolunu çekerek; "Olanları duydun mu, John? Judith ile ben odamızdan kapı dışarı edildik. Artık sokaktayız." dedi.

"Ne?" diye bağırdı Rossiter. Çorba ve kahvelerini alıp salonun arka tarafına doğru yanaştılar. "Ne haltlar oluyor böyle?"

Helen açıklamaya başladı; "Bizim kabinin dışındaki küçük süpürge dolabını biliyor musunuz? Judith'le ben orayı bir çeşit çalışma mekanı olarak kullanıyorduk. Yani okumak için oraya gidiyorduk. Nefes almamaya alıştığın zaman oldukça sessiz, sakin bir yer. Yaşlı kız kurusu durumu anladı ve kuralları yıktığımı falan söyleyerek büyük yaygara kopardı. Kısacası kovulduk. Helen bir an duraksadı; "Daha sonra duyduk ki orayı tek kişi için kiraya verecekmiş."

Rossiter tezgah çıkıntısını yumrukladı. "Bir süpürge dolabını mı? Orada biri mi yaşayacak? Fakat bunun için asla ruhsat alamayacak."

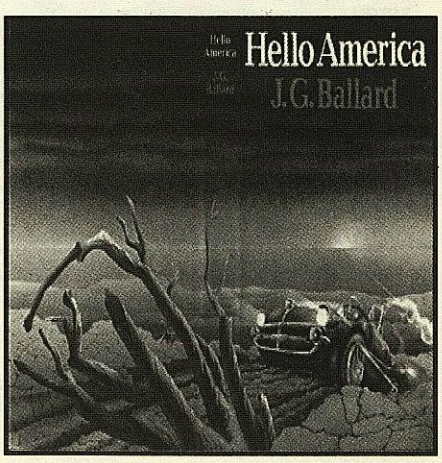

Judith hayır anlamında kafasını salladı. "Çoktan aldı bile. Erkek kardeşi İskan Bölümünde çalışıyor."

Ward çorbasına doğru bir kahkaha atarak; "Fakat orayı nasıl kiralayabilir ki? Bir süpürge dolabında kim yaşamak isteyebilir?" diye konuştu.

Judith mahzun bir ifadeyle ona baktı. "Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

Ward kaşığını bırakarak; "Hayır, sanırım sen haklısın. Tanrım! hanginiz için daha fazla üzülmem gerekiyor bilemiyorum –sizin için mi yoksa o süpürge dolabında yaşayacak olan zavallı için mi? Siz ne yapacaksınız şimdi?"

"İki blok ötede bir yerde yaşayan bir çift kabinlerinin yarısını bize kiralayacaklar. Ortaya bir çarşaf asmışlar. Helen ve ben sırayla bir kamp yatağı kullanacağız. Bize ait olan bölüm iki adım genişliğinde. Helen'e bu bölümü tekrar ikiye bölüp yarısını iki kira fiyatına başkasına kiralamamız gerektiğini söyledim."

Ardından hepsi kahkahalarla gülmeye başladılar. Ward diğerlerine veda ederek kendi kiralık odasına döndü.

Döndüğünde kendini aynı problemlerin içinde buldu.

Tıraşsız yüzünde suratsız bir sıkıntı ifadesi olan ve ağzında nemli bir sigara izmariti çevirip duran yönetici dayanıksız kapıya doğru dayandı.

Odasına giremez halde merdivende duran Ward'a; "Dört nokta yetmiş iki metren var." dedi. Diğer kiracılar, kafalarında bigudiler, üzerlerinde gecelik olan iki kadının kavga ederken öfkeyle sandık ve kutulardan yapılma duvarı çekiştirdikleri merdiven sahanlığında dolanıp duruyorlardı. Yönetici ara ara onlara kızgın bakışlar fırlatıyordu. "Dört nokta yetmiş iki metre. İki kere ölçtüm, aynı sonuç çıkıyor." Bunu bütün tartışma ihtimallerini bitirircesine söylemişti.

Ward; "Tavan mı, zemin mi?" diye sordu.

"Tabii ki tavan, sen ne sanıyordun? Bu hurda halatla zemini nasıl ölçebilirim? Yatağın altından dışarı çıkmış bir kitap sandığını tekmeledi.

Ward geçmesine izin verdi. "Duvarda hafif bir eğrilik var. Üç ya da dört derece kadar."

Yönetici belli belirsiz kafasını salladı. "Kesinlikle dördü aşıyorsun." Bir adamla kadının geçmesine izin vermek için birkaç basamak aşağı inen Ward'a döndü. "Burayı çift kişilik kiraya verebilirim."

"Ne? Dört buçuk metre kareyi mi?" dedi Ward inanamayarak. "Ama nasıl?"

Onun yanından henüz geçen adam yöneticinin omzuna doğru eğilerek birkaç saniye içinde tüm ayrıntılara bakarak odaya şöyle bir göz attı. "Burayı çift kişi için mi kiraya vereceksin, Louie?"

Yönetici adama el salladı ve Ward'ı odanın içine çağırarak ardından kapıyı kapattı.

"Kâğıtta beş metre kare." diye konuşmaya başladı. "Yeni kanun çıktı. Dört metre kareyi geçen her yer artık çift kişilik." Kurnaz bir ifadeyle Ward'ı süzdü. "Daha ne istiyorsun? Burası iyi bir oda. Bir sürü boş yer var, daha çok üç kişilik bir oda gibi görünüyor. Merdivene doğru girişin, ufak bir pencere aralığın var." Ward yatağın üzerine kendini atarak gülmeye başladığında adam birden bire konuşmayı kesti. "Sorun ne? Bana bak, eğer bunun gibi büyük bir oda istiyorsan bedelini ödemek zorundasın. Ödediğin kiranın yarısı kadar ekstra para istiyorum. İşine gelmiyorsa çeker gidersin."

Ward gözlerini sildi, bezmiş bir ifadeyle ayağa kalktı ve raflara uzanarak; "Sen rahat ol, zaten gidiyorum. Bir süpürge dolabında yaşayacağım 'Merdivene giriş ha!' –bu gerçekten çok hoş. Söylesene, Louie, Uranüs'te hayat var mıdır?"

Rossiter ve Ward geçici bir süre için kütüphaneden yüz metre uzaklıktaki yarı terkedilmiş bir evin çift kişilik kabinini kiralamak için bir araya geldiler. Komşuluk ilişkileri keyifsiz ve zayıftı. Odaları kiralanan evler tıka basa kiracılarla doluydu. Odaları kiralanan bu evlerden çoğu başka yerlerde yaşayan mal sahiplerine, şehrin tüzel kişilerine ya da kiracıların yaşayacakları yerleri ne şekilde böldükleriyle asla ilgilenmeyen ve birinci katın ötesine gitme riskine girmeyen yöneticilere aitti. Koridorlara şişeler ve boş tenekeler yayılmış, banyolar lağım çukuru gibi görünüyordu. Kiracıların çoğu dar kabinlerinde kayıtsızca yaşayan ve ince tahta bölmelere doğru sırt sırta vererek birbirlerine tatlı sözler söyleyen yaşlı ve güçsüz insanlardı.

Çift kişilik kabinleri üçüncü katta, binayı kuşatan koridorun sonundaydı. Mimarisini anlamak pek mümkün değildi Odalar tüm açılardan dışa açılıyordu ve şans eseri bir çıkmazdı. Kutu yığınları son duvara dört adım kala son buluyor, kabini tahta bir perde ikiye bölüyordu. İki yatak sığacak kadar genişti. Karşı taraftaki binanın bodrum girişlerine bakan yüksek bir pencere vardı.

Ward'ın kafasının üzerindeki raf bir sürü malla yüklüydü. Ward karamsar gözlerle yatağa sırtüstü uzanarak öğleden sonra beliren hafif sisin arasından kütüphanenin çatısını seyretti.

Rossiter kendine ait kutuları açarken; "O kadar da kötü sayılmaz." diye konuştu. "Gerçek anlamda kişisel bir mahremiyetimiz olmadığını ve bir hafta içinde birbirimizi deli edeceğimizi biliyorum, ama en azından iki adımlık mesafede kulağımızın dibinde nefes alıp veren altı kişi daha yok."

En yakın kabin tek kişilikti ve koridorun altı adım ötesindeki kutular yığını içine inşa edilmişti. İçinde kalan adam yetmiş yaşında, sağır ve yatalak bir ihtiyardı.

Ward isteksizce; "Fena değil." diye tekrarladı. "Şimdi bana artış gösteren son rakamlar ne onu söyle. Belki bu beni teselli eder."

Rossiter sesini alçaltarak bir duraksadı. "Yüzde dört. Yılda sekiz yüz milyon fazladan insan. 1950.2deki toplam dünya nüfusunun yarısı."

Ward hafifçe ıslık çaldı. "O zaman yeniden değer biçecekler. Kaça indirirler? Üç buçuğa mı?"

"Üçe. Gelecek yılın başından itibaren."

"Üç metra kare!" Ward dik oturarak etrafına baktı. "Bu inanılmaz bir şey! Dünya çıldırıyor, Rossiter. Tanrı aşkına ne zaman bir şeyler yapacaklar? Farkında mısın? Tek başına yatmayı bir yana bırak oturacak yerimiz bile olmayacak yakında."

Öfkeli bir hareketle yanındaki duvarı yumrukladı. İkinci darbeyi üzeri kağıt kaplı küçük tahta bölmeye indirdi.

"Hey!" diye çığlık attı Rossiter. "Burayı yerle bir edeceksin." Kağıt bir şerit ile asılı duran bölmeyi düzeltmek için yataktan indi. Ward elini karanlık aralığa sokarak bölmeyi dikkatle yatağın üzerine çekti.

Rossiter; "Yan tarafta kim kalıyor?" diye sordu. "Duymuş mudur?"

Ward loş ışığı arayan gözlerle aralığı gözetlemeye başladı. Birdenbire bölmeyi düşürdü ve Rossiter'ı omzundan yakalayarak onu yatağın üzerine doğru çekti.

Sürecek...

Türkçede Ballard :

Güneş İmparatorluğu, Ayrıntı Yayınları, Kasım 1990
Yakın Geleceğin Mitosları, Ayrıntı Yayınları Ekim 1993
Al Kumsallar, Arion Yayınevi, Mayıs 1995
Sınırsız Rüyalar Diyarı, Ayrıntı Yayınları, Haziran 1995
Çarpışma, Ayrıntı Yayınları, Nisan 1997
Cennete Bir Koşu, Ayrıntı Yayınları, 2000
Kokain Geceleri, Ayrıntı Yayınları, 2001

Çeviren : Frederick Gülgan

ayın albümü

Interpol
Turn on the Bright Lights
(Matador Records)

☆ Ian Curtis'in bariton, olgun vokali ile Strokes'un büyüleyici akıcılıktaki gitarları, Bauhaus ve Television'ın derinlikleri ile Radiohead'in efektörleri, Interpol'ün debut albümü Turn on the Bright Lights'ta buluşmuş. Bir yılı aşkın süredir "saplantı" haline gelen Strokes'un ardından, en az onun kadar baştan çıkarıcı bir başka grupla tanışmak fazlasıyla heyecan verici. 3 yıl içinde geride bıraktıkları 3 Ep'nin ardından, melankolik bir mevsime girdiğimiz bir dönemde, eski sevgilinizi düşünmenizi engeleyecek bu albümle derin bir nefes aldırıyorlar.
Obstacle 1'le; Paul Banks'in ürtükücü, ciddi, çığlık çığlığa vokali, Dan Kessler'in marque moon stili gitarı, Sam Fogarino'nun agresif punk baterileri ve Carlos D.'nin ritmik bası ile neşemiz yerine geliyor. "PDA" ve "Stella Was A Driver..." ile Interpol'ün karanlık, hüzününlü, kırıcı labirentlerinde gülümseyerek dolaşmaya devam ediyoruz. Strokes ile başlayan yeni dalga içerisinde fazlasıyla öne fırlayan Interpol, 80'lere eğilimi ile dikkat çekiyor. Kuşkusuz bu yılın en başarılı albümleri arasında yer alan "Turn on the Bright Lights" ile Interpol çok konuşulacağa benziyor. Lull tarihinde ilk 9 alan albüm olduğunu belirtelim.

9/10 (Alper Bahçekapılı)

Diskografi :

Precipitate (EP)	1999
EP (EP)	2001
Interpol(EP)	2002

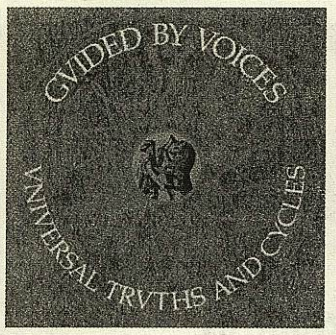

Guided By Voices
Universal Truths And Cycles
(Matador Records)

Robert Pollard, 40 yaşını çoktan devirmiş, hala çocuk tarafını kaybetmemiş, oldukça üretken bir müzik insanı ve Guided By Voices'ın lokomotifi. Orta yaşlı ve bira göbekli olması kendisini bunalıma sokmadı, aksine iyice üretken oldu, ancak maalesef son iki GBV albümü hafiften çuvalladı. Bir sene önce aldığım, grubun eski plak şirketi Matador'a döndüğü haberi, grubu baştan beri takip eden hayranları oldukça heyecanlandırdı. GBV,bu albümle, sadece eski plak şirketine değil; ham gitar müziği yaptıkları, kendi yapımcılıklarını üstlendikleri, mühim olanın ses işçiliği değil iyi şarkı yazmak olduğunu bildikleri ve stüdyo kayıtlarında bile konser sound'una yaklaştıkları günlere dönmüş. 3 dakika civarında kısa ve öz şarkılar, sizi mutlaka yakalayan melodi ve loop'lar, kolay anlaşılır lirikler ve kocaman bir içtenlik, GBV'i fazlasıyla hak ettikleri ama yeterince görmedikleri ilgiye kavuşturacak gibi gözüküyor. Albümün önsözü, otuz beş saniyelik "Wire Greyhounds" aksak yapısı ve sade rock-punk havasıyla albümün havasını baştan belirliyor. "Christian Animation Torch Carriers" yavaş yavaş tempoyu artırıp sonunda havai fişek kıvamına geliyor. Sert gitarların baskın olduğu anlarda bile çocuksuluk var. "Everywhere With Helicopter" her dinlediğimde beni dertten tasadan arındıran bir şarkı. "Eureka Signs" ve "Back To The Lake" tamamı uyuya kalana kadar dinlenesi albümün içinden sıyrılan diğer şarkılar. Bir de büyük yerden referans verelim: The Strokes, GBV'nin en sevdikleri grup olduğunu söylüyor. İsterseniz inanmayın. **7/10** (Yiğit Atılgan)

Queens Of The Stone Age
Songs For The Deaf
(Interscope)
Evinde bilgisayarının önünde oturuyorsun, yeni aldığın Queens Of The Stone Age CD'sini müzik setine koyuyorsun; daha sonra bi kapının kapandığını duyuyorsun ve derken ("Klon, clone radio, we play more of the songs that sound like everyone else") sözlerinden sonra ilk şarkı nabzınızı hızlandırmaya başlıyor. Farkında olmadan Nick Oliveri'nın sesi; bateri ve gitar melodileriyle uzun zamandır aradığınız tattaki rock ziyafetinizi karşılıyor. Şarkının adı: "You Think I Ain't Worth A Dollar, But I Feel Like A Millionaire". Songs for the Deaf'in içeriği klişeleşmiş metal şarkılarına benzese de, onlar dinleyicilerinin onlardan ne beklediklerini çok iyi biliyorlar ve bunu da yerinde ayarlıyorlar. "No One Knows"da Oliveri solo basıyla grubun varlığını hatırlatarak arkadan gelen boru sesleri bir girdap misali yükseldikçe olayın doruk noktasına kadar iyi bir yol sürdürüyor. "Song For The Dead" ciddi bir biçimde metale tekrar hayat kazandırıyor. Albümde emeği geçen kişilerden biri; Nirvana ve Foo Fighters'dan Dave Grohl (bateride). 15 şarkılık albümün sonunda eğer hala oturduğunuz yerdeyseniz boşuna para harcamanıza gerek yok ama böyle olması da çok zor. Grubun albüm sırasında eğlendikleri apaçık ortada ve metal-rock tarzı müzik sevenlerin kaçırmaması gereken bir albüm olduğunu ancak herkesin de kaldıramayacağını hatırlatmakta yarar var; ancak her şeye rağmen alınması gereken bir albüm.**6.5/10** (Devin Aylin Komar)

Cinerama
Torino
(Manifesto)

Top Gun (1986, Tony Scott) filminden nefret ederim ama kapağında uçak olan albümleri sevmişimdir. Cinerama'nın yeni albümü Torino'yu gördüğümde Kent'in **Isola**'sının(Rca, 1998) devamını çıkardığını sanmıştım. Halbuki kapak resminde bir uçağın ön kısmına yer veren bu sefer Cinerama'ydı. Isola'daki uçak resmindeki gibi çekici bir sarı filtre yoktu ama Cinerama'nın logosu oldukça şık duruyordu. Debut albüm **Va Va Voom**, ve **John Peel Sessions** ve de özellikle de 2000 tarihli **Disco Volante** ile hayranlığımı kazanmıştı David Gedge'in liderliğindeki Cinerama. Öncelikle, Cinerama'yı bir dönem Leeds'inin müstahkem gruplarından Wedding Present ile birlikte düşünenlerden değilim. Ve kolayca ısındığım albümleri için diyebilirim ki Cinerama yine karşımıza çok sıkı bir indie-pop çalışmasıyla çıkmış. "Starry Eyed"ın Southpaw Grammar-ımsı gitarlarından, "Airborne"un chamber-pop yapısına kadar herşey yerli yerinde. Seksüel içerikli lirikler, zeki bir sinizme sahip ve Gedge'in vokali her zamanki gibi çok başarılı. Eğer odanıza kapanmış hala The Smiths dinliyorsanız, dışarı çıkıp bu albümü almanızda fayda var. **8/10** (Alkan Avcıoğlu)

Dot Allison
We Are Silence
(Mantra)

Dot Allison'ın sesi özel bir ses, "Death In Vegas – Dirge" dersem, siz de kabul edersiniz durumu. Kızımızın ilk albümü "Afterglow" güzel sesli bir kadının hoş ama hayranlık uyandırmayan şarkılar söylediği vasatın biraz üzerinde bir albümdü. Kızımızın ikinci albümü "We Are Only Science" ise güzel sesli bir kadının hoş ama hayranlık uyandırmayan şarkılar söylediği vasatın biraz üzerinde bir albüm. Anlaşılan Dot Allison, daha uzun bir süre "Severim kendisini de saat kaç sen onu söyle" kıvamında bir müzisyen olacak. Bu albümde biraz daha elektronik deneyler yapmış Dot, hatta yer yer "24 Hour Party People" filminden fırlamış gibi bazı şarkılar ama kimseyi yaşadığı derin müzikal aymazlıktan uyandıracak kadar radikal şeyler değiller. "Performance" bir film senfonisini andırıyor ve gücünü stüdyo kurnazlıklarından alıyor, şarkıyı Dot'un kendisine saldıran bir grup yaylı çalgının arasında yaşam mücadelesi vermesi olarak özetleyebiliriz. "Wishing Stone" ise basit, akustik havasıyla nefes aldırıyor albümün ortalarında. Albümün en güzel anları sonlarda geliyor açıkçası, "Strung Out" ve özellikle "Lover" fetiş grubum Mercury Rev'in de hadiseye katılmasıyla dünyaya kuş bakışı bakmanızı kolaylaştıran şarkılar. Dot Allison'la ilgili kuracağım son cümle ise "Severim kendisini." 6/10 (Yiğit Atılgan)

Coldplay
A Rush of Blood To The Head
(EMI)

Coldplay'in ikinci albümünün hazırlıkları esnasında grubun stresli günler yaşadığını, albümü beklenen zamana yetiştirmekte zorlandıklarını, hatta dağılmanın eşiğinde olduklarını öğrenmiştik. İşte bu kargaşadan çıkan sonuç, debut albümlerini klonlama çalışmasından başka bir şey olamamış. Elime aldığım her müzik dergisi Coldplay'e övgüler yağdırıyor ve hatta çok da yüksek albüm puanları vermiş oluyor. Ama gerçek şu ki, bu sefer yutmak hakikaten zor. 2000 Tarihli **Parachutes** gerçekten iyi bir albümdü, özellikle de bir ilk albüm için. Yeni albümde ise çok iyi olan 3-4 şarkı dışında kaale alınır hiçbir şey yok ne yazık ki. Albüm konsept ve şarkıların gücü açısından kötü durumda. Prodüktör Ken Nelson'ın bu konularda baş suçlulardan biri olduğunu düşünüyorum, grubun sound'u ile ne yapması gerektiğini pek bilmiyor gibi. Chris Martin'in vokali hala iyi ve hatta gelişmiş durumda. Ancak mizah zekasından yoksun düz lirikler çok itici. "Green Eyes, you were the one I was looking for" gibi lirikleriyle "Green Eyes" adlı şarkının albümün "Yellow"u olmasına falan mı çalışılmış? Sözün özü, gerçekten iyi 3-4 şarkının dışında vasat bir albüm, Parachutes'ün güzelliğinin-kimse için-doldurabileceğine inanmıyorum. **6/10** (Alkan Avcıoğlu)

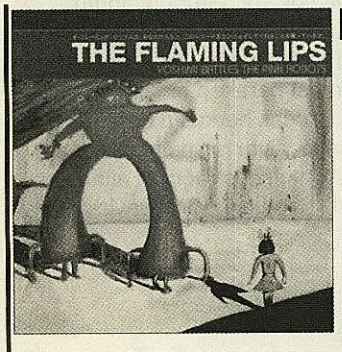

Flaming Lips **Yoshimi Battles The Pink Robots** (Warner Bros. Records)

2000 çıkışlı ve her anlamda çok başarılı albümleri "Soft Bulletin" 'nin ardından, yeni albümleri Yoshimi battles the pink robots ile karşımızda Flaming Lips. Çok heyecan verici olmasa da, sağlam bir pop albümü var elimizde. Akustik gitar melodilerinin, sentetik ritmlerin ve elektronik gürültülerin şekil verdiği; kapağından içeriğine kadar futuristik bir albüm. İlk yayınlanan single ise "Do You Realize?". Albümün isim kaynağı Yoshimi Battles the Pink Robots iki bölümlük bir hikaye. İlk hikaye Yoshimi'nin –ki Boredoms'un vokalisti Yoshimi, hikayenin 2. bölümüne de vokali ile destek veriyor. - kifayetleri üstünde duruyor ve Yoshimi' ye olan güveninden dem vuruyor. Bir yandan da yenilirse neler olacağını anlatmaktan da geri kalmıyor. İkinci bölümde ise Yoshimi'nin savaşı başlıyor ve bizde buna tanık oluyoruz. Mercury Rev'in biraderleri kaldıkları yerden devam etmişler. Son zamanlarda iyi bir şey dinlemedim ve çokta yorulmak istemiyorum derseniz, arşivinize bir katkı da Flaming Lips'ten.
7/10 (Murat Babalık)

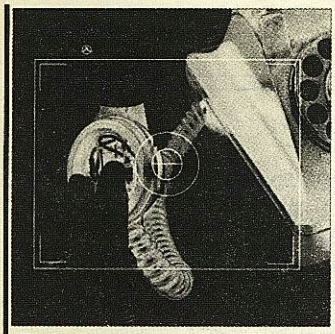

Sparta
Wiretap Scars
(Dreamworks)

Sparta ve Mars Volta diye iki grup doğdu At the Drive-In'in küllerinden, bilmem haberiniz var mı. Böyle "devam grubu" tabir edilen gruplar eskiyle karşılaştırılmaya mahkumlardır maalesef, geleceğe bakmak yerine geçmişle avunmak eğilimindedirler, kendilerini kanıtlayamayıp yok olurlar çoğu zaman. "Wiretap Scars" bu psikolojideki bir grubun yaratabileceği en sağlam albümlerden biri, yaptıkları melodik hardcore diyebileceğimiz müziğe synth sesler, avant-garde anlar, piyano ve hatta ilk dinleyişte fark edilmeyen akustikler ekleyip amaçlarının retro modasına uymak değil sınırları zorlamak olduğunu belli etmişler. Girişteki "Cut Your Ribbon" öfkeli, fısıltılı ve inişli çıkışlı vokaliyle sakin müzikten hoşlananları yabancılaştırmadan nasıl sert müzik yapılacağı hakkında bir ders gibi. Sparta ne zaman vites düşüreceğini bilen bir grup, misal "Red Alibi". Kilit şarkılar "Air", "Mye", "Glasshouse Tarot" ve "Cataract"; post-punk ve emocore sıfatlarıyla tanımlansalar da bu sıfatlara hapsedilemeyecek şarkılar hepsi. "Echodyne Harmonic" ise baykuşlarla dolu bir ormanda kısa bir gezi. Sözün özü, Sparta büyük bir sürpriz, bir dahaki adımları kendileri için küçük, insanlık için büyük bile olabilir. **7.5/10** (Yiğit Atılgan)

Reef
Greatest Hits
(Sony)

1993'te Glastonbury'nin yakınlarındaki bir kasabada kurulan Reef karşımıza bir toplama albüm ile çıkmış durumda. Reef müziğini bir brit-pop grubunun aksine, The Jam, The Beatles, Stone Roses'tan çok Rolling Stones ve Black Crowes'a borçlu gibi duruyor. İkinci albümleri **Glow(1997, Sony)** ile kendilerine büyük bir hayran kitlesi oluşturmuş olan dörtlünün müziğini tarif etmek için derin analizlere gerek yok. Klasik bir rock dörtlüsünün üstüne bahsedilmeleri gereken tek şey Gary Stringer'ın ateşli vokali olsa gerek. Şahsen daha önceki albümlerini pek kaale alınır bulmamış olduğum Reef'in besteleri ne sağlamlık ne de kalite olarak herhangi bir gitar grubunda bulunmayacak türden değil. Greatest Hits'te ise hayranlarını tatmin edecek olan bütün iyi şarkılarına yer vermişler. 1995 senesinde çıkardıkları il single'ları "Good Feeling", ve daha sonra Sony mini-disc'lerin reklam müziği olarak da kullanılan "Naked" ve 1996'da beklenenden on kat daha fazla başarıya ulaşan "Place Your Hands" single'ı ilk bakışta sayılması gerekenler. "Give Me Your Love"ın da bir radio edit versiyonunun bulunduğunu hatırlatalım. Hayranlarının kaçırmaması gerektiği ama hayranı olmayanların kılını kıpırdatmasına gerek olmayacak cinsten bir albüm; ne artısı ne de eksisi mevcut...**6.5/10** (Alkan Avcıoğlu)

The Coral
The Coral
(Deltasonic Records)

Albüm yayınlanmadan önce özellikle Shadows Fall single ları ile ilgi çekmeye başlamışlardı. Sonra ne olduklarını anlamadan bir anda NME in gazladığı grupları arasında yer aldılar. Şimdiden Mercury Prize adayı oldular. Elimizdeki selfnamed debut albümleri 29 temmuz itibari ile ada da yayınlandı. Elimizdeki sürükleyici gittikçe ilerleyen dinleyiciyi içine alan bir albüm olmuş. Ada müzik tarihinin bir özetini barındırmakta kendine has çekiciliğini korunmakla beraber. 6 kişilik kalabalık bir topluluk. Bütün albüm boyunca hissedilen ska gitarlar altında değişik sesler mevcut. 60 lar pop musikisine dayanan arka vokaller, The Clash formüllüyle alakalı dur kalklar, Stone Roses'a dair şarkı ortalarında ki jam session'lar ve hepsinin ortasında bol renkli sesler çıkaran bir şarkıcı. Tanıdık isimlerin bahsi geçse de orijinal sesler yayılmakta ilerledikçe. Özet ile 30 senelik alışıla gelmiş seslerden kaynaklanan ama ilerleyen bir albüm elimdeki. İrdelenmesi, takip edilmesi gereken halay başı olması muhtemel bir çalışma. **(7,5/10)** Murat Babalık

Gus Gus **Attention** (Moonshine)

Attention, "This Is Normal"dan "Starvers" ya da "Polydstortion"dan "Gun" fanlarının alışık olmadığı bir albüm. Acid House ve tekno sound'una hakim olan albüm, pek de burun kıvrılarak dinlenecek bir albüm değil. Lirik bakımından yetersiz kaldığı ortada; ama "Call Of The Wild" ilginç bir şekilde ritimler arasında zincirleme turlar attırıyor. Attention Gus Gus'ın elektronik tarzından bir şey almamış ama bazı gereksiz melodiler onların dramatikliğini olumsuz etkilemiş. Diğer şarkılardan "David" ve "Your Moves are Mine"da kullanılan ritmler, güven ve açıklıkla albümde derecesini belirliyor. Bu kadar kalabalık bir grubtan farklı sound'ların çıkması, bu avantajın kanıtı. **7,5/10** (Devin Aylin Komar)

İNGİLTERE

Her Eve Lazım 4 Şarkı

Wedding Singer-99 Red Baloons
Matmos- A Chance to cut is
3 Hürel-Pembelikler
Arab Strap-Autumnal

İngiltere Indie Single

1. GOT TO HAVE YOUR LOVE-LIBERTY X
2. NESSAJA-SCOOTER
3. STARRY EYED SURPRISE-OAKENFOLD
4. 7 CITIES-SOLAR STONE
5. GIMME THE LIGHT-SEAN PAUL
6. FIREFLY-INME
7. FLY WITH ME-COLOURSOUND
8. GET LOOSE-D4
9. THE HELICOPTER TUNE-DEEP BLUE
10. SEXIEST MAN IN JAMAICA-MINT ROYALE

İngiltere Indie Albüm

1. TIME CHANGES EVERYTHING- JOHN SQUIRE
2. A HUNDRED DAYS OFF-UNDERWORLD
3. DANCING DOWN THE STONEY ROAD-CHRIS REA
4. INTERGALACTIC SONIC 7S-ASH
5. IMAGINE-EVA CASSIDY
6. THINKING IT OVER-LIBERTY X
7. MELODY AM-ROYKSOPP
8. BUNKKA-OAKENFOLD
9. WHITE BLOOD CELLS-WHITE STRIPES
10. 18-MOBY

Amerika Albüm

1. BELIEVE-DISTURBED
2. HOME-DIXIE CHICKS
3. LET GO-AVRIL LAVIGNE
4. THE EMINEM SHOW-EMINEM
5. STANLEY CLIMBFALL-LIFEHOUSE
6. COME AWAY WITH ME-NORAH JONES
7. PARADISE-KENNY G
8. UNLEASHED-TOBY KEITH
9. THE RISING-BRUCE SPRINGSTEEN
10. A RUSH OF BLOOD TO THE HEAD-COLDPLAY

İngiltere Dans Albüm

1. A HUNDRED DAYS OFF-UNDERWORLD
2. SCORPIO RISING-DEATH IN VEGAS
3. TROUSER JAZZ-MR SCRUFF
4. ORIGINAL PIRATE MATERIAL-STREETS
5. MELODY AM-ROYKSOPP
6. ANGELS WITH DIRTY FACES-SUGABABES
8. MIND ELEVATION-NIGHTMARES ON WAX
9. 18-MOBY
10. THE PRIVATE PRESS-DJ SHADOW

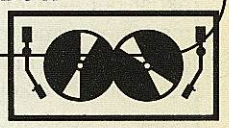

- Bu Ay Neler Dinledik ? -

Devin Hanım

Interpol-Turn On the Bright Lights
Karate-Unsolved
Joy Division-Unknown Pleasures
Lali Puna-Tridecoder
Einstürzende Neubauten-Tabula Rasa

Bora Bey

the smiths-hautful of hollow
cure - paris
cinerama - disco volante
dj shadow - preemitive strike
shakira- best of

Alper Bey

Interpol-Turn On the Bright Lights
Do Make Say Think-Goodbye enemy airship...
Squarepusher-Feed Me Weird Things
A Silver Mount Zion- Born Into Trouble as the...
Lou Reed- Transformer

Alkan Bey

Interpol-Turn On the Bright Lights
Fly Pan Am- Ceux Qui Inventent Nont Jamais Vacu
Lali Puna-Scary World Theory
Slowdive Tribute Album
Puressence-Puressence

İngiltere Box Office

1. Signs
2. My Big Fat Greek Wedding
3. The Bourne Identity
4. Swimfan
5. Insomnia
6. Men in Black 2
7. Road to Perdition
8. The Guru
9. Spy Kids 2
10. Spider-Man

Loser Top 5

Derginizin Loser'ı Murat Bey bu ay çok yalnızdı. Bol şans Murat..

1- The Smiths-I know it's over(evet bir kere daha)
2- Pj Harvey-Horses in my dreams
3- Rufus Wainwright-Hallelujah
4- Mistakens-Pulled down
5- Idlewild-Remote Part

lâl 'de

BİRA FESTİVALİ

1-31 Ekim

1-6 Ekim — EFES DARK — BECK'S — Haftası

7-13 Ekim — CARLSBERG, TUBORG PİLSENER, CUBE Haftası

14-20 Ekim — ASAHİ ve CORONA Haftası

21-28 Ekim — Miller GENUINE DRAFT — EFES LIGHT — Haftası

* **Tüm Biralar %10 İndirim**
* **2 içene 1 Bizden**
* **Süpriz Hediyeler** BOŞ YOK
* **Yarışmalar**
* **Bira Tadım Geceleri**

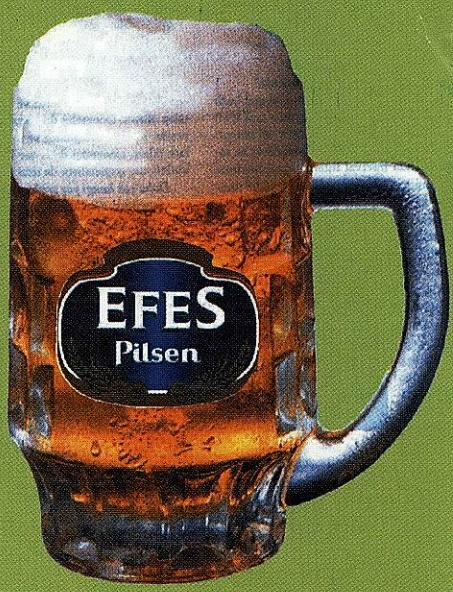

Caferağa Mah. Kadife sk. No:19
Kadıköy - Tel:(0216) 346 56 25

lâl Cafe Bar

Estetik ile Etik'in kıran kırana çarpışması

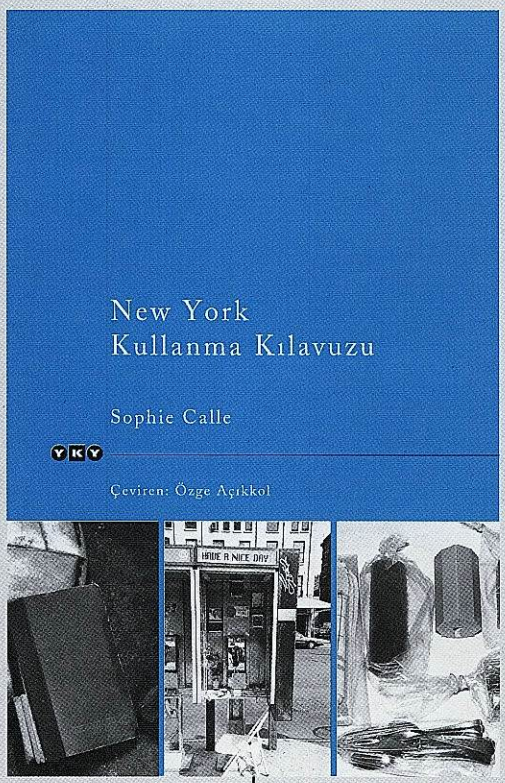

New York Kullanma Kılavuzu
Sophie Calle
172 s.

Tehlikeli ve sapkın bir oyuncu-yazarla karşı karşıyasınız! Ona bir Paul Auster kitabında rastlamış olabilirsiniz. Ne de olsa Sophie Calle'i New York sokaklarına salan o. İnsanlara gülümsemesini, onlarla konuşmasını, yaptıklarını ettiklerini kaydetmesini isteyen o. Fotoğraf makinesiyle beraber, işte artık şehirde: Bir telefon kabinini gözetle(n)me kulesine dönüştürüyor; bir otelin odalarına temizlikçi kılığında girip bizi hiç tanımadığımız müşterilerin eşyalarıyla buluşturuyor; yerde bulduğu bir adres defterinde adı geçenleri arayıp hayatlarını talan ediyor ve gazetelerde çalışmalarını sergiliyor...

New York Kullanma Kılavuzu: Sanatta "mübah"ın sınırlarını yoklama denemesi. Sophie Calle artık Türkçede

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikredjyayinlari.com • **Internet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky**
www.teleweb.com.tr • bilgi hattı: 0 212 473 0 444 • YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00